

ARGIA

1985 – Iraila 15 – XLVIII garren urtea – 1.071 zenbakia – 110 pezeta / 6 libera

Ikasturte berria hastear dago:

TEXTUGINTZAREN INGURUKO GORABEHERAK

neretzat eginik
al daude?

INEF,
Etorkizuneko
karrera eta
errealitatearen
artean

Jose Antonio Loidi
idazlearekin
elkarrizketa

Nekrassov:
antzerki
profesionala
urratzeko obra

Iñaki Aldekoa:
Euskadi eta Espainia
aurrez aurre aurkituko dira

EZ GARA BAKARRAK

HORREK HOBEAK IZATERA BEHARTZEN GAITU

Gipuzkoan badago beste finantz entitaterik.

Beste lekuri, zuk non zure aurrezkiak gorde, kredituak eskatu, kontu korronteak ireki, edo beste zeinnahi gestio ekonomiko konpondu.

Ez gara bakarrak. Eta badakigu.

Eta badakigu ze, zuk aukera zenezakeelako, guk besteek baino hobeto lan egin behar dugula.

Eta horretantxe ari gara.

Zerbitzu berriak sortuz. Bulegoak zabalduz. Zure eguneroko bizitzan lagunduko dizuten produktuak gehituz.

Eta, guztiaren gaintetik, bezeroa gauzarik inportanteena delako zerbitzu-jarrera mantenduz.

Zu gabe, gu ere ez ginatekeelako-izango. Eta bezero bat, guretzat, berriro itzultzen den adiskide bat delako.

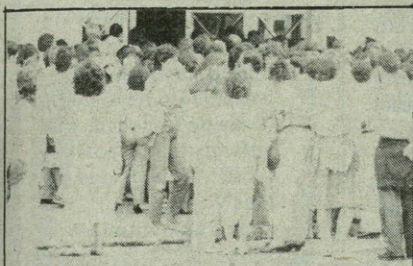
CAJA DE AHORROS
MUNICIPAL

AURREZKI-KUTXA
MUNIZIPALA

Iñaki Aldekoarekin egin dugu aste hone-
tan elkarrizketa politikoa Iruñean, eta ohi
bezala **11. orrialdean** ikus ditzakezu horren
emaitzak. Gure politikaren aktualitateak
abuztuan ere ez du bere zoratze moduko
abiadurarik mantsotzen. Eusko Jaurlaritza-
ri bere «Laurak bat» Madriletik «Hiru-
rak bat» bihurtzearena, Arzallus-Bandres
iskanbila, ETArekin negoziatu behar denaz
diskutitzera biharamonean bertan pasatze-
ko. Gure galderei erantzutean, Iñaki Alde-
koaren mintzoak halako serenitate bat
agertzen zuen.

Ikasturte berria hastear dago, eta geuk
testugintzaren inguruko gorabeherak gait-
zat hartu dituen erreportaiak bat eskaintzen
dizuegu **erdiko orrialdeetan**. Halere, nahiz
eta aste honetan estugintzari buruzkoa au-
keratu dugun hurrengo bi asteetan ikasturte
berriarekin batera urteroko azaltzen zaiki-
gun beste arazo batzu ikutuko ditugu: zen-
truetako estruktura akatsak, tasen igoera,
maisu-maistren arazo larriak, oposaketa
eta trasladoak, unibertsitateko numerus
cussus-a...

4.— Aste giroa.

POLITIKA

- 10.— Ttanttaka. Esteban Galar.
11.— Iñaki Aldekoarekin solasean.
I. Zubiondo.
15.— Mundua ez da borobila.
Fan-Txin.
16.— Moskutik bueltan: hitz gakoa,
bakea. P. Sastre.

ERREPORTAIK

- 18.— INEF: Etorkizuneko karrera
eta errealtatearen artea.
Amaia Eloegi.
20.— Koldo Larunbe, Lizarrako
abertzale haundi bat. Urede-
rra.
22.— Testugintzaren inguruko go-
rabeherak. Laura Mintegi.
26.— Luis Otanorekin elkarrizketa:
Irakaskuntzari pultsua hartuz.
K. Landa, A. Azkargorta.
28.— Jose Antonio Loidirekin elka-
rrizketa. I. Kamino, A. Baran-
dian.

KULTURA

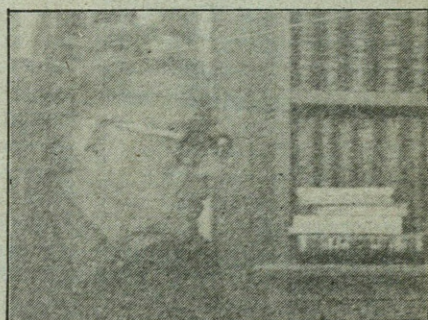
- 31.— Kultur ataria.
32.— Iparraldeko liburugintza: ilu-
sioak ez ditugu galdu. I. Borda.
33.— Literatur gazeta. F. J. Mendi-
guren.
34.— Zarautzko bertsolari txapel-
keta Aristorenarentzat. Zaldubi.
35.— La casa de Bernarda Alba Bil-
bon. Manu Lopez.
36.— Nekrassov antzerkia. I. Uria.
38.— Txutxumutxuka: Sabin.

ETA BESTE...

- 40.— Jo... adarra.
41.— Bertsoak: Txakurra mintzo.
Joxe Aierbe.
42.— Azkena: Catalunya. Muru-
mendi.

Irakaskuntzari pultsua hartuz, ADA-
RRA pedagogi erakundearen arduraduna
den Luis Otanorekin jo dugu, ereduak,
erreforma, irakaskuntz sareak eta gai ze-
rrenda luze batetaz mintzatzearen. Arazo
hauetaz hitzegindakoa **26. orrialde**tik au-
rrera transkribatu dugu, gure iruñear
interlokutoreak lasai hitzegiten digularik.
Etorri berria zen Lizarratik, bertan aste
betez egin baitira Euskal Herriko Pedago-
gi Ihardunaldiak. Horretaz ere zerbait
mintzatu ginen.

Iruño Euskal Jaiei kronika argitaratu
du «Amabost egun Urgain'en» nobela kasik
mitikoa idatzi zuen idazleak, hots, J. Anto-
nio Loidik. Hori dela eta, Iruño bere boti-
kara joan ginen bere bila. Kontu asko zituen
aitatzeko, gazte garaioak, euskal nobelei
dagozkienak, Iruñ herriari dagozkionak...
Gaur egun liburu gehiago idatzi eta ira-
kurtzen dela dioen gizon honi Iñaki Cami-
nok egin dion elkarrizketa **28. orrialdean**
aurki dezakezue.

ARGIA

Jabea: Zeruko Argia Kooperatiba.

ARGIA egiten dugu:

Donostian: Mikel Antza. Ostaiska
Irastortza. Jon. Josu Landa. Pablo
Sastre. Iñaki Uria. Xalbardin. Pello
Zubiria. Joxemi Zumalabe.

Bilbon: «Anaitasuna» taldea.

Gasteizen: Xabier Etxaniz.

Iparraldean: Ladix Arrosagarai.
Allande Sokarros. Itxaro Borda.

Iruñean: Jon Alonso.

Kolaboratzaileak: Xabier Agirre,
Martxel Aizpurua, Joseba Alvarez.

Enrike Amonarriz. Joxe Azurmendi.
Balere Bakaikoa. Iñaki Camino. En-
bido. Xabier Erro. Xarlot Etxezaha-
rreta. Joxean Gezalaga «Zaldubi».
«Gure Irratia»koak, Mikel Hiriba-
rren. Tito Irazusta. «Irulegi Irra-
tia»koak, Kaki. Asun Larrañaga. Jo-
setxo Lizartza. Emilio Lopez Adan
«Beltza». Alfontso Martinez, F. J.
Mendiguren. Mikel Nabarro «Tri-
kuharri». Eneko Olasagasti. Xabier
Portugal. Koldo San Julian, Txus
San Migel. Andoni Sarriegi «Muru-
mendi». Joseba Sarrionandia, Mikel
Ubillos.
Marrazkilariak: Joxemi. Julio. Zut.
Argazkilariak: Kristina. Txema Or-
mazabal.

Publizitatea: Joxe Mari Ostolaza.

Administrazioa: Jon Barandiaran.

D.L.: 80-1963.

Helbidea: ARGIA. Virgen del Car-
men. z/g. Ramonaenea-behea. DO-
NOSTIA-20012.

Telefonoa: 28 33 99.

Inprimategia: «Graficas Semi».

Ale bakarra: 110 pezeta/6 libera

Hego Euskal Herrirako 4.000 pezeta
Iparraldeko Euskal Herrirako 275 libera
Estatu Espainolerako 4.000 pezeta
Beste atzeritarako 5.500 pezeta
Airez 8.300 pezeta

IRAILA 7 IRAILA 13

Irailaren 7an ilbehera

mareak: (Irailak 8koak)
gora: 06,45 eta 19,04
behera: 12,43 eta 01,17

eguzkia: (Irailak 8an)
irten: 07,48
sartu: 20,36

(ordulariaren ordutan)

liburuak

Iñaki CAMINO

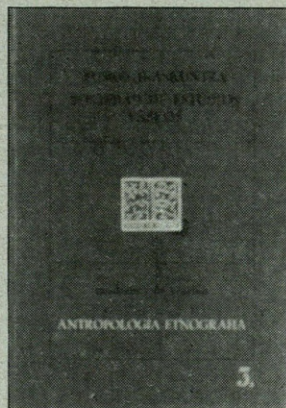
Egilea: Martín Ugalde.
Titulua: Mugarri galduen itsumendua.

Argitaletxea:
Ezaugarriak:

Esatekoa da, ezertan hasi baino lehen, Martín Ugalde biziki kezkatzen duela zahartzaroaren gaiak; idatzi dituen ipuiek hori garbi utzi dutenez gain, aldizkarietako elkarrizketetan berak aitortutakoa da. Esan bestalde, ipui hau agertu zela iaz Erein argitaletxeak kaleratu zion 6 ipuieko bilduman.

Mugarri galduen itsumendua, emakume zahar bati adinak exa besteen aldetik jasotako bazterketak dakarkion buru arintzea izan liteke. Urteen poderioz ongi ikasitako serora bete-beharrak eta beste hainbat egiteko oker egiten hasiko da adinak bere argitasunaren mugarriak galduerazten dizkionean. Dena den, aste sandua baino pixka bat lehenago arhitzte prozesu garrantzirik gertatzen da beregan, kontutan hartzekoa baita besteek jaukitzen dizkion okerrak ez direla hainbestearainokoak.

Kontua da, erretore gazteak ez duela gogoko serora zaharra, eta honek ezin erama du betebeharretatik baztertua izatea. Garbi asko ikusten da serora erretorea baino ahulagoa dela, katu baten konpañian bizitzen beharturik dagoela eta pixkanaka pixkanaka itzaliz doa xaharra, katuarekin batera, agian katuak erantsitako gaitzak jota. Haria makurka doa, astiro, seroraren itzeltzearekin parekatzearen jakina. Bizimodu ilunak eskatzen zuen akabera damakio idazleak serorari. Kejarik gabeko bakardadea erakusten digu ipui mingotsak.

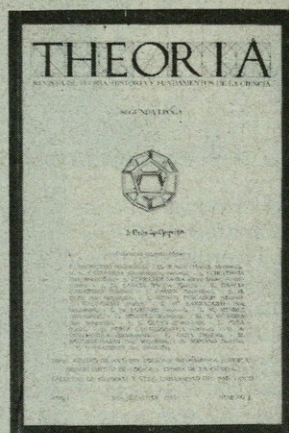

Titulua: Eusko Ikaskuntza. Cuadernos de sección. Antropología-etnografía. 3.a.

Ezaugarriak: 800 pta. 286 orrialde.

82. urtean ateratzen hasi ziren saileko kuadernoak aurrera doaz. Antropologia eta etnografiakoa da aste honetan aurkeztu duguna. Hamaika dira lanak denera. Gurutze Arregik bi dakartza. Batetik, Bizkaiko Izurtzako Erdoitzako Andramariren ermitaren azterketa etnografikoa, eta bestetik hurren jokoan bibliografia antropologikoa. Antxon Agirre Sorondok Mendaroko txokolategileei buruzkoa. Joxemartin Apalategik Euskal Herriko lurjintza herrien etnografia eta Antropologia soziokulturala. Lekeitio-Oletako baserritar batzuekin izandako elkarriketa grabatua dugu lan hau. Gerardo López de Gereñuk, elizetan erabilitako matraka, zuzimutik eta beste tresna batzuekin aztertzen ditu.

Imanol Sorondok, XVIII. mendean Ormaiztegi erretoreak bizitzeko ezinbestekoa zen dirua zenbaterira iristen zen dioen idazki bat argitaratzen du. Juan Cordonek, Barakaldoko Kariga-Kareaga «San Juan» izeneko ur gaziko errotaz hitz egiten du; Jose M. de Hormazak, Bizkaiko Plentziako «Gazteluondo» izeneko ur gaziko errotaz eta bere saltzeaz. Ernesto Igarua eta M. Angeles Linazak, Gipuzkoako hilobitan aurkitutako hortzerietan txarrrantzak (caries) izandako arrastoak aztertu dituzte. Esther Rebatok eta Carmen Caraballok, tabakoak dastapen-gaitasunean duen eragina aztertzen dute. Azkenik, Joxe Miel Barandiaranek, enkuesta etnografikorako gaitasun bat azaltzen du, aztertzen den lekuko janak, lanak, erlijioa, auzoekiko ohiturak e.a. zein diren jakiteko galdekizunak prestatuz.

Titulua: Theoria. Revista de teoría, historia y fundamentos de la ciencia. Segunda época.

Argitaletxea: Centro de análisis, lógica e informática jurídica. Departamento de lógica y teoría de la ciencia. Facultad de filosofía y CCEE. Universidad del País Vasco.

Ezaugarriak: 1. urtea. 1. zenbakia.

Zientzi eta logika ingururik murgildutako aldizkaria dugu hau, 51.ean Madril en ageri zena eta gero luzaroan isilik egon dena. 85. urtean, baina, Donostian hasi da berriz argitaratzen. Zientzi lanak argitaratzeko plataforma da, baina eztabaidak eta lantzen diren gaien buruzko polemika sortu nahi lukeena, Hego Ameriketako herrialdeekin lotura estuan bizi nahi lukeena, gazteen artean gaitasun hauetarako grina zabaltzeko eta azken batean ez bakarrik estatu inguruko aldizkari bihurtzeko, baita nazio mailakoa izateko ere.

Aymo zabaleko aldizkaria dugu alde honetatik, Euskal Herriko esparrua biziki gaitasun duena, zientzi serioaren bideetan sartu nahi duena. Horretarako daude Salamancako F. Broncano, Miguel Angel Quintanilla nahiz Donostiako Miguel Sánchez Mazas, Víctor Sánchez de Zavala eta Javier Echeverría. Aldizkariaren aurreneko zenbaki honetako 28. lan biltzen ditu, 8 kronika eta aurki izanen diren zientzi ihardunaldien deiak.

Titulua: Bideoa hizkuntzen irakaskuntzan.

Argitaletxea: Habe. Itzulpen saila 5.

Ezaugarriak: 350 pta. 104 orrialde.

Zortzi dira zenbaki honek itzuli dituen lanak. Itzultzailea Juan Mari Mendizabal izan da. Bideoaren ahalmenez eta mugez Dave Willis-en lana dago. Jane Willis-ek aldiz, ahozko diskurtsoan ikusizko elementuak duen garrantzia aipatzen du, eta bideoaz baliatzeko 1000 modu. Stephen Hick, Gareth Hughes eta Christopher Stott-en partetik, bideoak ikasleen performantzia aztertu eta zuzentzeko dituen aukerak.

Elayne Phillips-ek ikasleek produzituriko bideoaren gainean. Marion Geddes «Busto hitzunak» eta ikasteko teknikak lortzeko programez. Eddie Williams eta Gill Sturtridgeren lanak, ariketa antzekoak dira.

Titulua: Literatur gazeta.

Ezaugarriak: 1. zenbakia. 225 pta. 24 orrialde. 85.eko uztaila.

Joan den uztailan kale-ratu zen literatur gazeta hau, orain arte Euskal Herriko literatur aldizkari gehienek ahaztuta zuten alor batean ihardukitzeko: kritikan. Hau izango da dirudienez alderdi nagusia. Badute beste herrialdeetako litera-

turetako testuak, idazleak eta liburuak komentatzeko asmorik ere, lehen zenbaki honetan erakutsi dutenez: Strindberg, Yourcenar, Ernst Bloch, Michel Tournier, Sabato, Mark Twain e.a.

Euskal literaturaz ere arduratzen dira jakina, eta hauen artean Pio Berasategiren ipuiak, Arestiren poetika, Sarrionaindiaren «Ni ez naiz hemengo», Joxerra Gartziairen «Demetrio edo mendekuaren gozoa» ditugu.

Argi dago beraz literaturari eremu zabal batean heldu nahi diotela, kanpoko nahiz bertako literatura aipatu eta kritikatzeko edota, beste herrialdeetako idazleen lanak aurkeztu eta itzuliz.

Aldizkarian lanean ari direnak hauek dira: Mikel Lasa, Juan Antton Zubikarai, Nerea Azurmendi, Bernardo Atxaga, Felipe Juaristi, Koldo Etxabe, Mikel Azurmendi, Esteban Antxustegi, Joseba Sarrionaindia, Begoña del Teso, Patri Urkizu, Koro Baroja, Tere Alonso, Edorta Asarta, Joxerra Gartzia eta Karlos Zarraga.

Titulua: Bidasoako ikas-kuntzen aldizkaria. Lehen zenbakia.

Argitaletxea: Luis de Urantz kultur taldea-Irungo udcla.

Ezaugarriak: 500 pta. 218 orrialde.

Ba omen da 10 lagunen taldea Irunen, historia gaiak zertxobait harrotzeko bilduak, eta hemendik aurrera lan piska bat egin eta kultur historia-aldizkari hau kaleratzen saiatuko direnak.

Lehen lana Jose Antonio Loidirena da, «Urantzu, Iranzu, Aranzu» izenari buruzkoa. Bigarrena Carlos Aguirrecherena, gaur egun harmarria duten Irungo etxe, belaun-etxe, etxalde e.a. en zerranda. Antonio Arambururena dugu hurrena. Felipe III.aren ileta eta pendoiaren jasotzea. Fernando Merinok Bidasoara arrokako bilakaera ekonomikoa du gaitzat. Juana de Bengoechea bidasotar aintzinako erritu eta tradizio iraungi batzuen bilduma. Ricardo Izquierdoren aldetik, 1560. urteko Irungo ordenantzak, Martin Izagirrere Irungo XIX. mendeko populaketaren hazkundera eta Carlos Aguirreche Arantzate dorretxeari buruz.

IRAILA
7
IRAILA
13

lehiaketak

Literatur lehiaketa Arrasaten

Arrasateko Bazkun elkar-teak antolatutako XII. Literatur Lehiaketa Elebidunera-ko originalak aurkezteko epea hil honen 30ean bukatuko da. Aurkeztutako obrak argitaragabeak eta originalak izan beharko dira. Arrasateko 147 postakutxara bidaliko dira lau kopia, sobre batetan izen-abizen etabarrak jarriaz. Ipuin lehiaketa da hain zuzen ere. Bai euskaraz, bai gaztelez. Gutxienez lau foliotakoak eta gehienez zortzikoak (bi espaziotara). Lehendabizikoak 15.000 pta. jta plaka bat eskuratuko ditu. Bigarrenak 5.000 pta.

Euskal Herriko Zinemagintza amateurren III. lehiaketa

Euskal Herriko Zinemagintza amateurren III. lehiaketa antolatu du Arabako Foru Aldundiak. Oinarriak kalean daude dagoeneko.

Formatoak super 8 edo single 8 beharko du, zuri beltzez nahiz kolorez. Hotsa sistema optikoan ala magnetikoan onartuko da, euskaraz ala erdaraz. Filmak ez ditu 30 minutu baino gehiago iraun behar.

Hiru atal egongo dira eta horien arauera sailkatuko dira jilmeak. A, gai argumentala; B, erreportaia edo dokumentala (E.H.ri buruz); C, fantasia eta animazioa.

Filmeak Arabako Foru Aldundiaren Kultur Kontseiluaren Zinema Atalera igorri beharko dira (Fray Frantzisko ibiltokia 8, Museo Prohibituala) abenduaren 5a baino lehen.

Saria 35.000 pezetatakoa izango da irabazlearentzat. Bigarrenarentzat 25.000. Hautaketa batzordeak hautatutako filmak urtarri-laren 7an eta 11n eskainiko dira Gasteizen.

Gazte-rock lehiaketa Tolosan

Rockaren inguruan dabil-tzan talde gazteek badaukate nora jo berun dezibelioak probatzera. Tolosako udalet-xeko gazterien batzordeak antolatuta ospatuko da lehiaketa hau. Parte hartzeko inolako diskoetxerekin kontra-torik ez izatea eskatzen da. Lehiaketa irailaren 23, 24, 25, 26 eta 27an ospatuko da. Gehienez 30 talde onartuko dira. Ekipoa eta antolatzaileek jarriko dute.

Sariak honako hauek izan-go dira: 75.000 pezeta lehe-nengoarentzat; 50.000 bigar-renarentzat eta 25.000 hiru-garrenarentzat.

Epai-mahaia saririk ez ematea ere erabaki dezake.

"Bordari" eta "Satarka" lehiaketak Hondarribian

Bi sari antolatu ditu Hon-darribiako udalak: bata Sa-tarka izeneko poesia lanent-zat eta bestea Bordari prosa-koentzat.

Parte hartzeko euskaraz idatziak behar dute lanek eta orijinalak eta argitaragabeak izatea. Lehiaketa bakoitzak bi maila izango ditu: bata 14-16 urtekoentzat, bestea 18tik aurrerakoentzat. Idaz-leek ezin dute ipuin edo poe-ma libururik argitaraturik izan.

Bordarirako lanek gutxie-nez 5 folio eta gehienez 15.

Satarkarako 50 lerrotik 150 lerroti ra. Bi espaziotara eta makinaz idatzita. Hiru kopia beharko dira. Lema eta sobre

bat barruan idazlearen da-tuak jasorik.

Irailaren 15a baino lehen aurkeztu beharko dira lanak Hondarribiako udalaren bu-legoetan.

18 urtetik gorako lehe-nengoak 45.000 pta jasoko ditu. Lehen hondarrabitarrak 30.000.

18 urte beherako lehenak 35.000 pta.

Bordari sarian aipamen berezirik balego, 25.000 pta.

Euskadiko Marmitako lehiaketa Lesakan

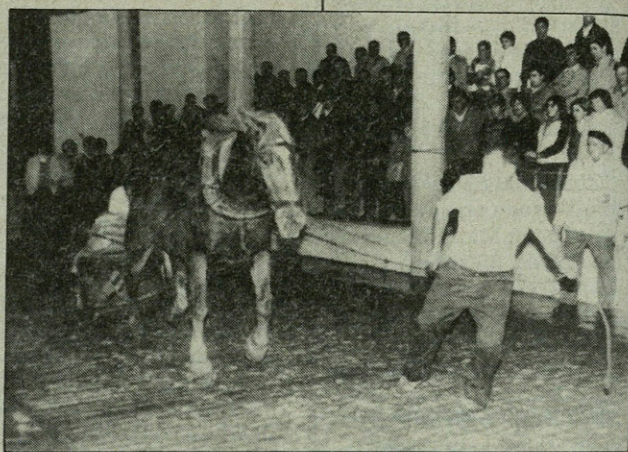
Euskadiko marmitako le-hieketa Lesakan ospatuko da irailaren 15ean. Iaz Ziburun ospatu zen eta hauek izango dira partehartzaileek kontu-tan izan beharko dituzten baldintzak:

Sukaldariak beraiek era-man beharko dute sukaldia eta butanoa. Saltsa egiteko li-bre diren saltsagaiak ere be-raiek eraman beharko dituz-te, hau da, tipula, baratzeria, piper berdea, piper gorria, pi-per mina, tomatea, ardo-zuria eta gatz. Tresnak ere, ka-xuelak, tenedoreak etaba-rrak, sukaldarien esku.

Marmitakoak eguerdiko 12tarako prestatu beharko dute.

Epai-mahaia Cofradia Vasca de Gastronomiakoek osatuko dute (hauek ez dugu uste ezer eraman behar dute-nik, platerik edo serbilletik edo...).

Parte hartu nahi duen guz-tiak 948-637124 telefonora hotsegin behar du. Bazkariak 650 pta balioko du.

herri kirolak

Euskadiko zaldi mando probak, Nabarnizen

Euskadiko zaldi eta mando proba txapelketa hil honen 14, 15, 21 eta 22an ospatuko da Nabarnizen.

750 kilotako harria erabili-ko da animalien 400 kilota-ko oinarria kontutan hartuta.

Txapeldunak 40.000 pta, manta eta trofeua. Hortik au-rrera, 33.000, 28.000, 23.000, 20.000, 17.000, 15.000, 13.000, 12.000 eta 11.000.

Nahiz eta saririk lortu ez, 40 iltze betetzen dituzten guztiek 7.000 pta eskuratuko dituzte dieta modura. Berta-ko partehartzaileek ere izan-go dituzte sari berezi batzuk. 12.000 aurrengoak, 10.000 bigarrenak eta 8.000 hiruga-rranak.

jaiak

Gurutze Santua Aieten

Ostegunean t asi eta iraila-ren 15a bitartean, igandea bi-tartean Gurutze Santuaren festak ospatuko dituzte Do-

nostiako Aiete auzoan. Osti-ralean berbena bat egoteaz gain, larunbatean herri jola-sak izango dituzte eguerdian. Arratsaldean mus txapelketa, haurrentzako jolasak eta 7,30tan otordutxo bat. 8,30tan sokamuturra eta gauzez berbena. Igande goi-zean boloak, toka, aizkola-riak... Arratsaldean dantzal-dia, sokatira, txaranga eta suzko zezena.

Porrontxo Egian

Donostiako Egia auzoan ere igandea bitartean izango dira festak. Arrano elkarteak antolatutako Porrontxo jaiak hain zuzen ere. Ostiralean as-to-lasterketa arratsaldeko 8tan. 9tan jazz emanaldia Kursaal taldeak eskainita. 11tan berriz dantzaldia Txintxoak taldearekin.

Koadrilen eguna ospetuko dute larunbatean. Eta koadrila giroa pizteko borroka berexi bat: arraultz-borroka. Gaueko 12tan Egan taldea berbena martxan jartzeko. Ordubatean manifestaldia.

Goizeko seiretan, irailaren 15ean beraz, zezentxoak edo zekortxoak. 12tan zankoak Lous Paloumares izeneko tal-dearekin. Arratsaldeko 8,30tan herri merienda. 10,30tan amaituko dira fes-tak.

Guzi honez gain haur jo-lasak, txaranga, erraldoi eta buruhandiak...

herri jaiak

araban

Arratu-Ubamundiako Mendibilen irailaren 15ean.
Lantarongo Komunion irailaren 15ean.

gipuzkoan

Lezon irailaren 14ean.
Mutrikun irailaren 14ean.

bizkaian

Irailaren 14ean Galda-kaon, Lezaman, eta Sondikan.

Karrantzan hilaren 18an.

nafrroan

Aberinen irailaren 14ean.
Asinagan irailaren 17an.
Artiedan, 17an.
Ahuntzein, 19an.
Etxalarren, 14an.
Larraungo Etxarrin, 14an.
Itzako Eritzen, 14an.
Esteribarren, 15ean.
Galipentzün, 20an.
Isaban, 17an.
Gulinako Itzan, 14an.
Lantzen, 14an.
Lergan, 14an.
Orisoainen, 14an.
Osakarren, 14an.
Santakaran, 15ean.
Satrustegin, 15ean.
Tiebasen, 17an.

kanpainak

"Euskara guztiona da" Oñatin

Euskara Batzordeak sortu dituzten zenbait udaletxetan hasiak dira euskararen aldeko emaitzak sortzen. Horien artean dago Oñatikoak orain antolatu duen Euskara guztiona da. Honen helbururik nagusia, euskaldunok euskararekiko ditugun joera nagi eta kaltegarriak salatuz, euskararekiko kontzientzia lortzea da.

Hori lortzeko pegatina, triptiko eta folleto batzuk argitaratu dituzte.

ARTE ERAKUSKETAK

GIPUZKOA

GALERIA 16 (Buen Pastor 16. DONOSTIA): KIMA GUITART (eskuz pintatutako sedazko jantziak). Irailaren 14a arte.

CAJA POSTAL (Garibay 34. DONOSTIA): GIPUZKOAR ESKULTURAREN ERAKUSKETA. Irailaren 25a arte.

VARIOTECA RIMBAUD (San Martin 55. DONOSTIA): SHANTI RUIZ. Irailaren 6tik 30a bitartean.

GAKP (Iparragirre 2. ZUMARRAGA): PATXI AZKUE (harritzko eskulturak).

MURUA (Prim 20. DONOSTIA): Pintura, eskultura eta keramika erakusketa kolektiboa.

ALTXERRI (Reina Regente, 2. DONOSTIA): ALEJANDRO TAPIA (pintura, paisajeak).

ZAZPI (Kale Nagusia, 21. ZARAUTZ): LUIS M. OLAIZOLA (keramika). Irailaren 15a arte.

KAYUA (Gipuzkoa kalea 8. ZARAUTZ): M.FLORES KAPEROTXIPI (oleoak eta marrazkiak). Irailaren 15a arte.

TEILATUPE (ZARAUTZ): JABIER ESTEBAN (Tapizak). Irailaren 23a bitartean.

ETXEBERRIA GALERIA (Zubieta 20. DONOSTIA): EL MAR Y SUS GENTES. Irailaren 14a arte.

BIZKAIA

BILBOKO ARTE EDERRETAKO MUSEOA (Iturriza parkea z/g. BILBO): CARLOS SANZ (pinturak eta marrazkiak 1978-1985); KENNETH NOLAND (pinturak eta monotipoak). Irailaren bukaera arte.

WINDSOR GALERIA (Marques del Puerto 10. BILBO): TXEMA GARCIA MEDÜERO. (Leyenda dorada, marrazkiak). Irailaren 16tik 31era.

Horrezaz gain, hilabete oso bat iraungo duen kanpaina honetarako, hitzaldiak, bertso-jaialdiak eta kantaldiak ere antolatu dituzte.

Irailaren 16an Elebitasun orekatutik Lurralde eskubidetara gaiaz hitzegingo du Txillardegi.

Irailaren 17an Miquel Strubell soziolinguista katalandarra izango da Normalització de la Llengua Catalana gaiaz ihardungo dena.

Irailaren 18an, Xabier Kintana. Gaia: Israel. Euskaldunon eredu.

Irailaren 19an Gerardo Elortza eta Gotzon Aurrekoetxea Sorterriko Hizkuntzaen Garrantziaz.

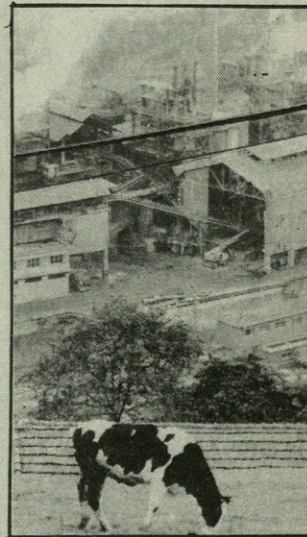
Irailaren 20an jaialdi bat izango da Zubikoa kiroldegian, gaueko 10,30tan. Bertan Imanolek kantatuko du eta Artzek eta Alemanek txalapartari ekingo diote.

feria

Liburu eta euskal disko azoka Ordizian

Hondarribia eta Donostiatik pasa ondoren Ordizian izango dugu Liburu eta Euskal Disko azoka. Irailarm 12tik 15a bitartean hain zuzen ere. Orain arte arrakasta handia izan omen du liburu eta diska azoka honek. Duela gutxi irakurri dugu 10 milioien bat pezeta edo jasoak dituztela dagoeneko salmentetan.

Goiherri aldean ikusiko dugu ze afizio erakusten duen jendeak honelako gauzetarako.

ihardunaldiak

Ekologiari buruzko astea Donostian

Irailaren 9an hasita aurrera jarraitzen dute Geldiune bat. Eta ekologiaz zer? iharduni-ldiak. Donostiako Ekologisten Batzarrak eta Donostiako Batzorde Antinuklear eta Ekologistak antolatutako as- tebete hau Arrasate kalean CAMEk daukan aretoan izan dira eta izango dira igandea bitartean.

Ostiral honetarako Pantxo eta Peioren kantaldi bat dago programaturik arratsaldeko 7,30tarako.

Larunbatean, arratsaldeko 5etan bulebarretik aterata Txirringa Ibilaldi bat izango da Donostiako auzoetan barrene.

Igandean, irailak 15, Irati aldera joateko autobus bat antolatu dute Gorosti elkar- tekoek lurralde hertako argi- bideak emango dituztelarik. Izenak Bilintx liburudendan jasoko dira.

Aipatu behar da ekologiari buruzko aste honetan antola- tutako hitzaldi guztiak euska- ra hutsean joan direla.

bekak

Nafarroako gobernuak laguntza mordo bat artistentzat

Laguntza mordo bat pres-tatu ditu Nafarroako Gobernuak Nafarroan jaio edo bizi diren artistentzat. Bideoa, Zinema, Literatura, Arte plati-koak, Erregulatu gabeko eki-te artistikoak, Musika...

Folleto oso dotoreak atera dituzte. Laguntzak 250.000 pezetatakoak dira. Lau beka arlo bakoitzean.

Nahi duenak galdetu beza Nafarroako gobernuan.

Jose Miel Barandiaran ikerketak-beka

Eusko Ikaskuntza tartean delarik Araba, Bizkaia, Nafarroa eta Gipuzkoako diputa-zioek badesten dute ikerketarako beka hau. Beka honen gaia arkeologia eta etnologia dira. Euskal Herriko arkeologia eta etnologia. Aurtengoan arkeologiari tokatzen zaio txanda.

Bakarkako lagunak nahiz taldeak aurkez daitezke beka hau jasotzera. Bigarren kasuan zuzendari bat beharko litzateke.

Ikerketak bi urteko iraupe-na izango du eta bekaren zuzkidura 2.400.000 pezetatakoa izango da.

Aurkeztu ahal izateko ikertzailearen eDota ikertaldearen datuak eta curriculuma aurkeztu behar dira abenduaren 31 baino lehen Eusko Ikaskuntzan (Txurru-ka kalea, 72.a, 20004).

Memoria bat ere aurkeztu beharko da zera hauek jasoz: lanaren zudua, zabal-tasuna, ikerketaren etapak, erabiliko den metodologia, lan-zentruak eta dituen bitar-tekoak.

Gauza gehiago jakin gura duenak idatz beza lehen ai-patu zuzenbidera.

dantza

Kresala Donostian

Irailaren 14an, gaueko 9tan dantza saio bat eskainiko du-te Kresala dantza taldeko dantzariak Donostiako Trini-tate enparantzan. Aintzinako euskal ezkontzaren inguruan antolatutako dantza saioa izango da. Balleta ere izango da.

txirrindularitza

Liernia-Segura saria

Irailaren 15ean, hau da, igan-de honetan Liernia-Segura IV. saria ospatuko da herri horietan. Antolatzailea Segu-rako txirrindulari elkarte da. Ea zer moduzko eguraldia egiten duen. Polita izan dai-teke egun pasa eginez ikuste-ra joateko. Paraje horiek me-rezi dute behintzat. Suge ko-lorepiladuna tartean dela or-duan eta gehiago mereziko du.

omenaldiak

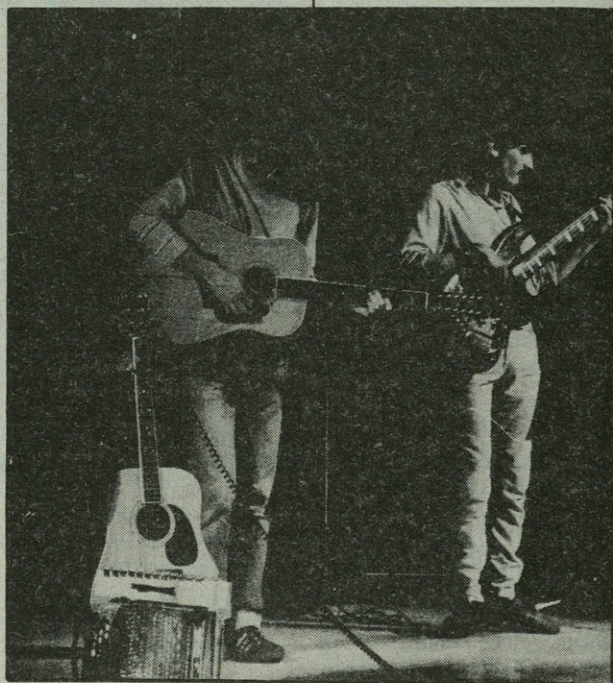
Erahildako errefuxiatuei omenaldia Hendaian

Larunbatean, hilak 14, omenaldi bat eskainiko zaie Ipar Euskal Herrian erahil dituzten euskal errefuxiatuei. Omenaldia Hendaia-ko Belt-zenia frontoian izango da eta arratsaldeko 7tan hasiko da.

Bertan Eltzegor taldea, Et-xamendi eta bere alaba eta beste zenbait bertsolari eta kantari.

Hizlariak ere izango dira.

kantaldiak

Bazter guzietan

Irailaren 14ean, Bilaban, Benito Lertxundi arituko da gaueko 10,30tan.

Irailaren 13an, 7,30tan, Pantxoa eta Peio Donostiako CAM kajaorrosaren kultur aretoan.

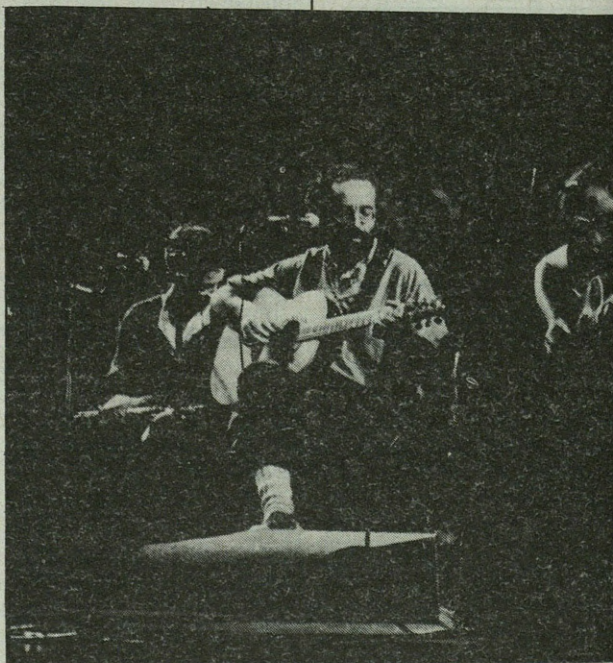
Irailaren 14an, Udondon, Pantxoa eta Peio arratseko 8,30tan hasita.

Irailaren 20an hiru kantaldi:

Villarrealen Benito Lertxundi, gaueko 11etan eta frontoian.

Artzeniegan, Oskorri, gaueko 11etan eta herriko enparantzan.

Oñatin, 10,30tan, Zubikoa kiroldetxean, Imanol, eta Artze eta Aleman txalapartariak.

asteko zinema

Poeta itsuaren argitasuna

Filmea: *Luces de Bohemia*. **Zuzendaria:** Miguel Angel Diez. **Argazkia:** Miguel Angel Trujillo. **Gidoia:** Mario Camus (Valle-Inclán-en antzerki obran oinarrituta). **Aktoreak:** Paco Rabal, Agustín González, Fernando Fernán Gómez, Imanol Arias, Paula Molina, Terele Pávez, Berta Vía...

Pilar Mirok zuzentzen duen Zinema Zuzendaritzak erabat promozionatu nahi du zine espainiarra. Zine mota bat behintzat. «Kalitatezko» produzio handiak egitea erabaki dute estatutik kanpora prestigioa lortzeko eta estatuko zinea han saltzeko.

Horregatik jaso du filme honek, nahiz eta zuzendaria berria izan produtoreak Pilar Miroren filmeetan arituta-koa da, 56 milioiko subentzioa. Horrezaz gain TVEk ere badu partea filme hone-tan.

Urtarrila eta martxoa bi-tartean filmatutako zinta honetan esperantza handiak jarri zituzten, Montreal, Vene-zia edota Donostiako zine-maldiren batetan irabaziko zuelakoan. Ez da gure ustez hainbesterako.

Egia da estatuan orain egiten den zinean aritzen diren aktorerik kotizatuena direla «Luces de bohe-mia» honetako partehartzaile.

Egia da Madril zaharreko giro kastizo hori nahiko zaindua dagoela, baina uste

dugu hau gehiago dela Valle-Inclán beraren tes-tuaren eragina eta aktoreen lana, ambientazio histori-koaren baino. Alde honeta-tik, eta batek Ruben Dario edota poeta modernistak historian kokatzen ez baldin badaki, zail egingo zaio honi pelikulak ze garai isladatzen duen antzematea. Anarkista katalanaren erahiltzea, kaleko manifestaldiak eta errepresio politiko hori Pri-mo de Riveraren diktadura-pean dela jakiteko ez da da-tu bestelakorik ematen. Eta garrantzitsua da hau kontu-tan hartzen bada 1970. urte-rarte Valle-Inclán-en obra hau antzezterik ez zela izan kontutan hartzen bada.

Argazki lana ere ona da «giro» zahar hori filtro ge-hiegi erabili baldin badute ere ambientazioaren hutsa bete nahian edo.

Erritmoa pausatuegia iruditu zaigu. Antzerki obrari lotuegia eta denbora gehiago irauteko «luzatue-gia».

Esango genuke filme dig-no bat dela, diskreto... bai-na hortik aurrera ez duela gauza handirik ematen.

estropadak

Bilbon eta Bermeon

Arraunzaleek aprobetxatu beharko dituzte tenporada honetako azken kondarrak.

Hil honen 14 eta 15ean Nerbioi Sari-Nagusia ospa-tuko da.

16an berriz Bermeoko ikurriña izango da arraunla-riek irabazi nahiko dutenak.

mendi ibilaldiak

irailaren 22rako

Añamendi (Bidarra-Baiona): 21-22an, Pic de Neou-vielle-ra, eskalatzen. Tf. 377134.

Iruñako taldeak: Panticosa-ko bainutegira. Tf. 251059, por ejemplo.

Euskalduna (Andoain): larunbat-iganderako, Pont d'Es-pagne, Wallon, Camballes (2706), Saint Martin-go Harria, Arrens. Tf. 592232.

Gasteiz: Cebollera 2147 m. Cordillera Iberica. Tf. 250354. Erne bestalde talde honek hile bukaera honeta-rako eta datorrenaren hasierarako antolatu duen eskalada ikastaroarekin, halaber mus-txapelke-tarekin eta abarrekin.

Mirugain (Otxandio): Altungana-ra.

Anaitasuna (Azkoitia): helduen ibilaldi neurtua Bergaran.

Pagoeta (Zarautz): Erniora.

Artibai (Markina): bi egunetarako, Aralarra.

Meatagi eskualdeko mendi taldeak (Bizkaia): egun guzti-rako, Urrain-era (1321 m), Amezketatik. 'Bi-hotz-gaztea'k antolatzen du.

Sestao Alpino: Frias-a famili-eskursioa. Bestalde talde honek umeentzat akanpaldi bat antolatu du as-teburu honetan.

IVA eta Ertzantza: Madrid eta Gasteizen arteko akordioan oztopo

KOMUNITATE autonomoaren autogobernuan Keskulako barealdia ekarriko zuen Legealdi Tra-tuan hasi dira istiluak sortzen. Lehendik ere Balio Erantsiaren gaineko Zerga edo IVArengatik inguruan kez-kak baldin baziren, orain zerga hori zehaztera doan-ean areagotu egin dira, Estatutoak Gasteizko gober-nuari eskaintzen dion autonomia ekonomikoa bal-dintzatzen duelako. Etor. izunean hain garrantzizko izango den zerga horren kontrola guztiek nahiko lu-kete, eta horrela zerga hori produktu bakoitzari bere fabrikazio puntuan ezartzea nahi du PNVk eta ko-mertzialtzen den lekuan Madrilek. Normala: Komu-nitate Autonomoak asko esportatzen du.

Ertzaintzaren inguruko eztabaida iragartzen da orain. Joan den astelehenean zuten zita Barrionuevo eta Retolazak, eta bileraren ondoren bere kezka pub-likoki adierazi zituen bizkaitarrak: beldur dela Ert-zantzaren konpetentziak arriskutan ote daudenez, eta gobernu autonomoaren mende baino azken errefor-men ondoren Madrilgo Barne Arazoetarako minis-traritzaren esku geratuko ez ote den.

Hiru probintzietan zehar Ertzantzak egin behar duen erabateko despliegia dago zintzilik oraindik, eta bilera baino ordu batzuk lehenago ETAk Madril-en bertan leherterazitako bonbak iragartzen duenez hain beroa izango den udazken honetako eztabaidagaieta-ko bat izanen da dudarik gabe.

Negoziatu behar al da, noiz, nork, norekin

ZEN plana dela medio Euskal Herrian izan diren eta di-zen erakunde armatuak urrutiko inperioren batek tele-gidatutako hiltzaile-makina-bihotzgabe-odolzale koadrila moduan aurkezteko hainbeste injar publizitario egin de-nean, politikoen arteko eztabaida alu batek botatzen du kanpaina pikutara. Tiroka ari direnak aurpegi bat badutela, eritziak dituztela, eta politiko burutsuekin mahai baten in-

guruan bildu eta eztabaida zibilizatu bat edukitzeko gai di-rela erakusten bait dute. Okerrago dena: PNVren gizonik indartsuenak publikoki adierazi lezake interesgarria dela mutil horiengana joatea beren informazio iturriak pittin bat dibertsifikatzeko.

Horrela piztu da berriro eztabaida ETArekin negoziatu beharraren inguruan. Eta horrela haiztzen dira demokra-zia parlamentarioak sekula harrotzen utzi nahiko ez lituz-keen tabuak. Benetako aginteak zeintzuk diren, agertzen direnez aparte beste aginterik ez ote den. Joan den igandean Arzalluzek aipatzen zuen Calvo Soteleri, Gonzalezi eta Erregeari igorritako gutun bat, non agertzen bait zuen bere kezka ikusiz «que tras el 23-F tanto el poder como la oposi-ción cedían ante los círculos golpistas en un pacto de drásti-cas rebajas autonómicas, dirigidas especialmente contra nosotros». Egun beretsuetan Riul del Pozo kazetariak ai-patzen zuen Estatu Espainolean «el 23-F-Allendismo con-fi-guró una manera de hacer política», eta Estatua sozialistek aginteekin egindako tratua bezala ikusten dutela. Bere ustez hiru dira aginteak: finantzetako, militarra eta amerikanoa. Eta hori idatzi egiten da!

Gerra zikina Iparraldeko herritarren kontra

AZKEN asteotako gertakariak erakusten dute Iparral-dean gerra zikinaren bidez egiten den presioa ez dela batere lasaitu. GALEk orain bere tiroak dibertsifikatu ditu eta erraustuak hil edo erasotzetik Iparraldeko beren la-guneiekin die. Adibide esanguratsuak izan dira. Hendaia-ko azken atentatuak aski garbi geratu da etxe artan bizi zen iheslariaren bila ez baina behean bizi zen ipartarraren kon-tra zihoazela. Donibane Garazikoak ez du zalantzarik utzi. Orain dela hilabete pare bat GALEk hil zuten Txatoren la-gun bat doi-doi atera da bizirik autoa lehertu diotenean. Egun gutxiren buruan, berri, errefuxiatu «vasco-espai-nol»en kontrako paperak Garazin birtan nonahi.

Errefuxiatuen artean, bitartean, administrazio frantsesa-ren hurrengo erasoaren zain jarriak daude eta legeak estutu direnaren ondoren mordo bat deportatzeko prozesu batean sartuko ote diren beldurrik bada.

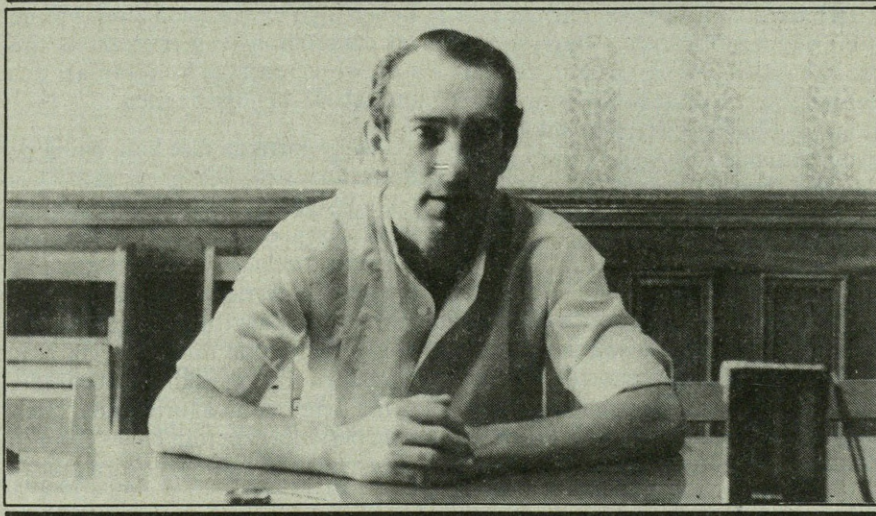
Gasteizko jeltkideak orain supiztaile

ONDORENGO orrietan Iñaki Aldekoak esaten ditue-nak egia direla frogatzeko bezala deklaritzen dute Gasteizko batzokian, ARGIA hau isten ari garenean, PNV barruko krisia ez dela itzalia, justu egun batzuk lehenago Imanol Beristain nazionalista zaharrak beste hainbeste adierazi ondoren.

Araba Buru Batzarra izendatzeko modua eztabaidatzen dute Gasteizen, baina ez formalismo hori bakarrik: Garai-koetxearen figura jarri nahi da berriro beren ustez dagokion lekuan. Denboraren joanean ahaztuak baziruditen ere, ez nafartarren espulsiioa eta ez Garaikoetxea Ajuria-eneatik botatzea ez dira ahaztu jeltkideen artean.

Iñaki Aldekoarekin, Iruñean

«Euskal Herria eta Espainia aurrez aurre aurkituko dira»

«Sasi-irtenbideak ahaztu egin behar ditugu biderik egokienetik abiatzeko»

Gure politikaren aktualitateak abuztuan ere ez du bere zoratzeko moduko abiadurarik mantsotzen. Eusko Jaurlaritzari bere «Laurak bat» Madriletik «Hirurak bat» bihurtzearen eskandaloa ontzeko denborarik gabe oktaboek piparekin segi zezaten nork bultza zituen eztabaida pizten da, ETArekin negoziatu behar denaz diskutitzera biharamonean bertan pasatzeko. Eta legealdi tratu gozoak direnak arratsetik goizera mikazten hasten dira. Gure galderei erantzutean, Iñaki Aldekoaren mintzoak halako serenitate bat agertzen zuen.

ARGIA.— Eusko Jaurlaritzaren ikurretik Nafarroako kateak kentzea erabaki zenetik makinatxo bat gertakizun izan da, baina gaiak oraindik ostikadak ematen jarraitzen du. Nola ikusten du politiko nafartar batek?

Iñaki Aldekoa.— Oso gauza garrantzitsua da nire ustez, eta positiboa ere bai. Orain dela puska bat idatzi

nuenez, gauza bat da gaizki egotea eta beste bat okerragoa da gaizki egon eta ez jakitea, ongi gaudela esatea. Euskal Herrian dugun arazo larritik irteteko lehenik atera behar dugu kontzientzia on bat izatetik, gauzak zehatz ez jakitetik. Horregatik dira positiboak hola-gertakizunak.

Nafarroan puntu hori oso gaizki

sentitu dugunik ez dut uste, hartua genuen hori, lehenago edo beranduago etorriko zela. Baina Baskongadetan okerrago erori da, ez HB inguruko jende artean PNV inguruan dabilenaren artean baino. Horientzako gogorria izan da: geratzen zitzairen azken esperantza edo sinboloa zen eta hori ere kentzea... PNVren buruzagiek bota dituzten balorazioek ere bide horretatik jotzen dute.

A.— Uzturrek botea da «Tenemos que reconquistar Navarra». Eta dudarik ez denbora pasa dela «Nafarroa Euskadin Estatuto honekin» hartatik. Hala ere, nork esango zuen gauzak hainbeste okertuko zirenik...

I.A.— Herri Batasunakook espero genuen bidetik etorri dira gauzak nik uste, prebisioak ez dira asko desbideratu. Behar bada espero ezin zitekeen gauza da Estatutoarena argitzeko hainbeste denbora pasa beharko zuenik, baina suposatzen genuen bezala eta oso gertutik etorri dira gauzak.

A.— Handik natorrenez, esango nizuke Komunitate Autonomoko eguneroko bizitzan aski ahaztua dagoela Nafarroa. Hemendik nola ikusten gaituzue?

I.A.— Hemendik gauzak berridintsu ikusten dira. Zazpi urte dira lehendabiziko urratsak desbideraturik eman zirela, eta harrez gero hemendik gertakizunak zentzu berean datozela ikusi dugu. Ez gaude lehen baino elkarrengatik urrunago, baina ezta hurbilago ere. Arazoa nahiko estankaturik dagoela esango nuke.

A.— Estankamendu horretatik ateratzeko giltza PSOEek eduki lezake

«Arzalluzek marko konstituzionala berplanteatzea aipatzen zuen; PNVtarrek beren jarrera aldatzen badute, hortik etor daiteke soluzioren bat»

agian, edo hori entzun izan dut behintzat behin baino gehiagotan.

I.A.— Arazoa bere terminoetan ez jartzea da hori. Marko edo inguru konstituzional eta estatutarioa onartzen badugu, hor barnean jokatu nahi badugu, ez dago konponbiderik. Gauza PSOEn eskuetan dagoela ez da egia: PSOEek bere estrategia du, orain hiru urte agintea hartzeko eta orain hor mantentzeko, eta zentroko programa politiko bat mantentzea beharrezkoa du. Nafarroan programa hori politika navarrista batekin bultzatzen du, eta PSOEek ez du politika hori aldatuko inoiz Nafarroan.

Orain dela aste batzuk Arzalluzek marko konstituzionala berpentsatzea aipatzen zuen, eta hori aldatzen bada, PNVtarrek hortaz beren jarrera kanbiatzen badute, hortik etor daiteke soluzioren bat. Bestela, marko honetan, Konstituzio eta Estatuto honen marko honetan soluziobiderik ez dago.

A.— Jelkideek puntu horietan beren jarrera aldatu dezaten posibilitaterik ikusten al duzu?

I.A.— Posibilitateak badaudela uste dut, ez beren gustoz, baini Estatu Espainolak horretara derrigor behartuko ditu. Ez dakit zenbat denbora eman beharko dugun Estatutoa porrot huts bat dela denentzat argi geratu arte. Bost urte honetan asko aurreratu da, Estatutoaren posibilitateak bete dira eta hortik ateratzeko gehiago ez dago. Beste bizpairu urte barru zer pentsatu behar dute PNVkoek, orain dituzten kompetentziak aski izango zaizkie? Estatutoa bete behar dela, hori da erabili den hizkuntza, baina hori ere bukatuko zaie, bukatua dago jadanik. Bi kompetentzia bakarrik falta dira nagusien artean, Segurantza Sozialarena, eta hori goxoki pozoindu bat da, eta bestea unibertsitatearena, ez dut uste gehiago dagoenik.

Beste bide bat pentsatu behar dute, eta nik uste azken hilabete honetan proposatzen eta eztabaidatzen ari diren gauzek horrekin zerikusirik badu,

beste bideen bila saiatzen ari dira, foruen bidea dela eta beste.

A.— Baina Estatuko politika ez da jolas bat, eta konponbideren bat aurkituko dute. Esan nahi dut, azken urte honetan Eusko Jaurlaritzan eta PNVn gertatutako aldaketek beste zerbait frogatzen dute.

I.A.— Baina zenbat denboraz iraun daiteke honela? PNV zentzu zabal batean harturik ez da zuzendaritza burokratiko bat bakarrik, oinarri sozial oso zabala du, eta oinarri hori zenbat denboraz egon daiteke programa nazional minimo bat, Herri honek behar dituen lorpen minimoak, bete gabe daudela ikusiz? Ez da betirako izango egoera hori. PNVren oinarri nazionala gehienbat nazionalista da, eta hor berri ere planteiatuko da arazoa.

Orain berriz ere ematen du PNVren zuzendaritza bahitua daukala Espainiako politikak, baina horrek nire ustez ez du iraungo. Krisia ez dago itxia, krisia pil-pil dago. Azken hilabete hauetan pittin bat baretu egin dela di-

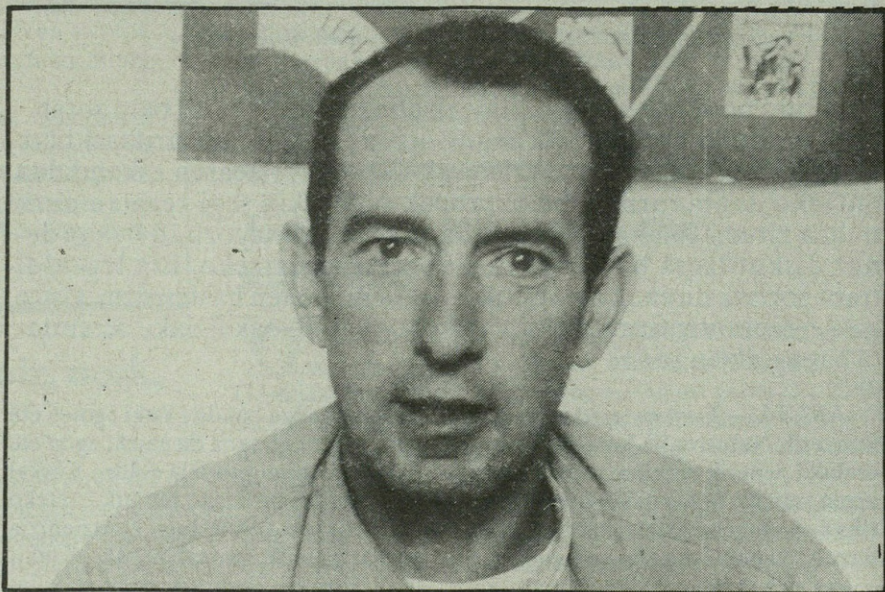
rudi, hauteskondeak ere gero eta hurbilago bait daude, eta konponbide batea iritsi ote diren ematen du aurpegi zuritu batekin presentatzeko. Baina barrutik krisia benetan hor dago, eta barneko arazo haundiena konpondu gabe dago.

Nondik jo da arazoa, Herri honen nazio arazoa konpontzeko dagoen beharrari ze irtenbide eman.

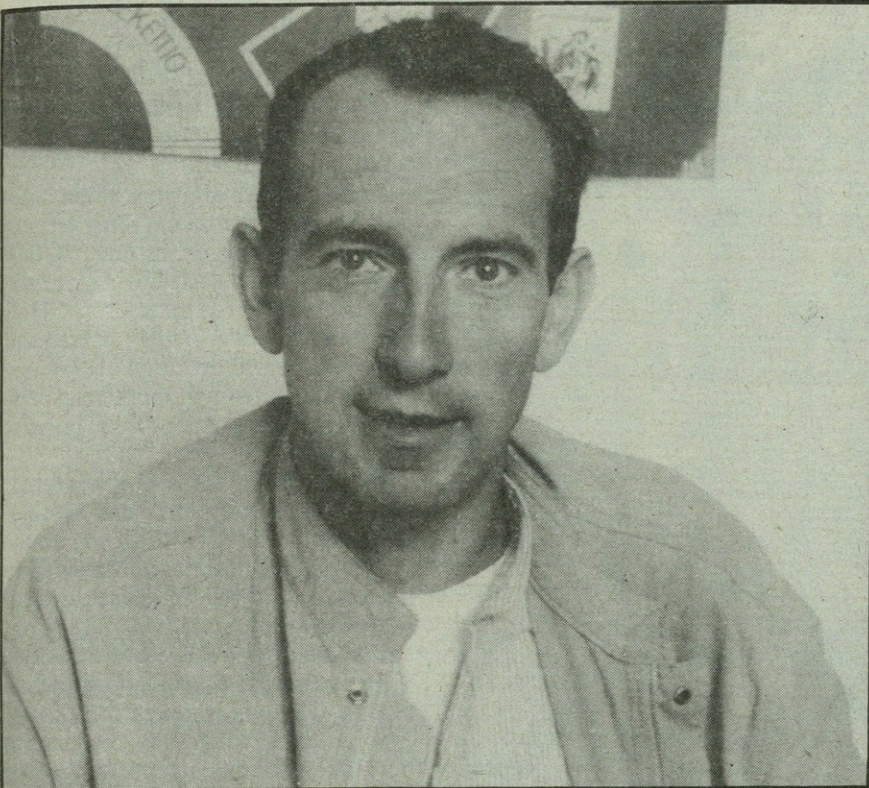
A.— PSOEekin hasten zela erreformaren bigarren partea esaten zenigun orain dela urte pare bat, eta Espainiako aginteeek zeukaten azken aukera hori zela. Ordukoan mantentzen al zara?

I.A.— Ondorio guzti horiek hain zuzen hortik datoz, erreformaren bigarren fasean gaudelako ari dira gertatzen. Eskutuaren arazoa, orain azaldu da, eta adibide txiki bat baino ez da. Lehenengo epean erein ziren promesak eta programak, gezurrezkoak zirenak, bigarren fase honetan ari dira puskatzen eta porrot egiten.

Oso gogorra da fase hau, baina beharrezkoa, gauzak argi eta garbi ikusteko. PSOE gobernuan sartzea beharrezkoa zen, eta bagenekien oso gogorra izango zela, baina hortik pasa behar genuen derrigor, bestela gauzak ez ziren sekula argituko. Bigarren fase honek badarama hiru urte, eta beste bizpahiru urte pasako dira oraindik, baina bere baitan agortuko da. Irtenbide berri eta ezberdin bat ez dago eta hor aurrez aurre geratuko dira gauzak.

«PNVk bere historian sekula ez du eduki gaur duen indarririk, eta hasi zaizkio klase interesak definitzen»

«Presarik ez dut eta banu ere alferrik ibiliko nintzateke: denbora bat behar da gauzak ontzeko»

Baina fase hau agortu egin behar da.

A.— Gauzak aurrez aurre geratuko omen dira, baina ez konponduta.

I.A.— Gauzak aurrez aurre eta argi-argi esan nahi dut, orain arte arazoak oso moztaratuak egon bait dira, benetako arazoak beste sasi-arazoek estaliak. Bigarren epe hau agortutakoan aurrez aurre aurkituko dira Euskal Herria eta Espainia.

Gauzak konpondu daitezten beharrezkoa da gauzak argi egon daitezen, eta orain arte ez da holakorik gertatu, irtenbide gezurrezko asko izan da, esperantza faltso asko. Eta sasi irtenbide horiek ahaztu egin behar ditugu biderik egokienetik abiatzeko. Prozesuak mantsoa dirudi, baina arazo honetan gauzak beren denbora behar dute. Nik presarik ez dut, eta banu ere alferrik

ibiliko nintzateke. Beharrezkoa da denbora bat gauzak ontzeko eta heltzeko, eta horretan gaude. Abiapuntu zikin batetik gero, eta ari gara gauzen benetako kontzientziara hurbiltzen.

A.— Baina beste herrietan gertatu diren prozesuak ikusiz-eta, ez duzu uste zuk espero duzun puntu hori iritsi baino lehen beste irtenbideren batera iritsiko direnik?

I.A.— Saiatuko direla bai, baina ez dut uste lortuko dutenik. Estrategia edo konponbide mailan sasi-kontzientzia izan du gure Herriak, baina beste ikuspuntutik, nazio kontzientziari begiratzen badiogu, gure Herria oso maila altu batean dago. Nazio kontzientzia gainegiturako gauza da, baina inertzia haundia du, eta hori useltzeko urte asko beharko lirake.

Eman dezagun nik gauza batzuk espero eta gertakizunek beste bide bat daramatela, tronpatzen naizela, hanka sartze haundiak eginaz pasatzen ditugula beste bost-hamar-hamabost urte; hala ere gure Herriaren nazio kontzientzia ez da edonola ezabatuko. Hor dago nire ustez gure kapital politiko indartsuena, eta horretan finkatuz saiatu gaitezke irtenbide bila.

Madriletik saiatuko dira beste transparenten batean erori gaitezten, baina ezetz espero dut. Zerbait ikasi dugu urte hauetan, PNVk ere huts haundiak egin ditu baina ikasi egin dute. Horretan baikorra naiz.

A.— Eta nola lotzen duzu hori PNVk Nafarroan bizi izan duen eta bizi duen istiluarekin?

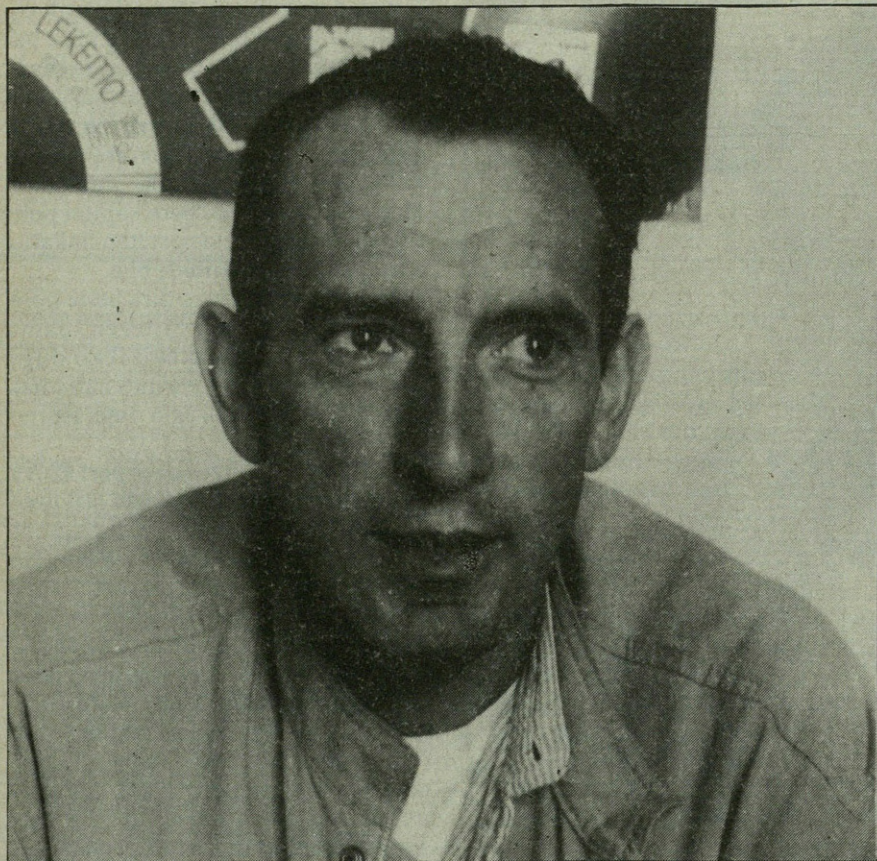
I.A.— Krisi hori eta bestea bera da. Nafarroako krisia ez da sortu Nafarroan, PNVren krisi osoaren barnean ikusi behar dugu. Oso ezaguna da Garaikoetxearen edo bere tendentziaren aldekoak zirela ia denak Nafarroan, eta beste tendentzikoentzat oso inportantea zen gotor hori desagitea Garaikoetxeari. Hemengo buruki eek erre bat egin zuten nire ustez EBBrekin eztabaida hartan sartu zirenean, eta guzti hura prestatua zegoela ere badi-rudi gero aizkora edo sj ga pasatzeko.

Ikusi duzu Baskongadetakako PNVk tratatu bat egin duela PSOErekin, eta hemen hain zuzen ere Nafarroako PNVkoak, beste tendentziakoak, Nafarroako Diputazioan Urralbururekin tratua egin zuten aitzakiaz kalera bota dituzte. Nolb konprenitu hori? Gurutzatuak daude. Bai Garaikoetxearen aldekoak eta bai besteak prest daude sozialistekin bezala eskuinarekin itun bat lortzeko. Arazoa, ordea, ez dago hor. Arazoa beste zerbaitetan dago: 1977an PNVren buruzagitza erabaki zuen estrategia nazionalak porrot egin duela. Hori da krisiaren iturria, eta gero datoz arazo pertsonalekin eta sortzen diren konplikazioak. Dena dela, PNV barruan bi agregatu sozial deituko genituzkeenak badaude, eta hor zerbait badago.

A.— Piska bat argitu beharko zenuke hori. Ea tendentzia eta pertsonen karamila horretan azkenean zerbait ulertzea iristen garen.

I.A.— Gaingiroki, bi klase agregatu badira alderdi barruan, aski difuminatuak, baina nabaritzeko moduan daudenak. Finantza eta industriako burgesia haundia da bata, eta besteak

«Gure Herriaren nazio kontzientzia ez da edonola ezabatuko. Hor dago nire ustez gure kapital politiko indartsuena»

«Ikurrarena Nafarroan espero zen. Baskongadetan gogorrago erori da, eta PNVkoen artean batez ere: azken sinboloa ere kentzea...»

sektore populistagoak biltzen ditu, klase ertainak, langileak eta abar, burgesia haundiaren interesetatik ezberdinak dituztenak; sektore hori batez ere Bizkaiko ekialdean, zatirik ruralenean, eta Gipuzkoan zentratzen da geografikoki.

Bi sail sozial horiek gero eta interes ezberdinagoak dituzte. Burgesia haundiak bere interesak gero eta gehiago ditu lotuak Estatu Espainoleko bere kideenekin, eta Europako testuinguruan ere bai, nazio mailan interes oso apalak dituzten bitartean, orain dutena baino pittin bat gehiagorekin konformatuko lirateke. Beste sektoreak, aldiz, kidetasun gutxi du Estatu eta Europa mailako bere kideekin, eta aldiz nazio mailan interes askoz nazionalistagoak ditu.

Klase diferentzia horiek ez daude argi eta garbi polarizaturik, baina gero eta garbiago daude. Hori da krisi barruan jokatzeko duen beste faktorea. PNVren estratategia krisian sartu da, eta klaseen polarizazioa ematen ari den egoera batean horrek lur oso gozoa aurkitu du. **A.— Bada, orain arte**

irabazle nor atera den zalantza askorik ez dago.

I.A.— Begira, lehen galdetu didazunean ea erreformaren bigarren fase hau agortu baino lehen beste irtenbiderik aurkituko ez ote duten, ari zinen adierazten lehenengo tendentziak irabazi duela. Eta hori garbi geratuko balitz, posible izango litzateke PNVn berriz ere beste irtenbideren baten atzetik hastea.

Baina nire ustez bigarren sektorea da maioritaria, bigarrena da PNVren betiko historiaren neurrikoa, bera izan da oinarririk sendoena; beste sektoreak, arrakastarik ez duen bakoitzean beste irtenbide politikoak bilatzen bait ditu, eta hain zuzen ere hor daude orain sartuta PNV agintera iritsi zen arte egon ez ziren jendeak. Kontraesan artean dago murgildua sektore herrikoa edo deitu dezakegun hori, eta bestekoen agindupean ibiltzera ohitua dago, baina ez da ahaztu behar beste erreferentziapuntu bat ere badela, Herri Batasuna, eta etengabe ari da klarifikazio lana egiten.

Ez dizut esango bigarren sektore

hori Garaikoetxearena denik, nahasturik bait daude, baina ez dut uste lehen sektore hori garaile aterako denik.

A.— Zure ustez beraz ideologikoa baino estrategikoa da krisia. Ari al dira estrategiak argitzen?

I.A.— Ari dira argitzen, baina bate-ra... oso konplikatuak da. Krisi estrategiko bat gertatzen da, estrategia autonomikoa krisian sartzean, Estatutoaren ideia bera dago krisian. Hau PNVren gainera erortzen da, eta justu klase polarizazio prozesu batean murgildua dagoenean, gainera krisi pertsonalak sortzen hasten direla, buruzagitza arazoak...

Ezin da esan Garaikoetxearenak herrikoiagoak direnik eta besteak burgesia haundiari lotuagoak, oraindik ez bait da horrela, nahiz eta alde horretara ari diren, baina sektore eta pertsona asko daude lekuz aldatuak. Ezin esango dugu Marcos Vizcaya edo Cuerdo bezalako jendea Garaikoetxearen aldekoak izateagatik nazionalista radikalagoak direnik, eta Uzturre bezalakoek badakizu ze konponente nazionalistak dituzten.

Oportunismo asko dago bi sektoreetan, eta batek erabili dituen armak eta taktikak igual erabiltzen ditu besteak justu irabazi bezain laster. Garaikoetxea Madrilekin gogorregia zela esan zen, eta orain berriz Ardanazak bigun papera egiten duen bitartean Arzalluzek igandeetako bere artikuluetan are arma gogorragoak hartzea mehatxatzen du. Klarifikatzen ari dira gauzak, baina izugarritzko gorabeherak izan daitezke oraindik. Aldatzen ez direnak talde sozialak eta beren interesak dira, baina hori gero egituretan nola isladatzen diren beste gauza da. Pertsonen artean ikaragarriak pasa dira, eta gerta liteke interes berdinak dituzten pertsonak trintxera kontrarioetan egotea.

Gero kontutan hartu behar da PNV sekula ez dela egon bere historia osoan gaur egun duen botere mailarekin. Noiz izan da mendebaldeko herrialdeetako diputazioen jaun eta jabe oso? Noiz eduki ditu hiriburuetako alkategoak eskuetan? Sekula ez, eta pentsa horrek ze aginte dakarren dirutan, aurrezki kutxak direla eta beste. Orduan hasten dira politikak gehiago definitzen eta alderdi barruan klase interesak definitzen hasten dira.

Iñaki ZUBIONDO

Neutroi bonbak Europara

Bernard Rogers

OTANeko komandante
buruak zuzenduko lukeen
operazio batetan honezkero
EEBBek plan guztiak
eginda izango lituzkete
Europara neutroizko bonba
ekartzeko. European
badaude jadanik Lance
misilak eta 203 mm-tako
kainoiak, nondik bonba
horiek jaurtiki daitezkeen.

Bi elementu berezik
osatzen omen dituzte
bonbak, eta bi etapatan
ekarriko omen dituzte
itsasoz honontza,
europarren protestak ahul
gertatu daitezkeen.

Pinochetek ez du oraingoz amorerik emango

Oposizioaren partidu ia
guztiak 'demokrazia'ra
itzultzea eskatzeko bildu
badira ere, eta iraila
hasierako protesta ekintza
odoltsuetan txiletarren
borrokarako asmoak garbi
azaldu badira ere,
Pinochetek, batzuez
'zenbait politiko' direla
esanez eta besteez 'betiko
ajitatzaileak', ukatu egin du
bere programa aldatuko
duenik, zeinaren oinarria
oraintxe dela hamabi urte
itzulikatutako egoerara
inolaz ez itzultzea bait da.

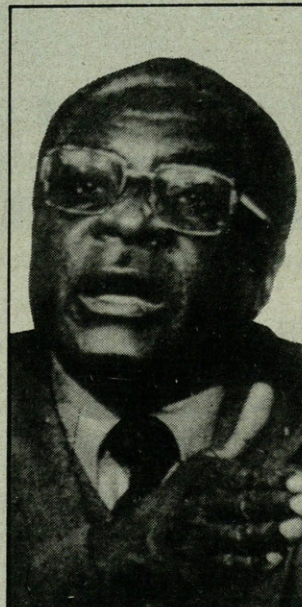

Kapitalistak arrazisten aldean

Beltzak huelga eta
hiletan artean murgiltzen
diren bitartean, eta
Pretoriako gobernuak
txuriak armatu daitezkeen
animatzen dituelarik,
Reaganek maniobra bat
egin du Hegoafrikan
kapitalismoak kontrola
galdu dezan baino
lehenago: 'zigor'-neurri
txiki batzuk proposatu ditu,
hala nola *krugerranden*
inportazioa debekatu,
iparramerikar kongresuak
neurri gogrragoak hartu
ditzan galerazi nahirik.

Pinochet.

Robert Mugabe.

Suiza eta Zimbabwe-ko bilerak

Bi bilera garrantzitsu
gertatuko dira datozen
hilabeteetan, alde batetik
Reagan eta Gorbatsxov-ek
Suizan azaroaren 19 eta
20an bakea eta desarmeari
buruz egingo dutena
eta bestetik
datorren urtean eta Robert
Mugabe-ren
lehendakaritzarekin 101
ez-lerrotuk Harare-n
(Zimbabwe-ko hiriburuan)
egingo dutena, non
zalantzarik gabe
apartheiden aurkako
ekintzak eztabaiden erdian
gertatuko diren.

Errepresioak uzten dituenak

Plaza de Mayo eta Bilboko
eliptikoa ez dira bi bakarrak
atxilotu edo-eta desagertutakoen
askatasuna esijituz
errepresioaren biktimeñ
familiarrak biltzen dituztenak.
Argazki honetan, Korte
Supremoaren edifizioaren
aurrian, guatemaldar senide
taldi bat ikusten dugu, ez oso
kontentu, eta alboan,
gorputzetatik gozotasuna
dariela, beren adiskide batzuk.

Secretary of State Shultz and Foreign Minister Gromyko

Urte askotan sobietarren kanpo arazoetarako ministrari izan den Gromiko. Argazkian iparamerikatar Shultzeekin

Moskutik bueltan (eta II):

Sobietarren

nazioarteko politikaz

Hitz gakoa: bakea

Moskutik ekarri ditugun materialez, eta joan aurretik hemen geneuzkanez, sobietarren nazioarteko politikaz balantze bat egitea garrantziko iruditu zaigu. Tamalez, leku txikia dugu, eta zenbait alderdi oinarritzko, hala nola SESB eta desarmamendu-bidean dauden herrien arteko hartu-emanak, edo-ta bakea eta desarmamendua gaiari dagozkion informazioak, bazter batera, beharbada beste baterako, utzi beharko ditugu.

Gaurkoan, soilik, momentu hauetako arazo konkretu batzuri, arazorik inportanteenetako batzuri buruzko sobietarren jarrera orokorrak azaldu nahi ditugu, eta hala ere, arazo horietako beste batzuk —Txina eta Japonetikiko harremanak (arazo ez-urjenteak?), eta Ertamerika eta Hegoafrika (arazo ezagunagoak?)— ezin helduko ditugu.

Mediterraneoan seguridade eskualde bat bermatu

«Itsaso horretako tentsioak Estatu Batuek sorterazi dituzte, beren presentzia masiboarekin: VI. flota, berrehun enklabe militar, etab. Guretzat mehatxu bat da, mugak gertu ditugulako. Baina itsasoaren militarizatzearen aurka gaude. Horretaz gure proposamenak hauek dira: bertan dauden gerra itsasuntzi nuklearrak ateratzea; Mediterraneoan Estatu ez-nuklearretan ez horrelako armarik ezartzea (*oraingoz, Frantzia ez beste gurtzetan, beraz*); eta Estatu nuklearrak ez-nuklearren kontra arma nuklearrak erabiliko ez dutela konprometuzua hartu dezaten. Zoritzarrez, EEB-Bek eta OTANeko bere aliatuek ez

dute ezer erantzun».

Ozeano Indikoan tentsioa jeitsierazi

«Guk ez dugu base militarrik ozeano Indikoan, ez ipintzeko asmorik ere. Guretzat, eta beste Estatu sozialista askorentzat, horko egoera politiko-militarrak oso garrantzi handia du, baina, bestetan bezala, uste dugu bertako Estatuaren interes bitalen gorde-lekua dela, eta ez beste inorenak. 1971an Indiak, Sri Lankak, Madagaskarek eta beste proposatu zuten 'bake eskualdea' izan dadin gure apoioa ematen dugu.

«Guk 1980an Pertsiar Golkoari buruz —alderdi horretan egon daiteke Indikoaren bakearen giltza— bost

puntu proposatu genuen: ez baserik eraiki eta ez arma nuklearrak edo saraski masiboko basterik ipini; ez bertako herrien barne arazoetan sartu eta ez mehatxatu interbentzioarekin; Estatu horiek aukeratu duten ez-lerrotzeko eskubidea errespetatu; Estatu horien beren lehen-gaiekiko eskubideak ere errespetatu; eta ez galerazi merkatalgintzan aritzen diren itsasuntzien ibilerak. Puntu horiek hor segitzen dute. Baina amerikarrek beste asmorik daukate...

«Eta Bernard Rogers jeneral amerikarrak esana da, beste mundu gerra bat gertatuz gero, seguruenik ardatza horretan agituko litzatekeela: Ekialde Erdia—Persiar Golkoa—Ozeano Indikoa.

»Berak han dabilta behintzat. Berrek errekonozitu dutenez, Indikoko ipar-mendebaldeko Pentagonoren indarrak bertako Estatu guztienak baino gehiagokoak dira. Gugatik omen daude, kontrapeso jartzearen, aldiz guk denetara 10-12 gerra-untzi baizik ez dugu, eta denen pisua ez da iristen amerikarren porta-abioi bakar baten pisuaren erdira, eta hauetatik bada-biltza batzuk Indikon barrena».

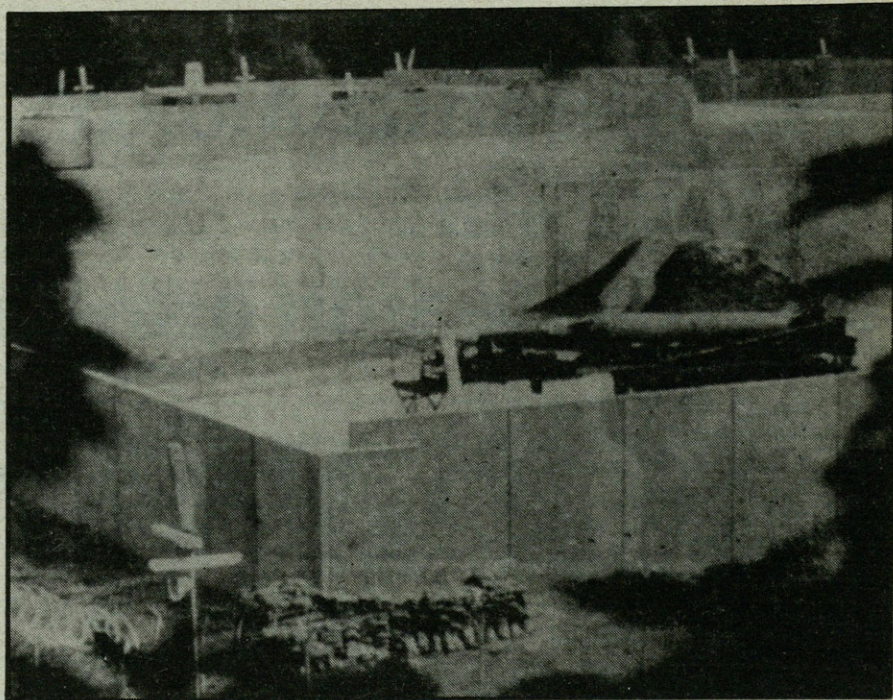
Ekialde erdirako nazioarteko konferentzi bat

«Arabiar herri gehienek apoiatu dituzten baina EEBBek eta Israelek gaitzetsi dituzten 1984an kaleraturiko puntuotan oinarritzen da gure politika: **Bat**, besteen lurraldeak indarrez okupatzearen onartezintasunaren printzipioaz, 1967an Israelek bereganatu zituen lurak itzuli behar ditu; mugak hautsi-ezinak deklaratu behar dira. **Bi**, legezko ordezkari bakarra Palestindarren Askatasunerako Erakundea duten palestindarren autodeterminazio eskubidea eta Zisjordanian eta Gaza-n beren Estatua sortzeko praktikan ezagutu behar dira; independentzia eta gero, Estatu honek noski erabaki lezake, inguruko Estatuekiko tratuek, harremanen zer-nolakoa, Konfederazioaren posibilitadea barne delarik. Hiru, 1967an okupatutako Jerusalem-en ekialdeko parte Estatu palestindarren parte izango da, eta bertan dagoen musulmanen saildutekira iritsiera libre zihurtatuko da. **Lau**, eskualdeko Estatu guztien desaroilo baketsua bermatuko da, elkar errespetoa oinarri, zeren ezin bait da batzuren seguridadea besteren gaineko zapalkuntzan finkatu. **Bost**, arabiar Estatuak eta Israelen artean bakea ezarriko da, eta hortik aurrerako gatazkak negoziaketa bidez konponduko dira. Eta sei, prozesu hau ONUk begiratu du.

»Gure ustez soluzioa interesa duten alderdi guztiek, PLE barne, parte hartuko luketen nazioarteko konferentzi bat konbokatzen pasatzen da».

Iran-Irak gerra inperialismoari interesatzen zaio

«Gerrate horretan jarrera zalantzarik gabekoa mantentzen dugu: berehala gelditu egin behar da, negoziakzioak hasi daitezten. Gerra hori bakarrik inperialistei interesatzen zaie, zeren, alde batetik, Iran eta Irak ahultzen dira, biak inperialismoaren kontrako linea batetan daudelarik, beste

Persing misilak, pakeak izan duen azkeneko desafioa

tik, inperialistek, petrolioari buruzko beren interesak defendatzeko aitzakian, alde hartan armak pilatzen dituzte, eta hirugarrenik, Israel askoz aiseago aritzen da orain, beren etsaie-tarik handienetako bi hauek elkar txikitzen dutelarik.»

Kamputxea eta Afganistan

«Kamputxeako problema, mendebaldeazaltzen den legez, ez da esistitzen. Problema Pol-Pot-en gobernu odolzalearekin izan zen, ez orain. Kamputxeako Errepublika Demokratikoaren gobernuak da herriaren ordezkari bakarra, eta hala ezagutu dute ONUko 40 bat Estatu. Vietnamdarrak, berriz, hauteskundeetatik sortutako gobernuarekin egin zuten laguntasan pakto baten arabera bidali zituzten beren tropak.

»Afganistanen gauza bera gertatzen zaigu guri; 1978ko iraultza gertatu eta geroxeago (urte hartako abenduan) pakto bat sinatu genuen bertako gobernuarekin, eta gobernu hori hankaz goratzeko saioak ere berehala —EEB-Betarik, Pakistandik— hasi zituztelarik, Moskuk soldaduak igorri zituen. Eta ez gara joango kanpotik saio horiek erabat gelditzen ez diren artean. Puntu bat seinalatu behar da: Ustez alferrik ari dira laguntza ematen afgandar kontrairaultzaileei, baina hori dakitelarik ere, ez diete ukatzen laguntza masibo hori, zeren sobietarrek han segitu dezaten —esaten dutenaren

kontra— interesatzen bait zaie, horrela munduan zehar egin gogo duten beste hamaika ekinza justifikatu dezaketelako».

Terrorismoaren aurka

«Reaganen administrazioak sinistatzen egin nahi du, gu nazioarteko terrorismoaren atzean gaudena. Implikatzen gaituzte, esate baterako —eta kasu honetan, non Bulgaria eta SESB aipatu dituzten, CIA izan dela demostratu da—, Aita Sainduari egin zitzaion atentatuan; probarik ez dagoela? Asmatzea erraza dute.

»Baina aspaldi honetan identifikazioa egiten dute: «Nazioarteko terrorismoa», berdin, «komunismo internazionala», eta berz, nazio askatasun mugimenduak ere, «terrorista» dira. Sobietar Batasunak ez du onartzen identifikazio hori egin dadin, eta ez du onartzen beren independentziaren alde, eta kolonialismoaren eta arrazakeriaren aurka borrokatzen direnei ematen dien laguntza, «nazioarteko terrorismoari laguntza» deitu dezaioten.

»Bestalde akusazio horiek Israeli eta Hegoafrikari laguntzen dietenengandik datoz, Granada inbaditu zutenengandik, mertzenarioak kontratatzen dituztenengandik... Izan ere, Estatu batzuren terrorismoaz badago zer-pentsatzerik gehiago».

P.S.

INEF: etorkizuneko karrera eta errealitatearen artean

INEF, Instituto Nacional de Educación Física, izenez, 1968. urtean, ordurarteko hutsegindako saiakuntzei eta behar beharrezko zekusaten kirol eskaerari erantzun nahian sortutako eskola da. Horren egoeraren berri eta bere posibilitateak aurkitu ahal izango dituzu artikulu honetan

Hasera batetan lau urtetako erdi mailako unibertsitari karrera bezala agertu zen, gerora eta gaurregun bezala, bost urtetakoa bihurtu bazen ere.

Jadanik katalanak zenbait ikastaro eta titulu emanak baziren ere, Madril izan zen kirol berpizte, edo pizte, soilik, honen buru. Ikasle kopuru urri xamarra bazen ere, kalitatez uka ezinezko maila gorena zuen. Gauza gehienetan gertatu ohi denaren antzera berria berri den heinean ongi zaindu bai, baina gero.

Instituzio honen helburua, jendearengan gorputza zaindu behar bat eta kirolaren osasuntsu izatea agertzeaz gain, titulu ofizial bat eskuratuko zuten irakasle konpetenteak kaleratzea zen.

Zoritzarrez, hemezortzi urte hauetan beren eskaintza nahiko ezezaguna izan da. Badirudi, egungo kirol moda dela eta, zenbait gazteren ahotan dabilen hitza dela, nolanahi ere. Horrela,

U.B.I. edo C.O.U. kurtsoa bukatzeaz daudenean karrera hautaketaren artean ere sarri ageri da.

Baina, has gaitezen haseratik. Gaurregun, guztiok ezagutzen ditugu pila bat kirol mota, hauek ere zenbait sailetan banatuak: hala nola, uretakoak, negukoak, ekipotakoak, bakarrekoak etab. Baina noski, guzti hau lan jorratze urte mordo baten ondorioz lortutako klasifikapena baizik ez da.

Zein gurasok ez du pentsatzen beren seme-alabentzat matematika eta hizkuntza ikastea behar beharrezkoa dela? Baina, bestalde gutxiren pentsamendutik pasatzen da kirolaren beharra, edo neurri txiki batetan mutilen bigarren mailako eginbehar bihurtzen da. Noiz ohartuko ote da jendea psikikoa edo psikologikoa bezain garrantzitsua dela fisikoa? Hauxe da bada INEF-eko lizentziatuen ardura nagusienetakoak; baina ez hori bakarrik

gorputza ezagutu eta hezketa egoki bat ematea, izan ere zenbait ikerketetan frogatu denez gorputza sendo izateak buru argiago bat suposatzen bait du, konzentratze hobe bat lortuz. Aholkuak aholku, eta orain aldian kokatuz, INEF-en barne funtzionamendua eta bertara sartzeko eginbeharrekoak emango ditut ondoren.

Non

Egun, lau zentro daude Espainian, bi Katalunian, Bartzelona eta Lleidan, bata Andaluziako Granadan eta laugarren eta zaharrena Madril.

Aipatu beharrekoa da, duela bost edo sei urtetik honantz entzuten ari garela Euskal Herrian jarriko diguten INEF-ari buruz mintzatzen, baina noiz? Eskaera ez da txantxetakoak, aipatu, soilik, Madril azken bi urtetan % 28.a euskalduna dela. Eta datu hau aski salagarria da. INEF bat behar dugu Euskal Herrian! Zeharresan honen ondoren demadan sarrera proben berri.

Nola?

Bartzelona eta Madril 180 ikasle berrirentzako tokia zabaltzen dute urteoro, Granada eta Lleidak, berriz 60-rentzakoa. Sartu nahi dutenen kopurua askoz garaia goa denez baldintza batzuren arabera hautatzen da jendea. Batetik, B.B.B., U.B.I. eta selektibitateko nota guztien mediak, bertara sartzeko balio osoaren erdia balioko du; beste erdia bertan, Irailaren erdi aldera egin beharreko proba fisikoei beteko dutelarik. Kataluniako bi zentroetan proba berdina eskatzen dituzte, eta berdina gertatzen da Granada eta Madril. Gainera ezinezkoa da bi komunitatetako probetara presentatzea, egun berean egiten direnez; halere Madril/Granada hala Bartzelona/Lleida posible da. Esan beharra dago, Bartzelonan ia gai guztiak katalanez ematen direla, eta batzuk ere Lleidan.

Probak:

Madril/Granada

Igeri proba
Zutikako jauzia
Obstakulu proba
Baloi medizinalaren jaurtiketa
Abdominalak - neskak 3 kg.
- mutilak 5 kg.
Gorputz flexibilitatea

Erresistentzia - 1.000 m. neskak.
- 2.000 m. mutilak.

Bartzelona/Lleida

Abdominalak
Luzerako jauzia
Obstakulu proba
Koordinazio-erritmoa
Koordinazio orokorra
Baloi medizinalaren jaurtiketa
Erresistentzi aerobikoa
Igeri proba

Proba bakoitzak baremo bat du neskentzat eta bestea mutilentzat. Ez da ez denbora, ez neurri jakinik eskatzen, baina zenbat eta denbora gutxiago egin edo neurri handiagoan, puntuazioa ere garaiagoa izango da. Ezin ahaztu, Selektibitatek aprobata ez dutenentzat ere badirela proba kultural batzu.

Zalantzarik gabe, probak zailak ez badira ere, sarrera nahiko mugatua aurkitzen da. Iaz, esate baterako, Madrilen 1.400 pertsonen artetik, 180-ek bakarrik izan zuen tokia.

Xehetasunak

Irakaslegoari buruz, esan beharra dago, normalki fakultate bertako lizentziatu zaharrak, edota beste fakultatetako irakasleak izaten direla, medikuntzakoak, adibidez.

Ekonomi arloan, fakultatea estatala denez, matrikula da ordaindu beharreko bakarra, iaz prezio arrunta, 30.000 pezetan zegoelarik. Badira ere zenbait beka edo diru laguntza eskatzeko posibilitateak.

Beste bide batzu

Aipaturiko guztia, ikasketa normalak egiten dituztenei buruzkoa da. Baina, badira beste arau batzuren pean ikasten ari direnak ere. Batetik, INEF ez zegoen garaian edo bertara joateko posibilitaterik izan ez, eta antzeko ikasketa paralelo batzuk dituztenen kasua dago; haiena, ordea urtebeteko lana izan zelarik, soilik, konbalidatze baten bidez, esaminetara bakarrik joanez 4. eta 5. urteak egiteko posibilitatea ematen diete.

Bestalde, 1980-85 artean, bi urteta-ko esperientzia izan dutenen kasua dago. Inongo tituluren jabe ez izan arren, «habilitado» izenaren erregimenean, hau da esamintzera baka-

rrik joanez, urtez urte INEF egiteko posibilitatea eskaintzen zaie.

Urtez urte

Ikasketak bost urtetakoak direnez, bi ziklotan banatzen dira. Lehen zikloan, lehen hiru urteak sartzen dira, zeinaren ondoren O.H.O.ko 8. maila arte klaseak eman ahal izateko titulua lortzen den. Hiru urte hauetan, gaiak teoriko eta praktikoa dira.

Gaiak:

1. Kurtsoa

- Anatomia
- Historia
- Sistematika
- Psikologia
- Expresio dinamikoa

eta sei kiroletatik 4 aukeran

- Atletismoa
- Judoa
- Saskibaloia
- Hockey
- Futbola
- Esgrima

2. Kurtsoa

- Fisiologia
- Pedagogia
- Jokoa
- Anatomia
- Hezkuntza fisikoaren teoria
- Naturako ekintzak
- Sistematika

eta bost kiroletatik 4 aukeran

- Gimnasia erritmikoa
- Boleibola
- Esku baloia
- Igeria
- Gimnasia deportiboa

3. Kurtsoa

- Biomekanika
- Motor garapen eta ikaskuntza
- Oinarrizko hezketa fisikoa
- Fisiologia
- Higiene eta oinarrizko laguntza
- Estadistika

eta aurreko urteetan egin diren kirolen artean 3 aukeran.

Bigarren zikloan, laugarren eta bostgarren urteak sartzen dira, karre-raren amaieran lizentziatu titulua lortzen delarik. Ez dut, hemen azken bi urtetako gairik aipatuko, nahiko konplexuak direnez. Interesatua lego-kenak gutxi gora beherako ideia bat izan dezake lehen 3 kurtsoak ezagutuz.

Formalitateei buruz, normalki izen ematea Uztailan izaten da. Orduan, Irailerako prestatu beharreko proben

berri emango dizue; Irailean probak egin ondoren zure izena zerrendetan agertzen bada, nahikoa duzu matrikula ordaindu eta pisu edo erresidentzi bila hastea. Kurtso haseran ikerketa mediku sakon bat egingo dizue.

Beharrezkoak

Matrikula egiteko beharrezkoak:

- Medikuntza zertifikatu arrunta.
- U.B.I. eta Selektibitatek aprobata izatearen zertifikatua.
- N.A.N.-ren fotokopia konpulsatua.
- Tasak.
- Poliza.

Ah, eta ez ahaztu garaiz «expediente traslado» eskatzeaz.

Informazioa

Informazio gehiago nahi bazenu, ondoren dituzun telefono edo zuzenbidetara zuzendu zaitezke.

Madrid: C/Martin Fierro. s/n. M.3. Telf. 91/4491900.

Bartzelona: C/San Mateo. s/n. Telf. 93/3715754.

Esplugas de Llobregat.
Lleida
Telf. 973/272022.

Tira bada, aurtan berandutxo bada ere, datorren urterako garaiz zabiltza, ongi entrenatu eta bost urte barru, lana ziur izango duzu, are gehiago eus-kara badakizu, noski.

Bestalde, bakarrik entrenatzeko borondate nahikorik ez baduzu eta zurekin batera INEF egin nahi duen jendea ezagutu nahi baduzu, Eusko Jaurlaritzak Abuztuan irakasle espezializatuen ardurapean ikastaro batzuk antolatzen ditu Bizkaia eta Gipuzkoan. Bilbo, Durango, Donostia eta Eibarren. Aski duzu, Gobernu-ko kirol sailean informazioa eskatzea edota bertako ikasle ezagunen batekin hitzegitea.

Etorkizunari begira

Lana lortzearena ere ez da txantxetako, egun, ikasketen batek etorkizun-iki badu, INEF horietako bat da. Eskola, ikastola, instituto, polikiroldegia, igeritoki, gimnasio edo entrenatzaile bezala ba da lan franko.

Zer egin ez badakizu eta kirola at-segin bazaizu, zoaz INEF-era!

Amaia ELOSEGI

Koldo Larunbe, Lizarrako abertzale haundi bat

Joan den astesantuan hil zen Lizarran Koldo Larunbe, Nafarroako abertzaleen artean hain arrasto nabarmena utzia zuena. Garai eta giro gogor batzuen lekuko paregabe bat zen hila, Euskal Herria goitik behera pasa ondoren bere sorterrian.

Luis Larunbe Hermoso de Mendoza 1912.eko uztailaren 13an Lizarran jaio zen. Bai gurasoek eta bai apaiza zen osaba batek bultzatuta gazte zela tenteltasunatik at bizitzea apustu gorrak egin zuen. Etxean inoiz ez zioten ideologi politikorik sarrerazi, aiton-amonak Zumalakarregiren aldekoak izan arren.

Bere lehendabiziko irakaskuntza Eskolapioekin burutu ondoren, ordu-

ko «Federación Agro Social» —gaurko Caja Rural— ean hasi zen lan egiten. Ajuria S.A.-ren bulegoak bere kargu zituela. Hezitzen zihoan neurrian euskalduna zenaren kontzientzia zabalgotzen ari zitzaion, eta Nabarro Villosladaren «Amaia y los vascos» izeneko liburuak nolabait bere pentsamendu sistema eragin zuen.

Konturatu gabe Lizarrako Manuel Irujoren jarraitzaile sutsua bilakatzen

ari zen, Sabino de Aranaren ideiak bereak eginez. Segituan konturatu zen Nafarroak bazituela beste sei anai-arreba gehiago, Euskadi nazioa den artean osatzen zutela. Arazo honi buruzko jendearen ezjakintasunaz laister jabetu zen. Honela zioen: «*Ukertzen dut euskaldunek euskal kulturarekiko ez duten atxikimendua. Sekulan ulertuko ez dudana da arrotz-espainiar-kulturarekiko duten zaletasuna, beren kulturatzat hartuz, bere jatorri etnikoa ukatzera eta jazartzera iristen direlarik*».

Afusilaketatik ihesi gerrara

1936.eko gerra zibila «santa cruzada» izentzat ezagunagoa zen Nafarroan. Lizarrako apaizek pulpitoetatik gazteak zirikatzen zituzten Jaungoikoaren izenean hiltzera joan zitezen.

«*Apaiz hauek esku batean gurutzea eta bestean fusila daramatzate*» Koldoren hitzetan. Izugarri nozitu zuen Koldok napar gazte pila bat fanatismo politiko-erlijiosoengatik bere gipuzkoar eta bizkaitar anaiak hiltzera zihoaztela ikustean. Gerrate hartan Koldok ez zuen tiro bat ere bota. Bere burua laister jarri zuen funtzionamenduan eta hasteko lehendabiziko klasetako luzamendua eskatu eta lortu egin zuen alargun baten semea izategatik.

Zorioneko egun batean «El Tillo» izengoitia zuen gizon batek honela esan zion: «*Karlisten elkartetik nator eta han esan dutenez gaur gaueko ha-maikak aldean zure bila etorriko zaizkizu, bizitza kentzeko asmoz*». Hiltzaileak bere etxeko atarian azaldu zireneko Bilborako bidea hartua zuen Koldok. Horrela bada, ejerzitoan sartu zen, baina inoiz ez zuen jantzi uniforme eta denbora luze bat eman zuen hospital baten gelan bere etengabeko kolitisa zela eta.

Hemen euskaldun pila bat lagundu zuen eta behin batean hospital horren elizaren barruan konortea galtzeko moduko gertakari bat suertatu zitzaion. Apaizari laguntzen ari zitzaiola, konsagrazio unea heltzean, koroko harmoniotik «Gora ta gora»-ren nota musikalak aditu zituen gerra bete batean zegoela eta Burgosko hospital militar batean. Gehiegi benetan. Meza bukatu bezain pronto harmonio jotzailearengana abiatu zen ea nor zitekeen ausart hori. Nor eta Maria Lui-

sa Sistiaga, gaur egun oraindik bizi den gipuzkoar moja bat.

Iparraldean ihesi, Lezoren miresle

Oña hospitaletik egotzi zuten eta Bilbora abiatu zen. Hemen fabrika militar batean lanpostu bat lortu zuen. Gerra bukatu ondoren bere amarengana itzultzen da eta berrogeian Amaliarekin ezkontzen da, hurrengo urtean lehendabiziko kimu berria jaiotzen delarik.

Klandestinitatean zegoela, PNV-ren alde lan egin zuen, oso paper

bizimodua aurrera eramateko igeltsuzko panpinak ekoizten zituen. Errefuxiatu bizi izan zuen azkeneko boladetan kontrabandoari eman zion. Esan gabe dihoa orduko errefuxiatu guztiekin, Lezorekin, Onaindia anaiekin eta abarrekin harreman onak zituela. Batez ere Lezorekin: Lezo de Urretzieta idolo bat zen Koldorentzat.

Baina behar bezain kontrabandista trebea izan ez, nonbait. Behin Otxantesana familiari txalupa bat alokatu omen zion BMV markako moto bat Sokoatik Bizkaiko Las Arenas hondartzara eramateko edo garraiatzeko. Hondartzatik gertu zeudela, Pedrin,

zuen odola isurerazi. Polizia enteratu zen eta Amalia, bere emaztea, atxilotu egin zuten. Salataria zen postakutxako langile batek Koldoren etorrera salatu egin zuenez, polizia agertu zen Koldoren etxean, Gobernu Civileko dependentzietara eramateko asmoz, baina ordurako Tribunal militarrek lehendabizi eta zibilak geroxeago bertan behera utzia zuten Koldoren kasoa eta neurritz kanpoko izugarritzko isuna ordaindu ondoren askatasunean laga zuten.

Berriro etxean zegoela, lejia fabrika txiki baten lema hartu zuen bizimodua aurrera eramateko. Familiaren zelaia goldatzen hasi zen, bere bi semeen laguntzaz eta horrela industrial txiki bat bihurtu zen. Bere semerik txikiena, orduan jaio zitzaion. Bolada honetan koka genezake Koldok bere bizian zehar egin duen eginkizunik haundiena: Nobeleta, Lizarrako auzo bat, baratza bihurtzen du. Lanari ekiten dio, Nobeletako lur hondarearen oinordekoek, Jesuitek, kontrako botorik eman arren. Lizarrako Merzed izeneko auzoan dagoen urtegiko urak jaso eta lur azpiko galeria batetik Nobeletaraino eramane. Gaur egun Koldoren ahalegin eta euskortasunei esker urak gauaz eta egunez korritzen du inolako altxatzeko gasturik gabe.

Orain dela zenbait urte Iparraldeko Domintxineko andereño bat, Kristiane Etxaluz, atxiloturik suertatu zenean Koldok Iruñeako frantsez kontsulordeari andereño horren egoera azaldu ziola. Kristiane gartzelan zegoen bitartean arropak eta sartzeko Koldok Jon Arrizibita eta Marcelino Garderekin, Gorriti eta Ripodas herrietako parrokoak hurrenez hurren, kontatu zuen.

Aipa dezagun azkenekoz Koldok buruturiko beste ekintza bat. Lizarrako alkate ohia izan zen Fortunato de Agirre Lukinen azkeneko hiletaren erreportai fotografikoa egin ondoren Buenos Airesen bizi zen Peio Irujori igorri zion, honek «Tierra Baska» izeneko aldikarian argitaratu zuela.

Bukatzeo esan dezagun Lizarrako abertzale guztiak bildu zirela Koldori azken agurra emateko, joan den aste-santuko ostegunean hil bait zen. Nikaragutatik etorri berria zen Jon Arrizibitak azken hiletak zuzendu zituen Lizarrako Esteban parrokoarekin.

Koadrila honetan, ezkerretik hasita bigarrena dugu Koldo Larunbe.

garrantzitsua betetzera heldu zelarik. Guardia Civilen fitxan honela jarri zioten: «Nacionalista de acción».

1945. urtean bizkaitar bat beste aldera—Iparraldera— pasatzen lagundu zuen. Oso suerte txarrarekin ze, bizkaitar hau harrapatu bait zuten, eta Koldoren bila etorri ziren. Eskerrak orduko Lizarrako alkatearen anaia batek, Fortunato de Agirre, Arellano izeneko herrian izkutatu zuela. Ekaitza pasa ondoren abertzale batzuk Donibane Lohitzunera eramane zuten, PNV-k Koldoren dokumentazioaz arduratu hartu zuelarik.

1949.era arte Ziburun aurkitu zuen aterpe. Hngo Euskaditik zetozen hainbat herbesteratu eta errefuxiatu lagundu zituen hala nola Lizarrako Nagore anaiak zeinei gurasoak asesinatu egin bait zizkieten gerran. Bere

patroiaren semea lurreratu zen eta hondartzako argi guztiak izorratu ondoren motoa deskargatzeari ekin zioten. Operazio honetan ari zirela, motoren klaxona zalapartaka hasi omen zen: Koldo ez zen konturatu bateria bazuela.

Herbestean emandako bost urteak Iparraldea ondo ezagutzeko erabili zituen. Bestaldetik Parisen bederatz aldiz egon zen. Hara zihoan bakoitzean Gazolaz herriko euskaldun baten etxean geratzen zen. Hermenegildo Garciarena deitzen zen gazolaztarra.

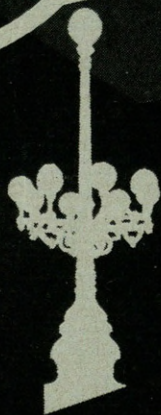
Nobeleta, Larunbek sortutako baratza

1949.ean Lizarrara itzultzea erabakitzen du. Ez zuen ez kezkarik ez bil-durrik bueltatzeko zeren inoiz ez bait

SASTRE

AUZMENDI

DONOSTIAKO
ESTILOA

MODARI HOR KONPON
ALA AUZMENDIRI TXANPON

VERGARA, 1-DONOSTIA

kirolzaleen
zerbitzutan

miner

donostia

271050 eta 270447

Paris sutan

PARIS sutan ikusteko aukera izan dugu uda honetan, «Arde Paris» pelikula hura burura etorri zitzaigularik. Lagun batekin nengoen —eta frantsesez gehiegi moldatzen ez garenez— ez nion ondo ulertu zergatik ziren itxafero, japonesa eta su guzi haiek. Bastilla hartzearen urteroko ospakizuna zela uste dut esan zidala. Baina ez fio nirekin —frantsesez gutxi entenditzeaz gain kaso gehiago egiten bait nion paristar ezpaingorri hari, Trokaderoko hartatik ikus zitekeen zeremonia handi eta liluragarri hari baino.

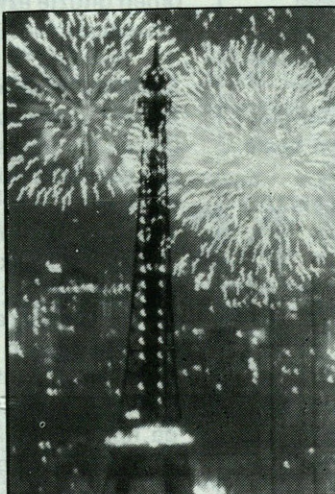
Egia esan bost ajola neri frantsesen kontu haiek. Total, 68.eko maiatza baino hurrunago zegoen Bastillaren afera hura frantsesentzat, eta ez bata ez besteak nabarmentzen du gaurko frantsesengan inolako matxinada gogorik.

Festa gogoak bai. Hori bai baietz. Nik adina gutxienez. Hainbestekoak ze hau izan bait zen atera ahal izan nuen argazki bakarra. Paristar ezpaingorriak —Katherine izena zuen? ala Michele? idatzi ere ez dakit horrela idazten diren— argazki makina kendu eta bere poltxan sartu zuen. Bere begiak objetibo hobeagoak nituela uste dut adierazi nahi zidala —nik behintzat hori ulertu nion, eta ez zidan ezezkorik esan—.

Polita zen bonba koloredun horiek zeru beltza pizten zuten bakoitzean, bere matrailen samurtasuna dastatuz, jendearen itzalak sumatzea binaka harrizko estatua erraldoien artean.

Bukatu ziren suak eta Sixième aldera abiatu ginen —auzo aberatsekoa nuen laguna—. Etxera igotzekotan ginela Café-Tabac horietako batetara sartu erazi ninduen —nik ez nuen ezer hartu nahi baina bere esku nengoen—. Kartetatik atera zuen kajatxoa eta hantxe bertan hartu zuen pastilla edo Bastilla edo delako hori —«la ia ahazturik nengoen» uste dut esan zidala.

Sua ez zen luzaroan itzali. Uste dut bidali beharko diodala argazki hau. Ilusioa egigo dio benetan.

ABILEZIA ETA INDARRA

Arkonada hautsirik

LUIS Arkonada, Realeko kapitaina, Ligako lehen partiduan hautsi egin zen. Jasandako lesioa hasieran ematen zuena baino gogorrago suertatu da, eta jakintsuek urte erdiko baja iragartzen diote. Sekulako zaplastekoa izan da Errealzale guztientzat, ez Elduaenen ahalmen-faltaz, Luisek ekipoan zuen pisu espezifikoagatik baino. Arkonada, 31 urte dituela, inoiz ez zen hain larriki lesionaturik egon, eta oraingoan ere beste marka bat apurtzeko zorian dago: bere onera denboraldirik laburrenean bueltatzekoa, alegia. Operaziotik hiru egunetara, gelatik oinez bueltara bazebilen gure gizon adoretzua. Animo, bada, Luis.

Tito IRAZUSTA

IRRATI BAKOITZAK BERE KOXKA

Euskadi Irratia (Programa 1-Donostia)

Joan den astean eman genuen Donostiako Euskadi Irratiak estreinatu berria zeukan programazioaren berririk. Oraingoan Euskadi Irratiaren Iprograma entzun ahal izateko frekuentziak hauek dira eskualde bakoitzerako:

Emisoreak

Jaizkibel (Donostia-Pasaia): Donostia eta inguruko herriak, Bidasoa aldea Sunbillaraino eta Gipuzkoako kostaldea, 91,0.

Oiz (Durango): Durangoaldea, Gernikaldea, Mungialdea, Deba Garaia, Urolagaraia eta Euskal Herriko beste zenbait gunetan, 103,2.

Ganeta (Bilbo): Bilbo eskuinaldera, ezkerraldera eta Uribeakosta, 91,8.

Zaldiaran (Gasteiz): Gasteiz eta Lautada, 93,1.

Arrate (Eibar): Deba beheak, 97,4. *Agerreburu (Azkoitia):* Urolaldea, 95,7.

Usurbe (Béasain): Goierri garaia, 95,9.

Ollaun (Tolosa): Goierri beheak, 101,0.

Herrera Mende (Samaniego): Arabako Herrioxa aldea, 97,4.

Txibiarte (Lezama): Nerbioi garai aldea, 89,8.

Lagarbea (Balmaseda): Enkarterria, 95,7.

BA AL LITEKE ORAINDIK EZ JAKITEA?

Santi UGARTEMENDIA

Zintzilik Irratiko martxa berria.— Uda pasa dela eta, eta udazkena datorrela esan beharrik ez noski, eta irrati libre gehienek berriro ekiteko prest, oporrak hartu zituztenak, jakina! Deus baino lehen ongi etorrikerik beroena emanaldi berriei. Badira asmoak berriz osaturik datozenak, hots Oreretako Zintzilik Irratia. Beraiek diotenez teknika aldetik bederen gehiago entzungo omen da irratiak, anplifikadora bati esker, beste proposamenak ere bai omen dituzte eztabaidatzearen irratiak eratze eta programazioa zaintzeari dagokienez.

Emisio eta adierazpen askatasunari bideraturiko astea.— Urtean zehar Euskadiko koordinadora eztabaidatzen eta pentsatzen aritu den astea dugu irailaren azken aste hau, Euskadi mailan egun konkretu bat muntatuko dutelarik, jaialdiarena hain zuzen ere, irailaren 28an. Zenbait musika talde oraingoz parte hartzekotan dira M-ak, Jotakie dira, eta hitzegitekotan La Polla, jaialdi honen helburua dudarik gabe Euskal Herriko irrati libreetan parte hartzen duten guztien kontatu eta elkartzea aldi berean koordinadorearen indartzea eta ahaztugaitza emisio eta adierazpen aste horretan elkarrekin zerbait egitea eta diru apurtxo bat ateratzea. Jaialdia, ez da noski ekintza bakarra, irrati bakoitzak bere herrialdean aste osoa eratuko du adierazpen eta emisio askatasunarekin zer ikusia duen kintzetan oinarriturik.

«Arraio Irratia», Zarautzek ere egin du berea

Astelehen honetan hasi da Zarautzen Arraio Irratia. Uhin berriak Euskal Herriko Irrati Libreen sarea osatzeko. Euskal Festak zirela eta aukeratu zuten irailaren bederatzia beren lanarekin hasteko.

«Zarauzko Arraio Irratia oso jende ezberdinen artean sortu duk. Batzuri iruditzen zitzaizkion oso interesgarria litzaitekeela herrian Irrati bat martxan jartzea sektore asko elkarren artean komunikazioan jartzeko eta elkarren berri izateko. Herrian zer gertatzen den jakin. Bestela badakik zer gertatzen den; kirol elkarteak alde batetik, auzo elkarteak bestetik... eta herriaren erdia ez duk enteratzen beste erdiak egiten duenaz».

Dozena erdi bat omen ziren hasieran. Idea zabaltzeko eta segituan hasi

IRRATI LIBREEN KANTOIA

omen zen jendea asuntuan enrollatzen 20 lagunekoko talde bat fijo samar ibiltzera ailegatu arte.

«Aurrenengo pausuak ematen hasi ginun. Lagun batek bere lokal bat utzi zigun, goardiazibilek erretako etxea. Bi hilabetez aritu ginun hura konpontzen eta prestatzen. Kurioso samar gelditu duk. Txukun. Irrati libre bat duk baina ez putaetxe bat».

Diru kontutan betikoa: xentimorik ez. Eta diru-iturria ere betikoa: kuestazioak egin, pegatinak atera, errifak atera, taberna jarri, bonoak... eta bazkideak ere bai. «Izan dugu aukerarik propaganda komertziala egiteko baina ez diagu nahi. Ez ditugu eskuak lotuta eduki nahi alde horretatik. Beste bide batzuk ere bazeudek».

Egunean lau ordu emititu nahi omen dituzte. Aste bukaeretan gehiago estudiante jendea aprobeztatuz.

«Astebukaeretan gainera zabaltzea bazegok programazioa hurrei eskainitako programak eta jarriaz».

Ze tankerako irratiak izango den eta «ze onda? Berak hartuko dik bere kolorea. Ez duguna nahi da hasieratik irratiak gorritz pintatu. Ez diagu mugatu nahi».

Programazioaren artean kirolak, arazo sozialak, eta informazioa izango ditu ardatz. Musika ahaztu gabe noski. «Herriko kontuei nahi diegu erantzun bereziki. Horretaz aparte zenbait berrien komentarioak ere egingo ditugu».

Hiru laurden euskaraz eta beste laurdena erdaraz egiteko asmoa daukate.

Zarautz osoa harrapatuko du hasiera batean eta denborarekin igual jarriko dute repetidore txiki bat Orio eta Getariara iristeko.

Ondo atera dadila, ze arraio!

15 irailak 15,30: Aurkezpena. 15,32: Harlock Kapitaina (marrakzi bizidunak). 16,00: Bidaariak (telesaila). 17,00: Ehizakatuak (M. bizidunak). 17,30: Scarf Jack (telesaila). 18: Klasikoen txokoa. 19,30: HAZ-ZARdeko dukesa (telesaila). 20,30: Mister T. (M. Bizidunak) 21,00: Gaur Egun. 21,15: Mundu bat amaitzear (Dokumentala). 22,15: Kirolez kirol. 23,00: Amaiera.

16 irailak 13,00: Aurkezpena. 13,02: Hitz eta Pitz. 13,30: Harlock Kapitaina (marrakzi bizidunak). 14,00: Gaur Egun. 14,30: Dallas (telenobela). 15,30: Amaiera. 19,10: Aurkezpena. 19,15: Gaur Egun. 19,30: Lirainduz. 20,00: Superman. 20,30: Kirolez Kirol. 21,00: Gaur Egun. 21,15: Popa Zoro. 21,45: Dallas (Telesaila). 22,45: Gaur Egun. 23,00: Amaiera.

17 irailak 13,00: Aurkezpena. 13,02: Hitz eta pitz. 13,30: Superman (marrakzi bizidunak) 23. kapitulua. 14,00: Gaur Egun. 14,30: Dallas (telenobela) 12. kapitulua. 15,40: Amaiera. 19,10: Aurkezpena. 19,15: Gaur egun (informatiboa). 19,30: Kaixo Spencer (Telepanpinak) 4. kapitulua. 20,00: Gizon ikustezina (Telesaila). 12. kapitulua. 21,00: Gaur Egun. 21,15: Mahai Ingurua. 22,45: Gaur Egun. 23,00: Amaiera.

18 irailak 13,00: Aurkezpena. 13,02: Hitz eta pitz. 13,35: Kaixo Spencer (Telepanpinak) 4. kapitulua. 14,00: Gaur egun (informatiboa). 14,30: Dallas (telenobela) 13. kapitulua. 15,40: Amaiera. 19,10: Aurkezpena. 19,15: Gaur egun (informatiboa). 19,30: Lirainduz. 20,00: Kaixo Sandibel (marrakzi bizidunak) 26. kapitulua. 20,30: Zopa Haundi. 21,00: Gaur Egun. 21,15: Pribilegioa (luzemetraia). 22,45: Gaur egun (informatiboa). 23,00: Amaiera.

19 irailak 13,00: Aurkezpena. 13,02: Hitz eta Pitz. 13,35: T jauna (m. bizidunak) 15. kapitulua. 14,00: Gaur Egun. 14,30: Dallas (telenobela) 14. kapitulua. 15,40: Amaiera. 19,10: Aurkezpena. 19,15: Gaur Egun. 19,30: Harlock kapitaina (m. bizidunak). 20,00: Superman (m. bizidunak) 23. kapitulua. 20,12: Konezioa Mendizorrozarekin. Saski-baloia. 20,45: Gaur Egun. 20,55: Saski-baloia. 21,30: Vanderberg (telesaila) 2. kapitulua. 22,30: Aurrez aurre. 23,00: Gaur Egun. 23,10: Fede Giroan.

20 irailak 13,00: Aurkezpena. 13,02: Hitz eta Pitz. 13,30: Kaixo Sandibell (m. bizidunak) 26. kapitulua. 14,00: Gaur Egun. 14,30: Dallas (telenobela) 15. kapitulua. 15,00: Amaiera. 19,10: Aurkezpena. 19,15: Gaur Egun. 19,30: Lirainduz. 20,00: Plaza berri. 20,30: Kirolez kirol. 21,00: Gaur egun (informatiboa). 21,15: Maria Braunen ezkontza (luzemetraia). 22,45: Gaur Egun. 23,00: Amaiera.

21 irailak 15,30: Aurkezpena. 15,32: T jauna (m. bizidunak) 16. kapitulua. 16,00: Duke kaleko dukesa (telesaila) 11. kapitulua. 17,00: Bizimodu berria (luzemetraia). 18,30: Marrakzi bizidunak. 19,00: Saski-baloia La Casillatik. 20,15: Hemen Bizi. 21,00: Gaur Egun. 21,15: Show Txanpa. 21,45: Magnum (poliziakoa). 23,00: Amaiera.

programazioa

22 irailak 15,30: Aurkezpena. 15,32: Harlock Kapitaina (m. bizidunak). 16,00: Bidaariak (telesaila). 17,00: Ehizakatuak (m. bizidunak). 17,20: Gizon Ikustezina (telesaila). 18,30: Klasikoen Txokoa. 19,30: HAZZARdeko dukeak (telesaila). 20,30: T jauna (m. bizidunak). 21,00: Gaur egun. 21,15: Mundu bat amaitzear (dokumentala). 22,15: Kirolez kirol. 23,00: Amaiera.

23 irailak 13,00: Aurkezpena. 13,02: Hitz eta Pitz. 13,30: Harlock Kapitaina (marrakzi bizidunak). 14,00: Gaur egun. 14,30: Dallas (telenobela). 15,40: Amaiera. 19,10: Aurkezpena. 19,15: Gaur egun. 19,30: Lirainduz. 20,00: Superman. 20,30: Kirolez-kirol. 21,00: Gaur egun. 21,15: Popa Zoro. 21,45: Dallas. 22,45: Gaur egun. 23,00: Amaiera.

24 irailak 13,00: Aurkezpena. 13,02: Hitz eta pitz. 13,30: Superman. (m. bizidunak) 24. kapitulua. 14,00: Gaur egun. 14,30: Dallas (telenobela) 16. kapitulua. 15,40: Amaiera. 19,10: Aurkezpena. 19,15: Gaur egun (informatiboa). 19,30: Kaixo Spencer (telepanpinak) 5. kapitulua. 20,00: Gizon ikustezina (telesaila) 13. kapitulua. 21,00: Gaur Egun. 21,15: Mahai ingurua. 22,45: Gaur egun. 23,00: Amaiera.

25 irailak 13,00: Aurkezpena. 13,02: Hitz eta pitz. 13,30: Kaixo Spencer (telepanpinak) 5. kapitulua. 14,00: Gaur egun. 14,30: Dallas (telenobela) 17. kapitulua. 15,40: Amaiera. 19,10: Aurkezpena. 19,15: Gaur egun (informatiboa). 19,30: Lirainduz. 20,00: Kaixo Sandibell (m. bizidunak) 27. kapitulua. 20,30: Zopa haundi. 21,00: Gaur egun. 21,15: Heimat (luzemetraia) 1. kapitulua. 22,45: Gaur egun (informatiboa). 23,00: Amaiera.

26 irailak 13,00: Aurkezpena. 13,02: Hitz eta pitz. 13,30: T jauna (m. bizidunak) 16. kapitulua. 14,00: Gaur egun. 14,30: Dallas (telenobela) 18. kapitulua. 15,40: Amaiera. 19,10: Aurkezpena. 19,15: Gaur egun. 19,30: Gazte bizkorak. 20,30: Zeretik Zetara. 21,00: Gaur egun. 21,15: Vanderberg (telesaila) 3. kapitulua. 22,15: Aurrez aurre. 22,45: Gaur egun (informatiboa). 22,55: Amaiera.

27 irailak 13,00: Aurkezpena. 13,02: Hitz eta pitz. 13,30: Kaixo Sandibell (m. bizidunak) 27. kapitulua. 14,00: Gaur egun. 14,30: Dallas (telenobela) 19. kapitulua. 15,50: Amaiera. 19,10: Aurkezpena. 19,30: Lirainduz. 20,00: Gaur Egun. 21,15: Latorrizko danborra (luzemetraia). 22,45: Gaur egun (informatiboa). 23,00: Amaiera.

28 irailak 15,30: Aurkezpena. 15,32: T jauna (m. bizidunak) 17. kapitulua. 16,00: Marrakzi bizidunak. 16,30: Estopadak. «El Corte Inglés» Saria zuzenean Potugaletetik. 17,30: Río Bravo. 19,30: Aita bedeinka nazazu (telesaila) 10. kapitulua. 20,00: Hemen bizi. 21,00: Gaur egun. 21,15: Show txanpa. 22,15: Magnum (poliziakoa). 23,00: Amaiera.

TXORI BATEK ESAN DIGU...

AMOREBIETA

Oporrak pasa ondoren projektu berri ugari

Halaxe da. Uda parteko loak astindu ondoren, dena omen dago prest ETBn lanari berriro ekiteko. Izan ere eta barneko produkzioari dagokionez zenbait saio berri hastear dago. Ikus ditzagun banan-banan: lehendabizikoa «Aurrez Aurre» izenekoa genuke. Izenburua ikusita ez da zailegia saioa zertan den asmatzea; funtsean elkarrizketa luze bat izango da. Amatiño izanen dugu galderagilea, eta euskaldun ezagun edota interesgarriren bat itaundua. Formula sinplea oso, baina emankor eta deigarria halere (zuetariko batzuek Telenorten duela zenbait urte J. M. Iriondok egindakoen gisako saioa gogoan izango duzue oraindik).

Ekipoen aldaketak zenbait saiotan

Ondorengoak nahiz eta izen aldetik ezin berriak deitu, izango dituzten aldaketak kontutan harturik, erabat zilegi zaigu adjetibo hori erabiltzea. Horrela "Zopa Handi" k, hein haundi batetan, bere ezaugarri gastronomikoak galduko ditu bere esparrua dextente hedatuz. Modu honetan kontsumoa, osasuna eta, orohar, janariaren ignuruan mugitzen den hainbat gaik bere txokoa izango du bertan. Bestalde orain arteko aurkezle eta arduraduna izan den Hasier Etxebarriak bere lankide Karlos Lopezi uzten dio lekua. Jende edo talde aldaketa nabarmen eta garrantzitsua beste saio batetan gertatu da, "Popazoro" n hain zuzen. Hemen A. Matxinbarrenak eta Kakik (I. Arkarazo) osatzen zuten taldea desagertzen da (beste batean nolak eta zergatiak komentatuko ditugu mamitsuak benetan direlako) eta bere ordez J. M. Argoitia ("Itoiz" taldearen letragile bezala ezaguna) sartzen da. Talde berri honek aldaketa handiak egingo omen ditu eta seguraski, orain arteko saiotik izenburua besterik ez dute gordeko, antza.

Arduradunen ihesak aurrera darrai

Bitartean, tantaka, ETBren arduradun eta buruen ihesak aurrera jarraitzen du eta badijadi udako oporraldiak luzatu nahiean edo, hauetariko askok etxea utzi edo uztekotan daudela. Aurreko KOKKAN Martin Ibarbiarena aipatzen genuen, oraingoan hiru izen gehiago, aski luzea bihurtzen ari den zerrenda horretan idatzi behar ditugularik: Manu Aranburu, finantza zuzendariarena, Javier Naba erosketen zerbitzuko buruarena eta Josu Erguin kanpo-erosketen buruarena ere. Eta hau dena "curso político" delako hori oraindik hasi gabe dagoenean. Zer ez da gertatuko politikoek lanari berriro ekiterakoan?

luzemetraiak

Filme on batzuk ere bai hamabostaldian honetan

R.W. Fassbinder, Ernst Lubitsch, Volker Schlöndorff eta Howard Hawks-en filmeak ikusteko aukera izango da hamabostaldi honetan txoritxikiaren telebistan. Beste zenbait ere bada **Pribilegioa** esatebatera hilaren 18an edota **Heimat** luzemetraiaren lehendabiziko partea irailaren 25ean.

Beste lau filmeen garrantzia ikusita alde batetara utziko ditugu ordea bi hauek.

Irailaren 20an, ostirala, «Maria Braun-en ezkontza» ikusteko aukera izango duzu. Fassbinder-en pelikula honetan Hanna Schygulla da protagonista Ivan Desny eta Hark Bohm-ekin batera. Klabe komiko batetan —hasieran eta bukaeran batez ere— Maria Braun eta gerra garaiko Alemaniaren historia kontatzen digu Fassbinder-ek. Ezkondu eta hurrengo egunean gerrara doako senarra. Bera zai geldituko da baina...

Hurrengo egunean berriz, larunbatean **Bizimodu berria** Ernst Lubitsch zinemagile amerikarraren filmea. Aktoeren artean Gary Cooper ezin galduko dute haren forofo eta fans guztiek. Friedrich March, eta Miriam Hopkins dira hirukotea osatzen duten beste biak. Lubitsch-en filme gehie-

netan bezala haria nahastu eta mirakulosoki konpontzen dena. Umore amerikano gogatuina.

Latoizko danborra ez ezik, zue galdu Alemaniako gerra garaia haur baten begietatik ikusi nahi baduzue. Haur izaten erabakitzen duen haur baten begietatik hain zuzen ere, Gunter Grass idazle alemandar ospetsuaren izen bereko nobelan oinarritutako pelikula da eta merezi du benetan ikustea hilaren 27an.

Howard Hawks amerikar zuzendari aipatu beharko. John Wayne, Dean Martin eta Rick Nelson biltzen ditueneko film bat baldin badi hila honen artean larunbatean eskaintzen zaiguna. Jende askok **Bravo** entzuna edo ikusi izango du. Halaz eta guztiz ere merezi du bakero pelikula hau ikustea.

TU AURRETIK

telenobela

"Heimat", filme luze bat 11 emanalditan

Heimat hitzak sorteria, jaiotetxea adierazi nahi du berez nahiz eta bere itzulpenik arruntena "aberria" izan. Edgar Reitz-en filme honetan gehiago dirudi lehen adiera hartzen duela bigarrena baino. Hamaika zatitan banaturik dagoen filme honek 15 ordu, 40 minutu eta 10 segundu dauka. Hunstruck-eko herriska batetan kokatzen da eta hango bizimodua ikusiko da 1919 eta 1982 urteetan barrena. Haur bat gizontzen eta bere ama, horiek dira elemendurik nagusienak. Aldamenean munduaren azal berritze bat. Motorra, aeroplanoa, telefonoa...

Produzio aleman handi bat da eta berrogei aktoretik gora dira kreditotan agertzen direnak. Egongo da denbora piskana piskana familia honen berri izateko. Hilaren 25ean emango dute lehenengo kapitulua.

erretransmisioak

Saski baloia nagusi

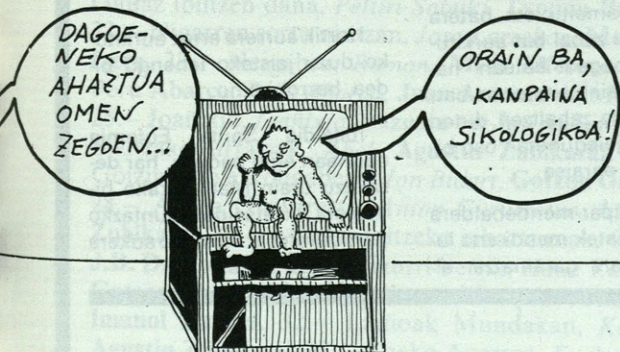
Hilabete bakoitzak izaten ditu bere berezitasunak. Irailko bigarren hamabostaldi honetako erretransmisioen berezitasunik garrantzitsuenak zera da: saski-baloia.

Irailaren 19an Mendizorrotza Gasteizko kantxatik eskainiko digute partidua zortzirak eta hamar direnean egingo dutelarik lehenengo konexioa. Gaur egun emateko moztu eta

berriro jarraituko dute ondoren.

21ean berriz Bilboko La Casilla polikiroldegitik eskainiko digute saski-baloia. Nahi duenak kalka beza botoia orduan.

IKUSITAKOAK IKUSITA

Antxon URRESTARAZU

"Hitz eta pitz" berriro pantailetan

Abuzutuko oporrak eman ondoren, berriro ditugu Xabier eta Elené egunero gure artean. Oraingoan laburrago eta orduz pixka bat aurreratu, lehen ematen ziren marrazki bizidunak saiotik kanpo ematen bait dira. Horrela "Hitz eta pitz" tinkoago eta arinago, halaber gertatzen delarik. Alde horretatik hobetu egin da, zalantzarik ez. Dena den, dagoeneko gure sail honetan noizbait aipatu ea kritikatu izan dugun lehiaketak modu berean jarraitzen du, hots, irrat-lehiaketa telebista-lehiaketa baino gehiago dirudiela, oraindik hitzak irudiak baino pisu haundiagoa duelarik.

"Heinat", ikusi beharreko film-telesaila

Laister, Donostiako Zinemaldiarekin batera sail berri bati hasiera emango zaio ETB-n. Sail berri baten hasiera beti albistea izan ohi da, hori horrela izanik, askoz gehiago izan beharko luke telsail alemandar honen kasuan. Izan ere telesail edo film erraldoi baten aurrean gaude, eta, zalantzarik gabe, erraldoi hitza inoiz baino hobe dago erabilia kasu honetan erraldoia bait da luzeera aldetik (ia 16 ordu), zein kalitate eta mamia aldetik. Edgar Reitzek zuzendariak urteetan ibili zen produktoraz produktora film honen gidioa besapean WDR Alemaniako telebistak onartu zuen arte. Projektua onartuta lau urte eman zuen Reitzekek filma burutu arte. Filmean hogeitazortzi antzezle nagusi, ehun eta berrogei sekundario eta 5.000 ez-profesionalek parte hartu zutelarik. Datu guzti hauek ikusita, aise antzeman daiteke arestian aipaturiko erraldoitasuna, bere erabateko handitasuna.

Gaiari dagokionez, filmak, fresko zabal baten antzera, Alemaniaren historiaz dihardu 1919tik 1982ra doan tarteaz, hain zuzen. Herri txiki bat, bere biztanleak, bere bizitzak eta gorabeherak, belaunaldiz belaunaldi. Modu honetan kaiserren Alemania, Weimaren Errepublika, Nazismoa, guda ondoko "mirakulu ekonomikoa", RAF erakunde armatuaren suntsipena, e.a. pasatzen dira gure begi aurrean. Filme honi iazko Veneziako zinemaldiaren lehen saria edo "urrezko lehoia" eman zitzaion eta ETBk hamabost ataletan emango du. Bestalde aipatzekoa da filmak egiten duen kolorearen erabilpena. Horrela filma gehiena txuri-beltzaz egina dago baina tartean ere kolorezko tarte batzu aurki daitezke. Biziki aholkatzen dizuegun telesail bat.

BESTEEN AHUNTZAK

Nola senegaldarrak bat baino gehiago diren

Hori etnia matraka zegoen Senegalen, Fatumata-Agnès eta bere lagun bat hango herriei buruzko inkesta bat egitera joan zirenean! Wolofak, sererak, tukolorak, peulak, mandingak, diolak, lebuak... Eta beltz ez zirenak, gero, zeren beltzak elkarrekin hala-hola konpontzen ziren, baina besteekin hartu-eman gozori gutxi: mauritaniarrak, frantsesak, libandarrak, caboverdiarrak. Azken hauek, esate batera, tukolor baten iritziz, «*degeneratuak dira, alkoholikoak, zikinak, ezerezak*».

Frantsesa dute hizkuntza ofiziala, nahiz senegaldar gehientsuek wolof-ez (Senegalen oinarri gertatzen ari den etniaren hizkuntza) egiten edo ulertzen duten. Baina wolof denak ez omen dira berdinak. Beraietako batek berezi egin behar dela esaten du: «*baol-baola merkataria ona da, aho-xuri, engainatzailea; dior-diora besteak baino zibilizatuagoa da, musulmana behar bezalakoa; diam bur-diamak ez ditu inoiz esango zer pentsatzen duen edo zer nahi duen egin, maltzurra bait da; djolof-djolofa azkarra da, zentzuduna, musulman zintzoa*».

Europarrez uste on gutxi daukate: Europar izandako peul batek honela dio: «*lagun onak ditut Frantzia, lagun bikainak; baina, hemen, ez dut lagunik tubab-en artean; bloke bat da guretat, ez dira gureak, eta aparte lagatzen ditugu*». Tukolor batek esaten du: «*Baditut lagunak neska europarrekin ezkondu direnak, baina ezkonduz geroz gutxitan ikusi ditut*». Eta, beste tukolor batek: «*tubab-a Europatik hona zertara dator? Diru egitera... Eta gehiago direla uste dute, eta kolonialismoarekin bezala mespretxatzen gaituzte*».

Hamazazpi urteko neska diola honek aleak bereizten badaki behintzat: «*Senartzat musulman bat hartuko dut, hori seguru da. Diolak ondo daude. Diola naiz eta, diolak gustatzen zaizkit. Wolofak ez dira atseginak. Gezurtiak dira. Lapurrak. Baina, wolof batzuk atsegin dira... Lebuak ere ez dira atseginak. Wolofa, ordea, biluztu egiten da dantza egiteko, eta hori ez dago ongi. Nik ez nioke wolof bati nire alaba emango. Lebu bati ere ez. Sererak ez dira horrela, begiko dira. Tukolorak ere bai, eta jaingo ona ezagutzen dute. Nar-ak (mauritaniarrak) beren herrian gozoak dira, baina hemen...»*

Mestizoetaz baynuk batek honela dio: «*Ez dira beltz, ez dira txuri, akonplejatuta daude. Batzuk tubab (europar) sentitzen dira, beste batzuk beltz sentitzen dira baina biolentziak erakusten dute. Behin, nire eskolako maisu mestizo bat zuzendariarekin liskarretan ikusi nuen, honek bertakoa ez zela esan ziolako; gero negar egiten zuen; pena handia ematen zuen*».

Emakume mestizo batek, azkenik, senegaldarrez koa-drotxo hau pintatzen digu: «*Biharkoaz arduratu gabe dituzten franko guztiak gastatzen dituzte. Emakumezkoek pentsatzen dute: zertarako gorde dirua? zeinentzat? senarra aberasten badut gero beste emakume bat hartuko du eta*».

Martin IRAZGOITI

BIDEAK NORA, OINAK HARA

Santa Eufemiatan, Bedartzandi mendira

Santa Eufemiatan, irailaren 16an, udaren zikloa ixten duten erromeriak egin ohi dira zenbait tokitan. Bizkaian, tradizio luzekoa da Markina eta Aulesti tartean dagoen Bedartzandi mendiko baselizaren inguruan egiten dena. Fetxa horretan zein beste edonoiz inguru eder horiek bisitatzeke ibilbide bat proposatzen dizugu oraingoan.

Hurbilketa-bide posibleak bi dira: bata Markinako herri-tik, errepidez aldapa luze bat igon ondoren, eta bestea Aulesti edo Murelaga herri-tik, bigarren hau gomendagarriena.

Aulestin zaudela, Markinako bidea hartu eta Zubero auzoa iragan ondoren, Malats izenekoa aurkitzen da; hortxe aurkituko duzu harrobi haundi bat, eta bertan hasten da, ezkerretara, mendirako bidea; hortik gailurrerako bidea ordu erdi batean egin daiteke oinez, pinu artean lehenengo, eta bidezidorretatik laburtuz.

Pinadia amaitu eta batera atsedentoki zabal bat aurkituko duzu, pagadi batean: harritzko mahaiak, iturritxo bat, eta igandero zabaltzen duten taskatxoak; jaiegunetan oso bisitatua den parajea.

Bertatik ipar-mendebaldera bidezidor batek mendi-ertz luze batzuetara garamatza; al-

boetara, zaldiak eta ahuntzak ugariak dira.

Iturri ondotik ekialdera berri-ze, beste bidezidor bat hasten da, Bedartzandiko gailurrera heltzeko, harrian labraturiko eskilara luzeak, 220 mailatakoak; eta hauek igon ondoren aurkitzen dugu Santa Eufemiaren baseliza ezaguna; honen albo batetik, ekialdera, gailurrerako azken metroak eta Bedartzandi gainean zaude (690 metro). Ez bazaizu lainorik suertatu egun horretan, ikuspegi eder eta zabala izarigoduz bertatik.

Jaitsiera egiteko, gailurretik ekialdera, Markinarako norabidean, bada harkaitz arteko bidea, arrisku handirik gabe egin dezakezuna; ibilbidea gorri-zez marrazturik aurkituko duzu, harkaitz eta harritza artean. Nahiko eroso egiten da, baina harkaitzak amaitzen diren lekuan bi metro inguruko jausi bat dago, iltzerik gabe, arriskari heldu eta kontuz iragan beharko duzuna.

Hortik aurrera erraz aurkituko duzu jaisteko lehengo bidea, harrobiraino.

Ibilaldia Santa Eufemia egunean egin baduzu, har dezakezu orain Markinarako bidea eta, arratsalde, puntazko partiduren bat ikusteko aukera ere izango duzu.

Oharrak: Jaitsierarako proposatzen den bidean marra gorriak jarraitzea komeni da, eta beti ere kontutan harturik harkaitzak, zenbait zatitan, ez direla oso finkoak. **Mapak:** Bizkaiko mapa, Foru Diputazioa eta Bizkaiko Aurrezki Kutxa, 1984.

GORRIA

EUSKAL NOBELEN SARIKETA

Estibalitz Lejarzak eskuratu du saria

Basauriko Estibalitz Lejarza Arzak oso irakurle ona dela edota euskal literatura hurbiletik ezağutzen duela frogatu digu. Ez ditu guztiak asmatu, egia, baina bera izan da gehien asmatu duena. Guk, eta hemen ere egia esan beharko, ez genuen espero inork asmatuko zuenik. Mereziko luke euskal literaturan dabilzan horietako zenbaitek asmatuko zukeen jakiteak... Ez dugu horrelakorik egingo ordea. Zorionak Estibalitz. Liburu sorta bat irabazia duzu irakurtzen jarraitu ahal izateko.

1.— Nekaneren Mundua, *Nekane*, Itziar Alkorta. 2.— Piarres Adame, *Piarres Adame*, J.B. Elissamburu. 3.— Ioanes Munaetakoa, *Ioanes Munaetakoa*, Gorka Trinpertxe. 4.— Poli, *Poli*, Agustin Anabitarte. 5.— Garoa, *Joanes Artzaia*, Domingo de Aguirre. 6.— Esku leuna, *Jon Bidart*, Gotzon Garate. 7.— Peru Leartzako, *Peru*, Txillardegi. 8.— Elizondoko eskutitzak, *Jon Bidart*, Gotzon Garate. 9.— Izartxo, *Izartxo*, Estonba-tar Joxe Manuel. 10.— Etsipenez, *Jon Mirande*, Patrizio Urkizu. 11.— Itsasoak ez du esperantzarik, *Xabier*, Luis Haranburu Altuna. 12.— Hotel Majikoa, *Niko*, Pablo Sastre. 13.— Batetik bestera, *Nikanor*, Eusebio Erkia-ga. 14.— Herbesteratua, *Mikel Arriaga*, Pio Berasategi. 15.— Azken elurra, *Goñi*, Eñaut Etxamendi. 16.— Mon-daka, *Mon-daka*, Agustin Zubikarai. 17.— Muskildak, *Mikel Arana*, Gotzon Garate. 18.— Joan eta Ane zigarro bat erretzen, *Ane*, Ibon Sarasola. 19.— On egiñaren obaria, *Joxe Prantxisko*, Ugarte-tar Martin. 20.— Basilika, *Jon Kapagorri*, Itxaro Borda. 21.— Gauaz ibiltzen dana, *Pettiri Sabuki*, Txomin Peillen. 22.— Nigarren sortu nintzan, *Jose Larrekoea*, Mariano Izeta. 23.— Naigabez, *Ramon*, Melo Alfereza. 24.— Peru Abarca, *Peru Abarca*, Juan Antonio de Moguel. 25.— Joañoixio, *Joañoixio*, Irazusta-tar Jon Andoni. 26.— Bizitzako urratsak, *Abel*, Agustin Zubikarai. 27.— Goizuetako ezkongabeak, *Jon Bidart*, Gotzon Garate. 28.— Anton Guzurretxe, *Anton Guzurretxe*, Agustin Zubikarai. 29.— Atheka-gaitzeko oihartzunak, *Ganix*, J.B. Daskonagerre. 30.— Izurri berria, *Haitz Zumeta*, Gotzon Garate. 31.— Urgull mendiko zuloa, *Txanton*, Imanol Zaldua. 32.— Laiñoak Mundakan, *Kontze*, Agustin Zubikarai. 33.— Eneko Agerroa, *Eneko Agerroa*, Jon Etxaide. 34.— Joanak joan, *Pierre Topet*, Jon Etxaide. 35.— Hil ala bizi, *Jon*, Larraun.

EZETZ ASMA

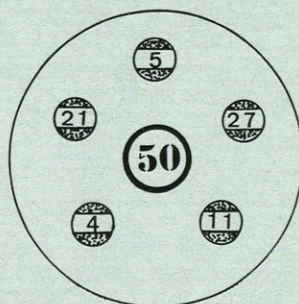
Erregela osatzeko saioa

Saia zaitez hiruko erregela hau osatzen, hizki bakoitzari beti zenbaki bera dagokiola kontutan izanik:

$$\begin{array}{c} A \ 2 \ \times \ 6 \\ \hline B \end{array} = 8 \ A$$

Eragiketak konbinatuz

Zein eragiketa egin beharko dituzu, beheko zenbaki hauek behin bakarrik erabiliz 50 lortzeko?

OSASUNAREN ARDURAZ

Zuhaitzek badute eraginik osasunean

Sobietar Batasuneko Yalta hirian dagoen «Kúibishev» eritegian, bertako parkea da tratamendu-areto nagusia hango gaixoentzat. Medikuek zuhaitz jakin batzuren gerizapean egindako ibilaldiak gomendatzen dizkiete gaixoei.

Horretarako, parkea hainbat zatitan banatua dago, eta zati hauetako bakoitzean lizarra edo olibondoa, Aleppo-pinua, pinazi-pinua, Himalaiako zedroa zein Atlaskoa nagusitzen dira. Zuhaitz-mota bakoitzak, eta baita guztiek ere orohar, eragin faboragarria dute pertsonaren egoeran, beraietatik jariatzen diren «fitoideak» indarra eta kemena ematen bait dute.

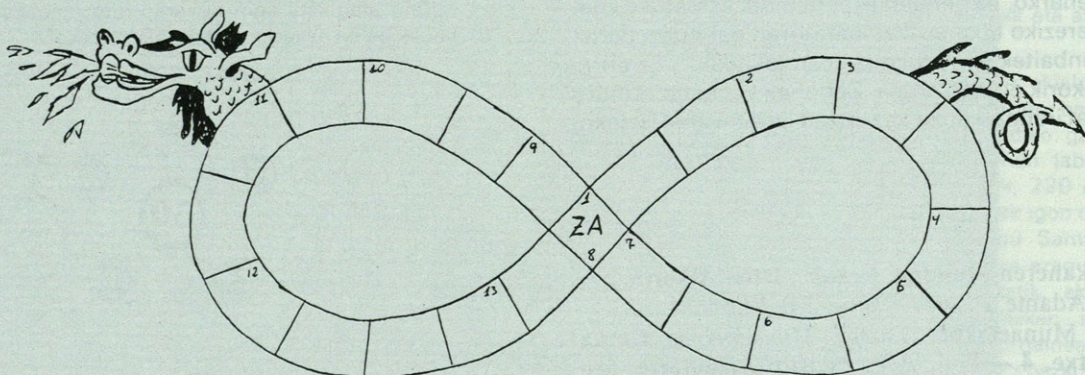
Tratamendu sendatzaileetarako landare bizikorrak erabiltzen dira, 20 mota ezberdin hain zuzen. Hauetako batzuk eritegian erabiltzen dira dagoeneko; beste batzuren zat, ordez, mugak eta zailtasunak aurkitu dira. Adibidez intxaurreondoak eta altzifreak, loratan daudenean, eragin txarra dute pertsonen osasun-egoeran. Horregatik hobe da hauekin «ukipenik ez edukitzea».

1.500 pertsona inguru dagoeneko pasa dira itsasotik gertu kokatua dagoen parke honetatik, eta jaso dute bere fitoterapiatzko tratamendua. Itxuraz, esperientzia hau zabaltzeko asmoa dute osasun-agintariek Sobietar Batasuneko beste eskualde batzutarat.

Xabier AGIRRE

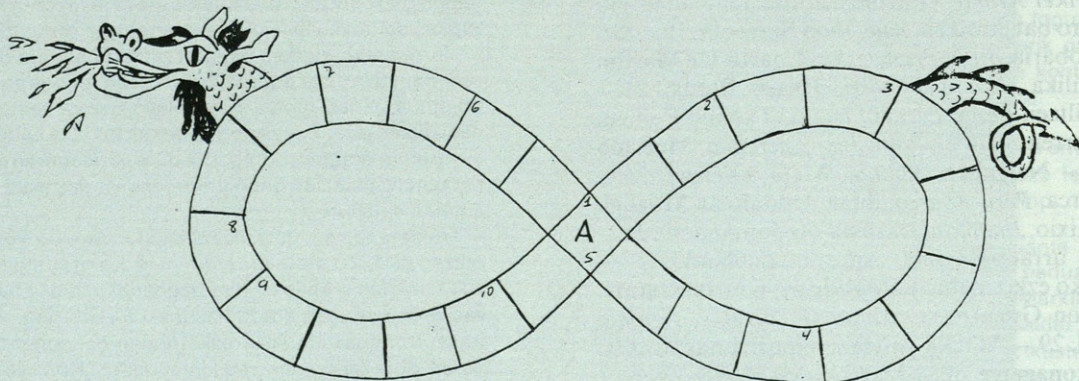
Herensuge silabikoa I

- 1.— Habarrots, zarata.
- 2.— Atributu, kualitate.
- 3.— Birrindu edo apurtzeko joera duena.
- 4.— Konorte.
- 5.— Apostu, postura.
- 6.— Gatzatu, ardi esnez eginiko postrea.
- 7.— Barazkia.
- 8.— Karga.
- 9.— Okertu, konkortu.
- 10.— Lurrazpiko pasabidea.
- 11.— Eltze.
- 12.— Marrazkien bidez azaldutako istorioa.
- 13.— Jarauntsiaren bidez transmititzen den berezitasun batek bereizten duen giza taldea.

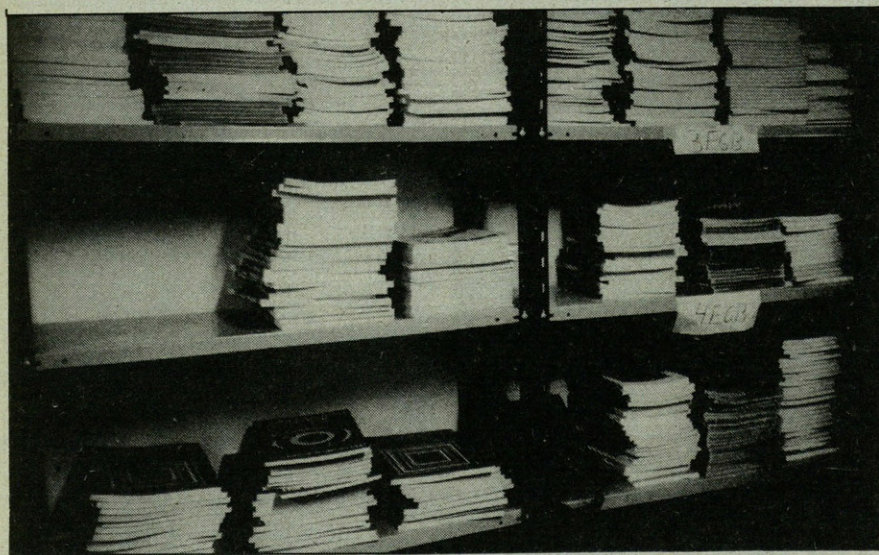
Herensuge silabikoa II

- 1.— Deitura.
- 2.— Bakoitzak zenbat.
- 3.— Caldeako erregea.
- 4.— Ekialdea.
- 5.— Prestatu, prantatu.
- 6.— Hotsa, zarata.
- 7.— Zuloak egiteko erabiltzen den lanabesa.
- 8.— Hegaztiek beroa gordetzeko izaten dute.
- 9.— Marokkoko biztanlea.
- 10.— Helburutzat gauza ederrak sortzea duen giza aktibitatea.

Ikasturte berria hastear dago

TESTUGINTZAREN INGURUKO GORABEHERAK

Ikasturte berriarekin batera, urteroko arazo berberak azaltzen zaizkigu: zentruetako estruktura akatsak, tasen igoera, maisu-maistren arazo larriak, oposaketa eta trasladoak, unibertsitateko numerus clausus-a... Aste honetan testugintzari helduko diogu, eta hurrengo asteetan beste arazo batzu azalduko ditugu.

Gaia ez da berria, Gure ikasle garaietatik gogoratzen dugu. Etxean denak ziren gastuak sasoi honetan: negurako zapatak, eskolarako bata, matrikulak, koaderno eta lapitzak, artaziak... eta gainera anaia edo ahizpa nagusiaren liburuak ez zuten balio. Eskolan zerrenda berria ematen ziguten gurasoek eros zezaten. Hurrengo urtean gauza bera: ezin pasatu testu liburuak anaia edo ahizpa txikiari, zentruan liburuak aldatzea erabakitzen zutelako, eta berriro amaren ke-

xak... alperrik.

Testu oferta handiegia

Testu liburu munduan bi dira salmenta gehien lortzen duten argitaletxeak: ANAYA eta SANTILLANA, ordena honetan. Orain urteak SM eta TEIDE izan ziren nagusi, baina orain beste bi hauek garaile irten dira merkatuan. Izugarritzko konpetentzia dagoen mundutxo honetan, egiteko ezer gutxi daukate argitaletxe txikiak,

HONDA eta BARCANOVA esatera. ANAYAK hiru edo lau aldiz gehiago saltzen du txikiak baino. Gainera urtero testu berriak ateratzen ditu. Bera da kurtsoko eta asignaturako testu diferente gehien daukana; eta ez dira bakarrik hobekuntza txikiak edo itxura aldaketak, egile diferenteek eginak baizik. Honela, OHOKO 2. mailako lenguarako SANTILLANAK testu bakarra duen bitartean, ANAYAK lau testu ditu, autore desberdinenak. Produktzio honek, marketin politika agresiboa esijitzen du, ez badute nahi testuak biltokietan pilatzen ikustea.

Propaganda, foileto azaltzaileak eta zentruetara egindako bisitak izaten dira gehien erabiltzen dituzten erre-kurtsoak, baina badaude beste batzu hain argi eta legalak ez direnak.

Argitaletxe nagusiek zentruetara egiten dituzten tratuen arauera, eskusibitatearen lortzen dute, bakarrik heuren testuak erabiliko dituztelako ziurtasuna. Horren truke, argitaletxeak «opariak» egiten dizkio. Opari hauek aintzinean dirutan egiten baziren ere, azken urteetan fotokopiagailuak, edota liburutegitako liburuak izaten dira, dirua ematea delitu penala delako.

Oso ugariak izaten dira akordioak zentru pribatuetan, fraile eta monja kolejoetan batez ere. Eskola publikoetan ez dira kasu hauek ematen, baina bai beste gauza batzu. Irakasle batzuk, ordutegi kontrol faltari esker eta lanetik orduak atereaz, argitaletxeen errepresentante bihurtzen dira, salmentatik komisioak kobratuz.

Argitaletxeek bide guztiak erabiltzen dituzte heuren salmentak ziurtatzeko. Liburudendekin tratatzea nahiago dutela esan diguten arren, berdin berdin saltzen diete kolejoiei, lizentziadunei zein lizentziarik ez dutenei ere. Lizentzia eza oztupoaren aurrean geldituz gero, ba dakite konpetentziakoek aukera aprobetxatuko dutela eta beraz, ez dira atzean gelditzen, liburudenden kaltean dijoala jakin arren.

Liburudendak ere kexu

Gurasoen ustetan iraila-urria liburudendetako urrezko sasoi da, konparatiboki inoiz baino gehiago saltzen dutelako, eta gainera testu-liburuei esker salmentak aseguraturik dituztelako. Liburudendak aldiz, kexu azaldu zaizkigu galdezka joan gatzazkie-nean: «Sasoi hau guretzat txarrena da,

irabazi handiak egin daitezke bai, baina galerak ere oso handiak dira stock-ari irteerarik ez bazaio ematen, askotan gertatzen denez, argitaletxeek ez dituztelako liburuak atzera hartzen (hartutakoaren 12a bakarrik). Liburu horiek biltokian pilatzen dira eta ezer-tarako ere ez ute balio, hurrengo urtean balio ez dutelako.

Gainera, kolejio bakar bateko irakasle guztiei zerbitzeko aukera baldin baduzu, oso ondo, baina normalki kolejio batzuetako testuak eduki behar dituzur, eta nahikoa da argitaletxe bakoitzeko asignaturen guztiren bizpahiru alerekin gelditzea galerak handiak izateko.»

Liburudenda gehienek ez dute eskusibitatea lortzen. Gutxi dira leku bakar batetan erosteko agintzen duten zentruak, eta beraz, liburudenda txiki hauek stock itzelekin gelditzen dira urtero irteerarik ezin emanez. Hurrengo urtean berriro sartzen dira testu salmentan, aurreko urteko galerak kompensatzeko asmoz, eta batzutan bai lortzen dute, baina bestetan stock handiagoz gelditzen dira, zirkulu itxia osatuz.

Bestalde, gero eta zentru gehiagotan saltzen dituzte heuren liburuak. Legeak permititzen du, aurretik liburu salmentarako lizentzia ateratzen badute. Lizentzia hau, normalean, ten-

porala izaten da, zentruak ez zaielako urtean zehar liburudenda mantentzea interesatzen. Hainbat liburudendak kolejio hauek konpetentzia desleiala egiten dietela pentsatzen dute.

«Heurei oso merke ateratzen zaie lizentzia fiskala, eta horren truke argitaletxeek guri ematen diguten portzentaia heuren hartzen dute. Gainera argitaletxeek sobranter guztiak hartzen dizkiete (zentru batetan esan digute 10 bakarrik hartzen dietela). Legala izango da, baina profesional batzuri kentzen digute ogibidea. Ematen du honela Gobernuak zentruak laguntza ez-zuzena eman nahi diela, gure kaltetan».

Euskal testuliburugintza, urratsez urrats hutsuneak betetzen

Urte urte, goratuz doa euskaraz argitaraturiko testuliburuaren zerrenda. Aurten ere, hirurogei bat testuliburu berri argitaratuko direla espero da, O.H.O., B.B.B., L.H., eta U.B.I.ko ikasketa programazioa betetzeko lasterketa indartsu baina halere astiroegi horretan.

Hiru dira Euskal Herrian testuliburu-gintzara dedikatzen diren argitaletxeak: «Erein», «Elkar» eta Ikastolen Federazioak. Durangoko «Ibaizabal» argitaletxeak ere bizkaieraz argitaratzen ditu, gehienetan aurretik «Erein»ek batuaz argitaratu dituenen moldatze bata izaten delarik. Garai batetan egin ziren saio isolatuez gain, gogor eta serio duela lauzpabost urte ekin zitzaion ikasketa programazioa behar bezala testuliburu hornitzeko saio horri. Aurtengo, hirurogei bat liburu berri argitaratuko direla espero da.

5.000-8.000 ale bitarteko tiradak

Inbertsio handia eskatzen duten liburuak dira testuliburuak. Kolorea sartzeak tirada handiak egitea esijitzen du eta behin 5.000-8.000 aleetako tiradak eginez gero (horrelakoxeak dira liburu-mota honetan gure artean egin ohi direnak), bost bat urtetarako zulo eko-

nomikoa sartzen zara. Hala eta guztiz ere, urte luzetarako egin beharreko inbertsio horrezaz kanpo, liburu-mota desberdinen artean testuliburuaren errentabletaketakoa omen da.

Kuriosoa bezain laudagarria bada ere, Euskal Herrian ez dago batere tradizioa testuliburuak beste hizkuntzetatik fustiatu eta moldatzeko. Hasieretatik, irakasle-taldeak izan ohi dira elkarrekin lanean liburu liburu orain arte dagoen bibliografia zabal hori osatuz joan direnak, eta argitaletxe bakoitzak bere lan-taldeak ditu, testuliburu itzuliek parte txiki bat baino betetzen ez dutelarik.

Plangintza haundirik gabe

Zein libururi lehentasuna eman erabakitzearen, editorialek orain arte ez dute erizpide finkorik eduki, «testuliburu egiteko prest zein irakasle-talde zegoen ikusita egin ohi dira liburuak, behintzat orain dela gutxi arte. Oraingoan

apur bat ordenu gehiagorekin ari gara, zein hutsune dauden ikusita eta horiek betetzea joaz».

Orain arte argitaratua (testuliburuak eta material osagarriaren artean) mila bat titulu inguru daude kalean, eta kasu gutxi batzutan ematen da editorial bik maila eta gai bereko libururik ateratzea. Halere, ez diote errepikatzearen posibilitate honi egiten. «Nik uste dut gure helburua ahalik eta aukera gehienak eskaintzeraz jotzea dela. Egunen batetan arlo eta maila bereko testuliburu desberdinak (enfoketatuak) eskeintzeak ez du uste kaltegarria izango denik, kontrakoa baizik», adierazi zigun «Elkar» editorial-leko arduradun batek.

Erdi-mailako irakaskuntzako hutsunea

Editorial guztiek aitortzen dute arlo honetan Eusko Jaurlaritzak banatzen dituen diru-laguntzak ezinbestekoak direla argitalpenen biabilitaterako. Alde horretatik ere, Jaurlaritzak estuki kontrolatzen ditu kaleratzen diren obra guztiak, onespenak eta lehentasunak erabaki ahal ditzan.

Hala eta guztiz ere, O.H.O. mailako testuliburugintza euskaraz erritmo onean usatuz doala pentsa daiteke. Ez da gauza bera gertatzen B.B.B., L.H., eta U.B.I. mailetakoein. Erdi-mailako irakaskuntzan beranduago ekin zitzaion liburugintzari, eta apur bat atzeratutxegoa dabil bestea baino. Arlo honetan «Elhuyar»ek eta UZEIk aurrera daramaten iharduna itzela da, aurtengo udazkenerako erdi-mailako irakaskuntzarako hogeitik gorako testuliburu kopurua argitaratuko dutelarik.

J.L.

«Bestalde kolejio guztiek ez dute lizentzia ateratzen, eta pirateria egiten saltzen dituzte testu liburuak, guri lana kenduz».

Euskarazkoetan, aldrebes

Zentruetan argi eta garbi azaltzen dute. «Guretzat, testu liburuen salmentak gure ekonomia eskaxak sa-neatzeko bidea suposatzen du. Guretzat 25a gelditzen da, eta horrek dirua ematen digu. Dena den lizentzia fiskala ez du normalki zentruak ateratzen. Guraso elkarteak egiten ditu trami-te guztiak, eta heurak dira saltzen egoten direnak. Zentruak zuzenki ez du parte hartzen, praktikan diru horrek mesede egiten dion arrj n».

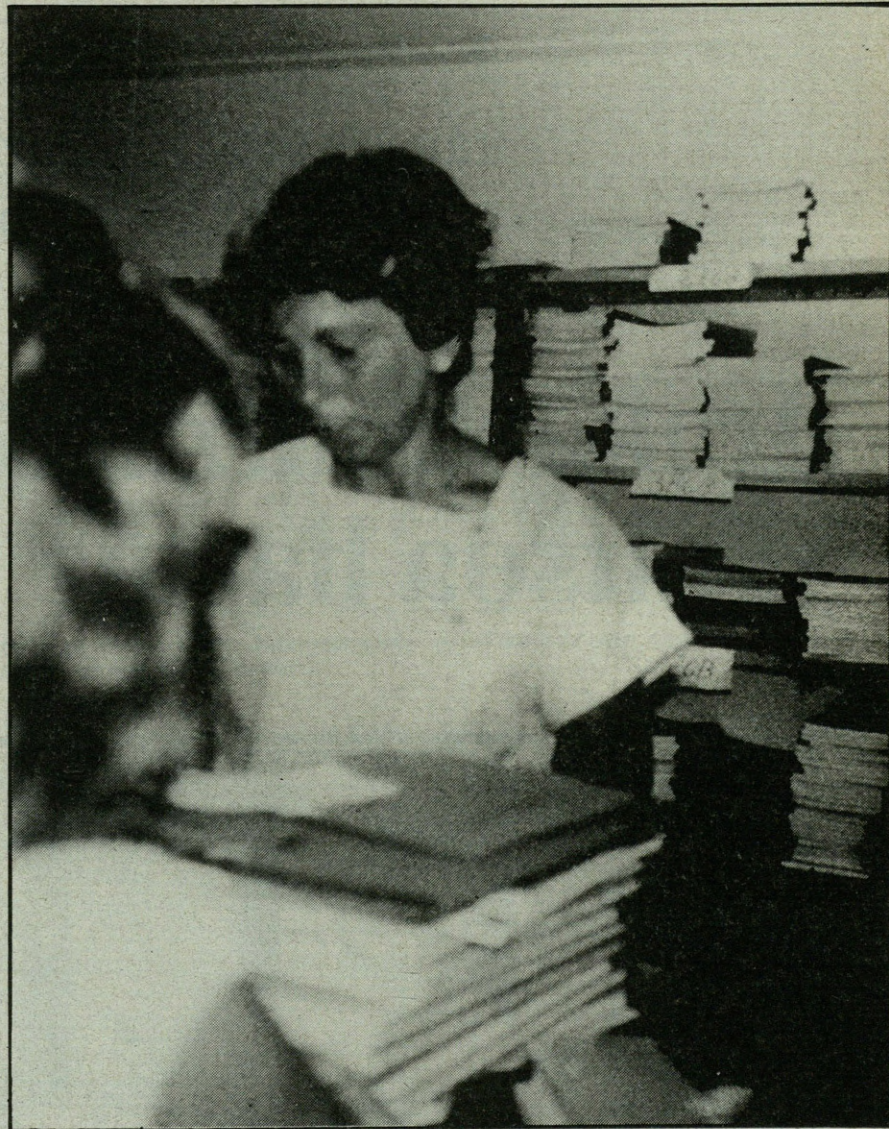
Ikastoletan ez da beste kolejio eta eskoletan planteatzen den problema-tika ematen; agian kontrakoa. Oferta, edo testu eskeintza oso eskaxa da, eta askotan dauden testu apurrak txarrak dira. Ikastola batzutan ez dizkiete ikasleei liburu asko erosteko esaten, minimoak baizik, eta gero mai-su-maistrek emandako apunteekin konpontzen dira.

«Gaur egun egiten diren testuak ez daude askotan zentruetako errealtate linguistikoari egokituta. Gehiago edo gutxiago eskatzen dute, eta ikasleek urtean zehar oso gutxi erabiltzen di-tuzte, honela ez du erosterik merezi.

Guk hemen barne-lana egiten du-gu, eta honela konpontzen gara. Ba-karrik, testu batzu erosten dituzte ikasleek gida modura».

Dena den, sistema honek irakasle-goari lan bikoitza suposatzen dio: alde batetik irakaskuntza, bestetik ikerketa lana. Hain astuna egin ez dakien, leku batzutan erdarazko argitaletxe nagusien testuak, eta zatiak laburtze, ego-kitzea eta itzultzea erabaki dute, libu-ruska egoki eta erabilgarriak atereaz. Honela egon dira, esaterako, uztailen zehar, Bizkaiko ikastola batetako maisu-maistrak lanean, ikastolak be-rak presupuesto laburrez orduak eta argitaratze gastuak ordaindu dituela-rik.

Dena den, haxe ere ez da irtenbi-dea. Ikastolek argitaletxeei testu onak eta egokiak eskatzen dizkiete, «gezu-rra ematen du oraindik gauden mo-duan egotea. Hamar-hamabost urte pasa dira eta oraindik behin behineko egoeran gaude. Talde batek OHOk 6. mailako Giza zientziak testua aterat-

zen du, eta gero aspertu eta 7. eta 8. mailetakoak ez ditu ateratzen. Gero beste talde batek agian 8.ekoa ateratzen du, baina aurrekoak ez. Ez dago kordinaziorik. Honez gain Gobernuak ikasketa plangintzak aldatzen dituen bakoitzean, testuak ere aldatu behar dira, eta hori guztion kalterako doa».

Konklusio gisa

Legearen arauera testu berbera hiru urtetan zehar mantendu behar da, al-datua izan ahal izateko. Baina zenbai-tek ez dute legea betetzen. Arrazoiak ugari izaten dira: argitaletxeen es-kaintza berriak eta komertzializatze agresiboa, ikasketa plangintza alda-ketak, irakasle baten edo taldearen presioak... Normalki testuak irakas-leek aukeratzen dituzte, baina ikusi dugunez, zentruen akordio e. onomi-

koak edo guraso taldearen presioa erabakitzaile suerta daitezke testu li-buruak aukeratzekoan.

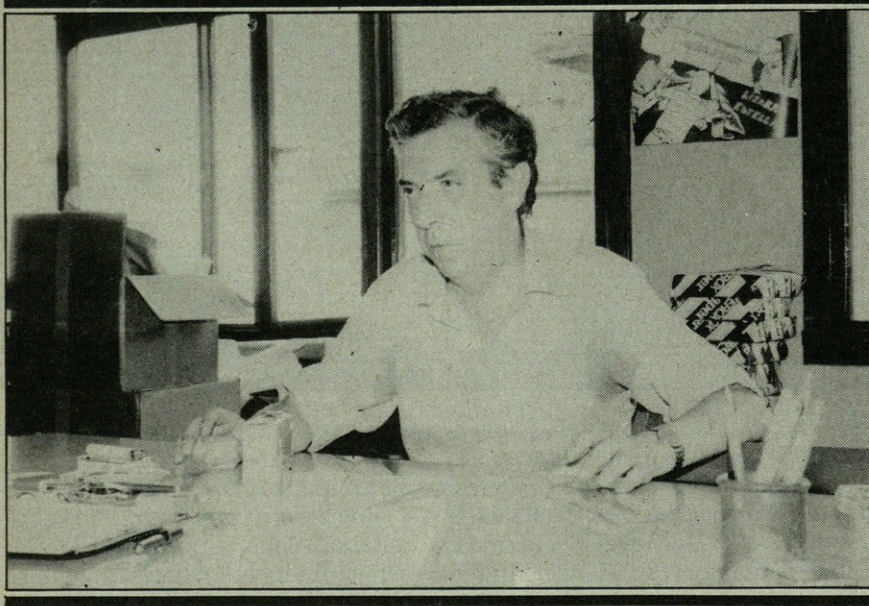
Bitartean, aurtan ere, urtero bezala, gurasoak bildur dira liburuak erostea-ren kapituluak hilabeteko ekonomia gutxituan zenbat suposatuko dien kalkulatzeko.

Malder sentitzen dira istituzio pu-blikoetatik inolako kontrolik ez da-goela ikustean. Haziendarako ere ka-pitulo honek ez du ezer desgrabatzen. Batzuk duten laguntza bakarra entre-presak ematen diena da. Zenbait lan-tegik eta faktura emanez, liburu eta eskolarako materialaren gastua or-daintzen die langileei, baina gutxie-nak dira. Eta hainbat langabezian da-go...

Laura MINTEGI

Ereduak, erreforma,
irakaskuntz sistemaz
Luis Otano-rekin

Irakaskuntzari pultsoa hartuz

Ikasturtearen hasieran beti izan ohi dira ugari istiluak, Administrazioaren operatibitate-eza urtero frogatu beharra balego bezala; aurtengoan ere ez dira falta izan: Bilboko Euskal Gobernuaren egoitza aurrean irakasle multzo handi bat bilduta aurkitzen dugu iraileko lehen egun hauetan, Irakaskuntzan arazoez pilpilean dirautela baieztatuz. Arazo hauetaz mintzatzeraz hurbildu gara ADARRA pedagogi erakundearen arduraduna den Luis Otano-rengana; iruñear hau, Bilbon maisu duela 17 urte, pedagogi-mugida guztietan aspalditik ezaguna, etprrri berria da Lizarratik, bertan aste betez egin baitira Euskal Herriko Pedagogi Ihardunaldiak.

Bederatzigarrenez egin dira Ihardunaldiok aurtun, antolaketan ADARRAz gain beste zenbait erakundek hartzen du parte: Bizkaiko Ikastolen Elkartea (BIE), Gipuzkoako Ikastole-tako langileen Elkartea (GILE), GORDAILU eta Bergarako Psiko-Pedagogi Zentroa.

Nolanahi ere, azken urteetan murriztu egin da partaideen kopurua: aurtun 850 inguru izan badira, duela bost urte Donostian 2.500 bildu ziren; igaz Lizarran bertan, 1.000 inguru. Murrizketa honen arrazoiez zuzendu diogu Luis Otanori lehen galdera:

Luis Otano.— Kezkagarria da hori, ez berez zenbakien ardura dugulako, baizik eta horrek agian demandaren aldaketa bat adierazten duelako; lehen urte hauetan jendea biltzen zen sendotasun ideologikoa bilatuz, eta orain ordea, demanda «profesionala» da gehiago, nolabait esateko.

ARGIA.— Ze ikastaro eskaini da aurtun, eta zeintzuk izan dira jarraituenak?

L.O.— Hirurogeitahamar ikastaro eskeini dira, eta agian euskalduntzeari lotuak merezi izan dute arretarik handiena, batez ere euskarazko irakaskuntzari begira; baita tailerrak... Ikastaroen gai nagusia Irakaskuntzaren Erreformarena edo Berrikuntzarena izan da; agiri bat ere zabaldu da horretaz: OHoren Goi Maila, Batxilerra eta C.A.R. deituak (Centro de Apoyo y Recursos). Interes handia nabaritu da baita teknologia berrien inguruan: bideoaren eta ordenagailuen erabilera irakaskuntzan.

A.— Beste herrialde batzuetan egin oteko Ihardunaldietan, Katalunian esaterako, bertako gobernuen esku-hartzea nabaritu izan da azken urteotan, eta neurri horretan profesionalizazioa gehitu baina kritika gutxitu egin da. Gertatu al da hemen ere halakorik?

L.O.— Gure kasua oso bestelakoa izan da; Katalunian, esaterako, frankismoaren aurretik historia bat zegoen Ihardunaldiekin, eta orain Generalitateak hori jarraitu nahi du. Hemen ez dago halakorik. Hemen, esaterako, Gasteizko Gobernuak subentzio labur bat baino ez digu eman, Madrilgo Ministeritzak berak proposatzen duena baino laburragoa.

A.— Baina duela bost urte gertatu zen Gobernuaren aldetik hurbilketa bat, Donostiako Ihardunaldietara Et-xenike eta joan zirenean...

L.O.— Bai, baina erantzun hain gogorra aurkitu zuten partaideen alde-tik, noizbait izandako hurbilketa-ideiak erabat lurrundu zirela orduan bertan... Ordutik aurrera ez dugu Lakuan elkarriketarik ere lortu.

A.— Zuek Irakaskuntz sistemari egiten diozuten kritika ze puntutan oinarritzen da?

L.O.— Ihardunaldietan, Erreforma-prozesu berari eta Euskalduntze-prozesuari egin diogu kritikarik gogorrena. Horrez gain, ikastolen eta eskolen bikoizketa ere izan da. Kritikak puntubat.

A.— Euskalduntze-prozesuaz, zer esan behar duzue?

L.O.— Lehenengo eta behin, kritika guk Administrazio guztietara zabaltzen dugu puntu honetan: bai Iparraldekoa, baita Nafarroa edo Vascongadoetako. Kritika puntuak ezagunak dira: helburu argitako planifikazioaren beharra; Irakaslegoaren euskalduntzea; eta hizkuntzaren irakaskuntzarako diseinu frogatu eta neurturen beharra. Orain arte, A, B eta D ereduak oinarritu da, baina guk ez ditugu onartzen. Horren ordez, pedagogian oinarritutako diseinu esperimentatua behar da, proposamen guztiak aztertuz, eta orainartekoaren emaitzak neurtuz.

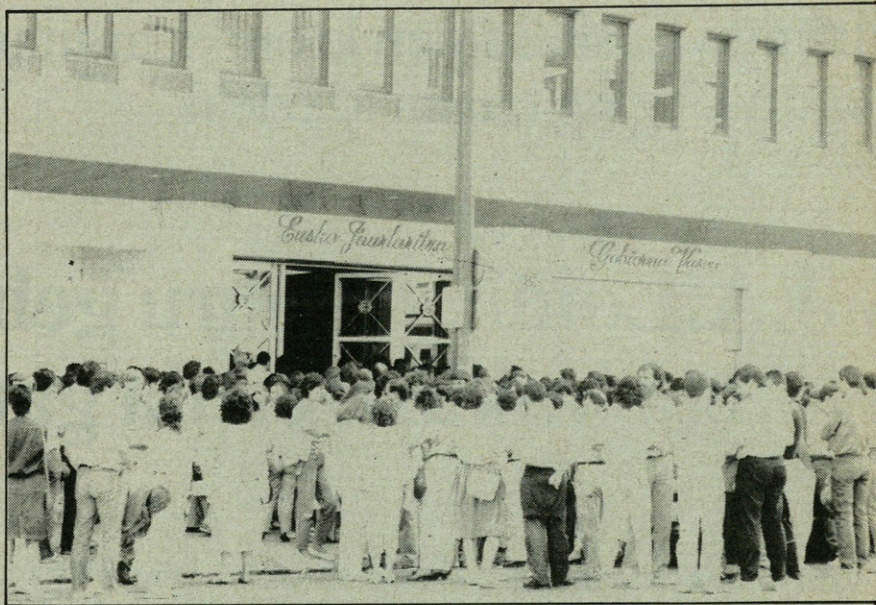
Gure kritika honek, antza denez, izan du eraginik, ze hasieran Euskal Gobernuak berak oso zehatz markatzen zituen ereduak, orain ordea erreferentzi soilak direla dio. Guk geuk ere, egia esan, ez dugu eredu alternatibo argirik, nahiz eta oraingoaren akatsak nabaritu.

A.— Eta ikastola-eskolen bereizketaz, eta EIKE proiektuaz, zer uste duzue?

O.L.— Ihardunaldietan bertan asko eztabaidatu zen puntu hau; bertan hartutako akordioan haxe esaten da: «Euskal Komunitate Autonomoaren barnean eta euskal eskolaren eredu eskolarra mugatzera doazen honetan, EEParen mugimenduari atxikitzen gatzazkio, ikastolak sare publiko bakar batetan integra daitezela esijitzen dugularik». Beraz, sare publiko bakar bat nahi dugu, ikastolak eskoletan integratuz, hori bai, duten esperientzia eta baldintza onuragarri guztiak gordeaz.

A.— Ihardunaldietan aztertu duzue PSOEren jokaera Madrilgo Gobernuan dagoenetik?

L.O.— Aztertu da, batez ere Nafar-

Duela bost urte izandako hurbilketa-ideiak erabat lurrundu ziren. Ordutik aurrera ez da Lakuan elkarriketarik ere lortu.

roan eta euskalduntzeaz dituen jarrerak kritikatu: nafarrak bildur dira puntu honetan, Euskararen lege berri horretan zer egingo ote duten, agian Nafarroa eskualdeetan zatikatu...

Irakaskuntza pribatuaz, uste dugu LODEk irakaskuntza publikoaren eta pribatuaren arteko gatazkan, gauzak bere horretan utzi dituela, irakaskuntza pribatuaren alde, baldintza txiki batzuek jarritako. Azkenean, UCDk berak ere egin ez zuena, PSOEk finantziaketa hori eskaini dio irakaskuntza pribatuari, eta horrek irakaskuntza publikoa pobretu egingo du.

Nire ustez, PSOEk statu quo onartu egin du; ez ditu helburuak argi esaten, baina produkzio-sistemaren beharretara makurtzen da. Horretan argiagoa da Euskal Gobernuak: bertako Hezkuntza Kontseilariordeak, iazko azaroan UPV/EHUn emandako hitzaldian, zera zioen: «Produkzioa da gaur egun bizitza kolektiboan lehen mailan agertzen den alorra, eta beraz, Hezkuntza Sistemak ez du merkatu-ikerketarik egiten ez duen enpresa bat bailitzan funtzionatu behar; produkzio-sistemaren beharrei eta ezaugarriei erantzuten saiatu behar da». PSOEk hain argi esan gabe ere, orientabide berbera dauka. Kuriosoa da, pedagogi-mugimendu berrien terminologia maiz erabiltzen duela, baina esanahia aldatuz.

PSOEk egin zuen saio bat pedagogi-mugimenduak bereganatzeko, bai-

na hauek oso kritiko agertu zirenean, urrundu egin zen, eta gaur egun FE-TE-UGT da nagusi PSOEren Hezkuntza politikan.

A.— Administrazioaren aldetik jaso duzue zuen kritiken erantzunik?

L.O.— Ez, ez zaigu erantzunik ematen. Edonola ere, uste dugu kontsultatuak izateko eskubidea dugula, eta eskubide hori baliatzatu beharko genuke. Base-mugimendua izan nahi dugu, eta jendeak dioena Administrazio aurrean ezagutzera eman.

A.— Ze proiektu duzue eskuartean?

L.O.— Hiru gai dauzkagu tratatzeko: euskalduntzea, eta bereziki eredu berriak aztertzea; eskolak eskaini behar duen integrazioa; eta hirugarrenez, Irakaskuntzaren Erreformaten kritika. Euskalduntzearena lehen azaldu dizuet; integrazioaz, ideia haxe da: eskolak hizkuntza mailan eta giza mailan integratzailea izan behar du, marjinauak integratu... Integratze-lan hau zaila da, ze eskolak ez du izan behar dagoen egitura sozialaren laguntzaile.

Ikasturte berria hasten den unean, datorren Udarako Ihardunaldiak buruan dituzte ADARRAkoek, eta Lizarran egingo direnetaz gain, akaso Bizkaian ere zerbait egiteko asmoa agertzen digu Luis Otanok despediden.

**Antton AZKARGORTA
Karmelo LANDA**

Irungo Euskal Jaiei kronika argitaratu du «Amabost egun Urgain'en» en idazleak

J.A.Loidi: «Liburu gehiago idatzi eta irakurtzen da gaur egun»

Irungo euskal jai zahar eta berrien kronika argitaratu berria duela eta, Irungo bere botikara joan ginen bere bila. Kontu asko zituen aitatzeko, gazte garaioak, euskal nobelei dagozkienak, Irun herriari dagozkionak...

ARGIA.— Hamaika bider irakurriak gara euskal literaturazko manual guztietan, Jose Antonio Loidi Bizkarrondok 55. urtean argitaratu zuela euskarazko aurreneko polizi nobela. Nola bururatu zitzaizun hori egitea?

J.A. LOIDI.— Hara, ni sortzez euskalduna naiz, gure etxean noski euskara egiten zen, erdara ez nuen zazpi urteak arte ikasi, eskolan jakina. Hogeitamar urtetan edo, konturatu nintzen erdaraz banekiela idazten eta irakurtzen, baina ez nere hizkuntzan. Zer egin nuen? eskuratu ahal izan nituen gramatika eta euskarazko liburu guztiak bildu eta ikasten hasi. Gure etxean bazen liburutegi ona, baina gerra garaian dena kendu ziguten. Behin idazten ohitu eta ikasita, itzultzen hasi nintzen. Nobela itzultzen nu en, hartarako grina baineukan. Baina itzulpena oso zaila egiten zitzaidan, «botines da nácar» eta antzekoak ez nekien nola itzuli.

A.— Eta jatorriz euskalduna idazten hasi zinen.

J.A.L.— Halaxe da bai. Baina ez nuen gauza zaila nahi, konturatu nintzen Españiari garai hartan gehien irakurtzen zena nobela zela eta honen barruan polizi nobela. Bi aldiz pentsatu gabe idatzi egin nuen, modu errazean, gauza atsegin bat egin nahi nuen. Eta halakoa atera zen, gaur egingo banu ez nuke halakoa egingo. Gustatuko litzaidake gainera batzuz

agertzea, ikastola batzutan «irakurke-ra testutzat» darabiltela jakin baitut.

A.— Katalanera ere itzuli omen zen.

J.A.L.— Bai, katalanera itzuli zuten, baina ez ziguten baimenik eman argitaratzeko, pentsa ezazu, euskarazko gauza bat itzuli, zein hizkuntzetara eta katalanera, ezta pentsatu ere halakorik. Azkenean jatorriz katalanezkoa balitz bezala argitaratu zuten, liburuan, noski, euskarazkoa zela ipinita. 5000 ale saldu omen ziren, eta ahitu egin zen, nik, dena dela ez nuen xoxik ere jaso, agindu bai, baina badakizu nolakoak diren katalanak. Frantsesera ere itzuli zen, baina ez zen argitaratu, gaztelaniaraz ere gauza bera. Euskarazkoaren zazpigarren argitarapena edo kaleratzekotan direla ustê dut.

A.— Arrakasta handia beraz.

J.A.L.— BaiYkontutan hartu urte hartan bi nobela besterik ez zirela atera, nerea eta Jon Etxaideren «Joanak Joan», giro hartan ezer gutxi zegoen euskaraz irakurtzeko eta jendeak irakurri egin zituen. Honi dagokiola, nik badut zalantza bat: literaturazko historia batzutan gerra aurreko euskal idazleetan azkena jartzen naute, eta beste batzutan gerra ondoko belau-naldi horretako aurrena omen naiz. Gu badakizu, «generación de las catacumbas» deritzan horretakoak gara.

A.— 30 urte dira «Amabost egun Urgain'en» kaleratu zela, geroztik hamaika nobela kaleratu dira, baina zurerik ez.

J.A.L.— Ez, ez dut beste nobelarik idatzi, irakurri bai franko. Bestelako lanetan ari izan naiz. Badakizu ni ogibidez botikario naizela, eta gaia ere gustokoa dut, makina artikulua idatzia nago arlo honetan, sari ugari ere badut, Gipuzkoako kolegioak emana, Madrilgoak ere bai, duela 100 urte herria zirtzilatu zuen koleraren gainean ere zerbait egin nago. Literatur arloan, baditut kontu batzuz Egan-en argitaratuak, Irungo Bidasoa-n ere, hain zuzen ere, nere nobela hemen argitaratu zuten puskaka garai batean, Oarso aldizkarian ere behin baino gehiagotan idatzi izan dut, historia kontutan ere bada nik egindakorik, orain argitratuko den kuaderno batean, Irun herriaren izena dela ta.

A.— Nola ikusi duzu geroztik euskal munduan sortu den literatur ugalketa?

J.A.L.— Zalantzarik gabe, aurrera egin dugu, askoz liburu gehiago idazten eta irakurtzen baita. Literaturaz asko dakitenak ere badira tartean, testua literaturaren aldetik askoz gehiago lantzen dutenak, kontraera aberasten dakitenak. Gaiari aldetik ere, aberastu egin gara, lehengo kontu zaharrei egungo beste gaiak nagusitu zaizkie. Dena den, badira berrikerietara jo dutenak ere, inork ulertzen ez dituzten hitzak sartuz irakurkera zaildu egiten dutenak, lehen garbizaleek egiten zutenaren antzera, baita erdalkeria gehiegi sartzen dutenak. Eta hemen kokatu behar lirateke ere, narrazio traktakak maite dituzten nahaspilazaleak. Askotan pertsonaje batekin hasten dira, gero bqt batean beste batekin jarraitzen dira, ordurarteko leku eta izen guztiak ez dira gehiago ageri,

pertsonaje berriak sartzen dituzte nolanahi, azken batean nahaspila sortzen da, ni gainera ofizioz botikario izaki, gauzak mikroskopioz ikustea maitate duten horietakoa nauzue, eta narrazio horietan hariari estuki jarraitzen saiatzen naizen arren, zaila egiten da irakurtzeko, eta hori kaltegarri gertatzen da irakurtzen duenarentzat, ez bururik ez hankarik ez duten nobelak apalean geratzen dira hautsak hartuta, ezin baititu inork irakurri.

A.— Zu zeu gainera Euskaltzaindiakoa zara eta nobela txapelketa askotako epai-mahaiean egoten zara.

J.A.L.— Bai, epai-mahaiean makina bider egon naiz, behin falanjistek antolatutako euskal entsaioen epaile izatea tokatu zitzaidan gainera. Hemen Irunen egiten den sariketa horretan urtero egoten naiz, aurreneko bi urteetan ez beste. Nobela eta saiakera epaile gertatu naiz. Iruñeko Xalbador sarian ere izana naiz. Lan nekeza izaten da hori, nahiko lan baitago nobela guztiak irakurtzen, saiakeran adibidez, 1300 folio irakurri behar izan nituen iaz. Gertatu ohi da hainbat aldiz saria nori eman jakin gabe geratzea. Batzutan bost nobela oso on daudelako, bestetan hiru nobelen artean saria ez bata ez bestek merezi ez duelako. Batean erabaki egin behar noski, baina bestetan saria hutsik utzi behar.

A.— Orain atera den Irungo euskal-jaien kronika hori nola bideratu da?

J.A.L.— Udaletxeak dirua omen zuen horretarako, eta ni hasi nintzen egiten.

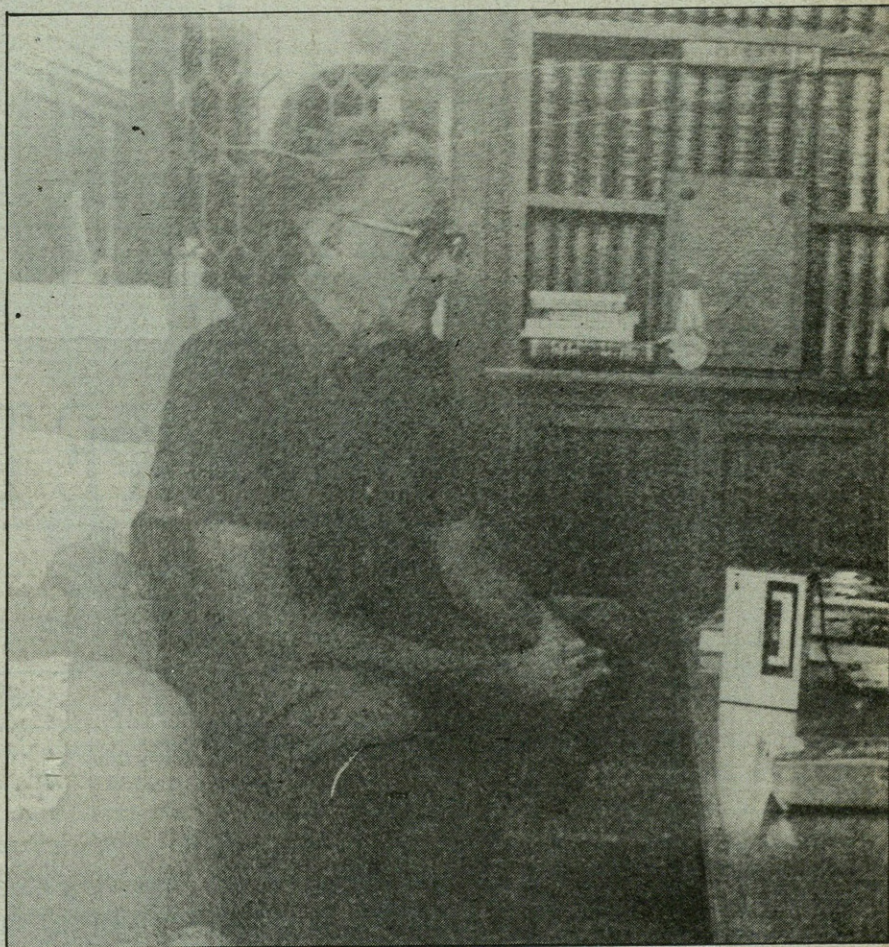
A.— Zein bide urratu dituzu zu jaio gabea zinen garaiari buruzko kronika egiteko?

J.A.L.— Orduko artxiiboak arakatu ditut, bai bait ziren hemengo udalean bi karpeta informazioz oso osorik, horiek antolatu eta pixkana pixkana bilduma egin dut. Beste aldetik, badira garai haietako aldizkariak ere, euskal-jaien gainean idatzi zutenak. Duela bost urtetako euskal-jaien kronika egiteko ez da noski arazorik bat ere izan.

A.— Saltsa askotako burruntzalia zara beraz.

J.A.L.— Tekla asko ukitu ditudala esango nuke bai. Orain adibidez, 10 lagunekin taldea bildu gara Irunen historia kontuak eta zeratzeko, boletinen antzeko bat atera dugu gainera.

A.— Ez zuen beraz Lekuona zaha-

rrak gezurrik esaten Irun idazle herria dela zioenean.

J.A.L.— Egia hutsa da bai, baina har ezazu kontutan idazle erdaldunen herria dela. Arras erdalduntako herria da Irun, aspaldikoa du hau Irunek. Gauza jakina da Eibar, Beasain, Zumarraga, Erreterria eta beste herri askok ere kanpotar franko jaso dutela azken hogeit urtetan, baina han kanpotar horiek bertakotzeko asmotan daude, herri horietan laketzen dira, Irungoak berriz joan etorrian dabiltzanak dira, izanen dira gaur sei bat mila enplegatu, Renfeko langile, karabinero, guardia zibil eta polizia armatuen artean, horiek postu hobea eskuratu eta hemendik hanka egiteko desiatzen daude, eta haien ordezkioak etorriko dira berriz ere hiru urte hemen pasatzeko, ez dira bertakotuko. Haiek hemendik alde egiterakoan beste hainbeste gertatuko zaie hurrengo txandakoei. Honek izugarri erdalduntzkn du herria. Bada noski bertako jende euskalduna, ezin ahaztu dezakegu herriko ikastoletan bi mila neska-mutil ari direla ikasten. Hau ai-

patzearekin batera, gogora datorkit Franco hil baino askoz lehenago ikastolak sortzen hasi zirenean nola bildu ginen talde bat haurrekin lanean hasiteko. Garai haietan komentuan biltzen ziren haurrak, haiek bait ziren gure gordeleku. Irungo kaleak poliziaz josita zeuden eta ikastolatik irteteko bcnaka banaka joan behar zuten haurrek, ezin ziren taldeka atera, pentsa poliziek halako haur taldea ikusita zer usteko zuten

A.— Eta, hemendik aurrera zer?

J.A.L.— Kontatu dizuedan bezala, botika kontuetan sartuta nabil, de xente gauza idazten ditut kontu hauei buruz, erdaraz nahiz euskaraz. Nobela sariketetan ere gertatzen zait agian zortzi nobela irakurri behar izatea, edota saiakera dela, halako aldizkarian historia arloko gai horri ukitu tiki bat eman behar zaiola e.a.

Eta besterik gabe, halaxe utzi genuen Jose Antonio Loidi: bera botikara bidean eta gu erredaziora.

**Agus
Iñaki Camino**

HAUR- LIBURU LEHIAKETA '85

BAPOREA

A din horretan irakur zaletasuna eragin eta gizakiarentzako mundu duin bat eraikitzen lagun lezaketen balore gizakoi, sozial, kultural edo erlijiosoak, literatur jatortasunez zabal litzakeen haur literatura baten sormenari bultz egiteko helburuaz, SANTA MARIA FUNDAZIO —aren Patronatuak “1985 Haur-Liburu Lehiaketa”— rako dei dagi.

O I N A R R I O R O K O R R A K

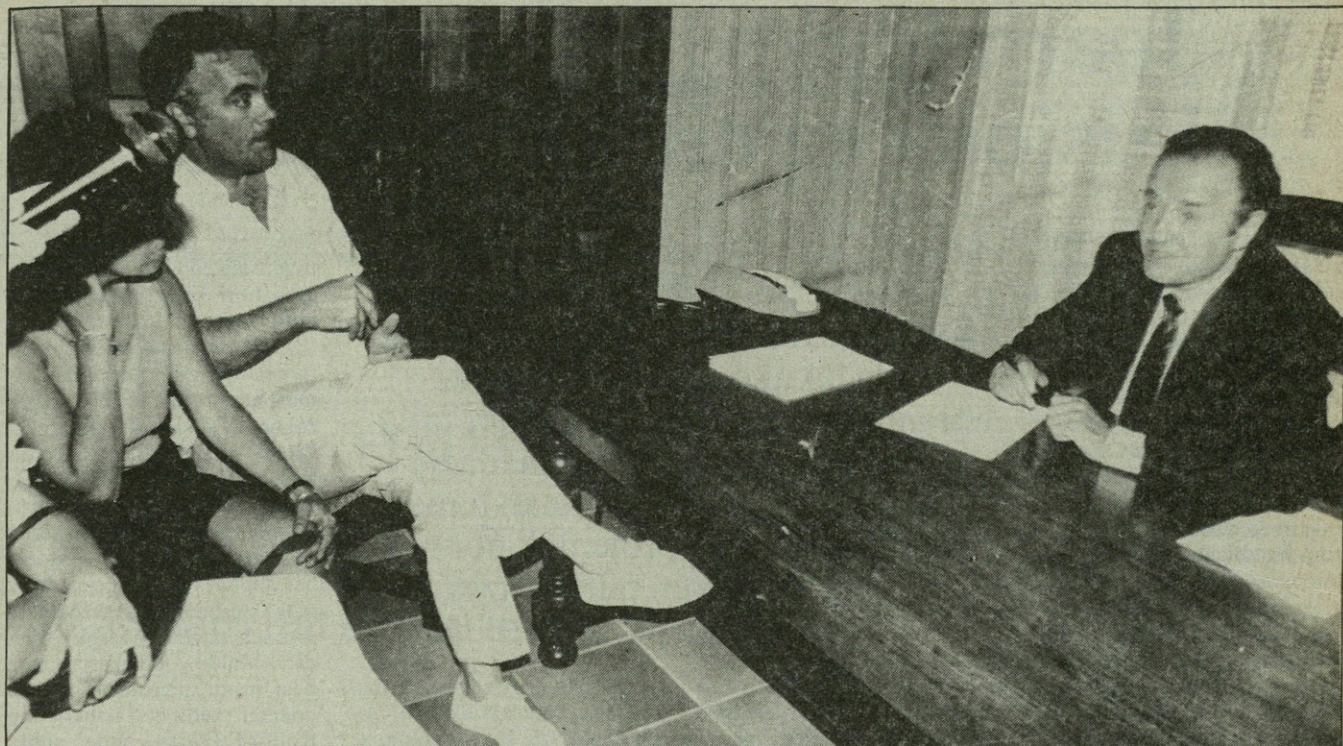
Lehenengo saria:	350.000 pts.	— Idazlanak argitaragabeak eta euskeraz idatziak izan behar dira.
Bigarren saria:	175.000 pts.	— Idazlanen hedadura, gutxienez, 50 orritakoa izango da, tarte bikoitzetan eta alde batetik bakarrik idatzita.
Hirugarren saria:	100.000 pts.	— Idazlanon onarpen epea 1985 eko abenduak 31an bukatuko da.

RICARDO PEREZ ASOCIADOS

Edozein informaziotarako jo helbide honetara:

fundación santa maría

Carretera de Larraskitu, 35. 48002 Bilbo. Tel. (94) 432 24 00

Irailaren 8an, «Seaska»k bere kemenaren agerpen berri bat egin zuen Labarre ministrariaren aurrean. Ezaguna da Izpurañ manifestaldi hura konbokatzeagatik suspenditu zirela «Seaska» eta Administrazioaren arteko negoziaketak. Halere, Iparraldeko ikastolak ez ziren ikaratu horren aurrean, eta konbokatoria mantendu egin zute. Bertan bildu ziren berrehun pertsonak Labarre ministrariarekin (Paueko alkatea ere bada gizon hau) elkarrizketatzea lortu zuten, nahiz eta hitz dotore eta borobilez gain ezer funtsezkorik lortu ez. Elkarrizketa horrexen mementua da argazkiak jasotzen duena. Horrexegatik «Seaska»koek borrokarekin jarraitu zuten eta asteartean bertan (hilaren 10an) udaletxeetara jo zuten protesta eta erreibindikazio modura 30 udaletxeetan mozio bana aurkeztuz. Bertan ohizko eskariak kontentatzen dira: euskarazko irakaskuntzaren legeztapena, heziketa publikoaren barenea euskal irakaskuntza onartzea, eta ikastolen diru-zuloak Administrazioak bere gain har ditzala. Badirudi oraindik ere aski luze joko duela Iparraldeko ikastolako haur, gurasoeta irakasleek aurrera damaraten borrokak.

«Euskara guztiona da», Oñatiko Udalak antolatutako kanpaina.— Oñatiko Udalak, hainbat herri-erakunde eta elkarteren laguntzaz, euskararen erabilpen eta hedapenaren aldeko kanpaina bati ekitekotan dago, pasa den asteen komunikabideetara zabaldutako berri baten arabera. Euskararen presigioa bultzatu nahi da kanpainaren bitartez, jendea ikastera eta erabiltzera bultzatu nahi delarik. Horretarako, hainbat inprimaki eman dira argitara, horien artean dekalogoak, pegatinak eta komikiak inportanteenak direlarik. Horrezaz gain, hitzaldiak ere egongo dira, beste herrietan egon diren hizkuntz gatazkei buruz eta hango arazoak zelan konpondu dituzten ere ikusiko delarik, amaitzeko beste zenbait grotze-ekintza ere egongo delarik.

«Xixupika»ren emaitza berri batzu «Elkar»en eskutik.— Imanol Urbietak eta bere taldeak aurrera darraite «Xirula Mirula» sailarekin eta oraingoan hiru disko berri ekarri dizkigute merkatura, berez «Xixupika 3» azpisaileko lehenengo hiru erdiak osatzen dutelarik: «Tiki taka menditik», «Kalez kale» eta «Jolasean eta kantuan» dira hiruon izenburuak. «Xixupika 3» saila osatzeko falta diren beste hiru erdiak aurten ere argitaratuko dira. Bestalde, «Elkar» editorial berak ere beste disko berri bat argitaratu du, «Los Incansables» txarangarena oraingoan, eta txaranga horrek herriz herri jo ohi dituen doinuaren bilduma gisa.

Aurten ere Unibertsitateko Udako Ikastaroak egin egin dira.— Nahiz eta prentsa mailan eta eritzi publikoaren baitan aurreko urteetan baino oihartzun txikiagoarekin pasa, dagoeneko amaitu egin dira aurten laugarreneko antolatu eta aurrera eramandiren Euskal Herriko Unibertsitateko Udako Ikastaroak. Oso hitzaldi interesgarri eskaini dira bertan baina agian beren akats nagusienetako horixe da, hitzaldi-sail batetara mugatzen dela, ikastaro izena nahikoa haundia geratzen zaielarik. Euskararen presentzia bi «ikastaroetara» mugatu da, ikasleen kopurua bi milatakoa izan omen delarik. Autofinantziaketa %11,5era baino ez da heldu.

Iskanbila haundia O.H.O.ko maisu-maistren izendapenak direla eta.— Eusko Jaurlaritzaren agintepean dauden hiru herrialdeetan iskanbila haundia ari dira egunotan gertatzen, maisu-maistren izendapenak eta leku-egokitzeak direla eta. Administrazioak iragarri zuenaren arabera aurten iaz baino dezente lanpostu gutxiago emango omen dira, eta horixe izan da sua piztu duen txinparta: irakasleek borondatezko aukeraketari uko egin zioten eta Administrazioak ofiziozko aukeraketa inposatu zuen bere aldetik. Horren aurrena, protestak eta eta ekintza ugaltu egin dira, manifestaldiak, entzierroaldiak eta gainerakoak eguneroko oigia bihurtu direlarik.

Iparraldeko liburugintza: Ilusioak ez ditugu galdu...

«Maiatz» batasunak bi edo hiru saio egin ditu zulo horren betetzeko, baina nolaz ahalmen pertsonalak eta finantzialak arras tikiak dituen argitaletxe artisanean idazle gehienak menturaz lotsa dira beren lanak argitara emateko.

Liburuak publikatzea ez da xoilik kultura maileko ekintza bat. Noski, denek dakigunez, behar bada euskararen interesa baino handiagoa duen alderdi ekonomiko eta komertziala bada. Ardurenean, literatura edo orohar kultura ez da bakarrik sentimendu zintzo eta idilikoe-kin formatzen. Erran dezagun segidan, gaurko egunean komertzial alorra biziki inportantia dela konkurrentzia sano baten sustatzeko: argitaletxeek saiatu behar baitute produktorik hobereana preziorik merkeenean ateratzen. Ordea, euskal herrian ez da lege ekonomiko hori beti egia izaten: afizionatuek dirua duten ber edozein prezio-tan euskaraz idatzi liburua (izanik ere kaxkarra) erosiko baitute. Krisis ekonomikoa probokatzen duen diru xuhurtzea gatik ez dira erosteko ohiturak galtzen: aurretik erosten zue-nak erosten jarraitzen du, eta besteek ez dute batere erosten. Euskal Herrian, dudarik gabe toki aintzeta bezala, ez du diru kopuruak liburua erostera bultzatzen.

Zati honekin bukatzeko, beste prolema bat azalduko dugu, garrantzi handiko prolema edo behintzat egoera bat: iparraldean agertzen diren liburua ez ditugu kasik sekula literatura zentzu modernoan ulertuta-koan eginak. Azterketak, oroitza-pezak, texto zahar bildumak etab... Kontuz, ez genuke erran nahi hori dena ez dela literatura (ezen azken finean edozein tes-to literatura izan baitaiteke idaz-leak hala nahi ukanez geroz). Bueno, idazki meta horrek zer-bait eskas du literatura bene-tazkoa izateko: bizia, harroke-ria, bihurrikeria... Ordea eskas-torren arrazoinak errez aurkitzen dira idazleen adina eta nor-

«Elkar» iparraldean sortu argitaletxea parte batez beheren (bestea Baionan egon da), Donostiara joanez geroztik ez da lekuko editorerik mugaz honaindian. Horregatik izigarri zaila da, non ez den kandidatua idazle konsagratua (eta hein batean hauek ere edukiko dituzte prolemak nonbait, hemen zeozarren publikatzea.

tasuna hurbiletik aztertzen baldin badira... Funtsean aterabiderik gabeko auzi bat da hau...

Iparraldean orain arte «literatura» egin eta kudeatu dutenen aho zabal ospetsuenetarik hitz hauek entzun itezke: «ez da literaturarik nehoiz egin!» Perpaus hunkigarri hortarik abiatzen dira Euskal Herriko Kultur Zentroak literatura sustatzeari buruz eramango dituen urrats segurtatuak. Arrazoinamendu razionala hauxe izango litzateke: «Bon, ez da literaturarik egin, hemendik goiti literatur kreazioa bultzatzen dezagun, eta ofizialtasun markatu bat eskain diezogun!». Hortik hara, Frantses kultur ministerriaren botapean errez da zerga pagatzaleen diru parte bat eskuratzea helburu horren ardiesteko. Xedec, egia erran, ederra da, baina gure egoera kulturalari begira inefikaza gelditzea arriskua dauka. Alde batetik euskaldun guti beren hizkuntza alfabetizatua direlakoan (hemen ikusten da lehenik non, ze mailatan lan egin behar litzatekeen) eta halatan kultur zentroaren deia oso mugatua gera ditzake (beti idazle berdinek ihardetsiko dute dei horri). Orohar utopia galgarri bat da pentsatzea, bat-batean edozein pertsonak luma har dezakela nobela edo poema bilduma onaren egiteko. Beste aldetik aldiz, honek utopiaren hori esprika dezake, ez da literatura irakurtzeko eta idazteko tradi-

ziorik. Badakigu zenbat denbora, zenbat entsaio huts nezesarior den idazle baten moldatzeko... Dena dela dirua ez da aski helburu hortara iristeko.

Horregatik, eta honako hau diogu batere aiharakunderik gabe, Euskal kultur zentroaren, estado frantsesaren politika kulturala izigarri desplazatu da: haseratik (ikastolak eta gau-eskolak) abiatzeko ordez, oztupo guzien gainetik, bukatetik partitzen delakoan, behar errealki kontutan eduki barik (Bizkaian egon gara aste bete!). Politika kultural hori euskal herriari buruz frantses estadoak daraman politika orokorrari arras ongi doakio. Dena ederki programatua dute!

Bachoc jauna, literatuaz arduratzen dena, gizon zintzoa da, baina linguista. Oharpen honen sakontzeak balio du gure ustez, gaineratiko beste analisiak frogatzen dituelakoan. Iparraldean, hein batean ere hegoaldean, euskal literatura linguisten eskupean dago, liburu baten balorea haren idatzia-aren estruktura gramatikalean datzikatela. Hortakoz, badakigu esperintziak linguistek imazinazioa gorrotatzen dutela, azken berrogeita hamar urte hauetan «euskara ederrean» izkribatu mila liburu agertu dira, edozein euskalkiren lekukotasun dokumental eta exotiko izatea baitzuten beren funtsa (ondoko generazioko linguistek

aztertzeo gaiak, noski). Guri, linguisten edo filologoen zapalketa hori biziki arriskugarria iduritzen zaigu...

Alta, linguista ala ez, datoren Durangoko feriarako hamar euskal idazleek armairu zokoetan atxiki obrak argitaratzen ahalko dituzte Kultur zentroaren ardura pean. Hamar lan hbutatuak izango dira, baina pentsatzen da manuskrito gehiago etorriko dela. Galdera bat: hamar liburu horien autoreak (baldin badira) zergatik ez dira lehenagotik agertu, adibidez «Maiatz» aldizkariak bere deia luzatu zuenean? Memento honetan zerk bultzatuko ditu Kultur Etxearen maldan publikatzea?... Beste proiektu bikain bat ere bal abil Malledaille karrikako bulego dotoreetan: «Euskal olerkia orain» bilduma iparraldeko poeten testo batzu bi hizkuntzetan argitaratzeko. gutunak dio: «idazkiak bi hizkuntzetan agertuko dire, edergailu eta ofizialtasun zerbaitekin». Hara, hitz bultzagarriena guztien arpegira aurdikia edo botatua: «ofizialtasuna». Hemen datza koxka: frantses estadoak pagatzen du, dakigunaz asko, iparraldean probintzialis-moz bete literatura legalista bat sortzeko. Ez dakit, kontzienteki probintzialisismo hori onhartu behar dugunez...

Espero dugu, artikulu hau bururatzeko, guziak ez direla gu bezain pesimistak edo zergatik ez, erreclistik izango sail horretan. Menturaz penak me-rezi du, kontu askorekin ordea, jakinean idazleen eta kultur etxearen (estado frantsesaren) helburuak ez direla beti bate-ratzen. Errealistak edo pesimis-tak zergatik? Euskal kultur zen-troak iduri baitu goseteak lar-rutu afrikako basamortu ba-tean debaldetan altxatu supermerkatu huts eta erral-doia Kultur munduko pertso-nalitate askok ez dituzte beren ilusioak galdu (badakite ontsa ze karietara!), baina gu itxoiten gauden...

Itxaro BORDA

Literatur Gazeta

Administrazioa, Publizitatea: Konstituzio Enparantza, 2. 20003 Donostia, Tel. 42 35 53, Salneurria 225 Pzta. 15 libera. 1985eko Uztaila

EDITORIALA

BAT HIRUTAN

Aldizkari berri bat euskal letren plazara

«Literatur gazeta»: Literatura normalizatu nahiz

Azkenaldi honetan aldizkari berri bat atera zaigu euskal letren plazara. Bere izena: Literatur Gazeta; ikusten duzuenek nahiko izen klasiko eta klasizista. Itxura bera ere halakoxea du: zahar kutsuko dotoretasuna, apropos bilatutako tankera dezimononikoa.

Bere egilea artean ere dezimononikorik ez baina aspaldi honetan isil samar zegoen hainbat idazle prestigiotsuren izenak topatu ditugu, hala nola Mikel Lasar, Mikel Azurmendi e.a.

Historia apur bat

Aldizkari honen sorketan bi

talderen biltzea dugu: alde batetik Porrot aldizkariaren ale lehen eta bakarra aterea zuten Felipe Juaristi eta Koldo Etxabe, bestetik horrelako asmo batekin aspaldixe zebiltzan Mikel Lasar eta Mikel Azurmendi. Horrelako projektu bat aurrera ateratzeko azpiegituraren beharra zeukaten eta ia kasualita-

tez —famiarteko kontaktu baten bidez— Baroja inprimategiarekin egin zuten topo. Lehen aipatuak eta beste hainbat otsailetik aurrera bilerak egiten hasi ziren eta zenbaiten igarpen beltzak gorabehera, uztailaren hondarrean ikusi zuen argia lehendabiziko aleak.

Helburu eta asmoa

Literatur Gazetaren zeregina literatur munduko berriak eman eta kritika egitea omen da, euskal liburuena batipat baina munduan zehar eta Espainien barrena dabilen korronte eta saltsa intelektualen berri ematea ahortzi gabe. Horrekin batera krazio lanari ere utzi nahi diote bere txokoa, ez bazter eta hondarrak betetzeko, berez dagokion leku ga-

rrantzitsua baizik. Sormenezko izkribuei eskeinitako sail honetan jatorrizkoak eta itzulpenekoak ditugu. Itzulpenetan espainieraz ez dauden testuak hobetsi dituzte, irakurleei ezezagun zaizkienak. Besteetan «onez besteak baino hobeago» eritzi dituztenak dakarzkigute. Aukerako ezpal hauetan lan argitaragabeekin batera honek gero argitara emandakoak ditugu, eta honen arrazoie kalidadezko lanak publikoari ezaugaraztea dela dioskute.

Lehen ale honetan ez da poesia ageri, eta hori aleo horren oreka estetikoak ez apurtzearen egin du. E, bigarren eta hirugarrenean poema franko tartekatuko baitute. Igarpen gisa aurretiaz esan diezazuekegu bigarren alea Hego Afrikako literaturaren gainean arituko dela batez ere eta hirugarrenak erotismoaz ihardungo duela.

Marginaltasunetik ihesi

Aldizkaria egiten dutenen artean batzuek uste dute hutsune bat beteko duela, ikuspegi berri bat eskeintzen duela eta beharrezkoa zela horrelako aldizkari bat; besteen eritzi ordea euskal irakurleagoa —idazleagoa ez bezala— ez dago polarizaturik eta dena irensten du, dena irakurtzen, eta aldizkari hau sortu ez balitz ere ez zukeen galera handiegirik antzemango.

Batzuentzat eta besteentzat argi dago ez dutela marginalismoan erori nahi. Beste literatur aldizkari batzu kutsu marginal horretaz blaiturik ikusten dituzte, edota jarrera politiko zehatz bati atxekiegiak. Hauek ordea literatura normaltzeko asmoa dute, normalizatzea alegia; eta bakoitzaren uste eta eritziak zapuztu gabe korronte ideologiko jakin bati lotzea ekin nahi dute.

Beren xede eta asmo serio eta zintzoari jarraiki hilabetero kaleratzera espero dute, orain arteko harrera onari eutsi nahian. Zenbait lekutan behar bada zailegia egingo zaizue aurkitzea, ez baidute distribuidorarik erabili banaketarako; izan ere, lotura horretatik ere aske egon nahi izan dute, itxura denez.

F.J. MENDIGUREN

Bigarren saria «Anatx» entzat, Bertsolari Gazteen IX. Txapelketan

Pablo Jose Aristorenarentzat Zarautzko Txapelketa

Gai jartzen Andoni Egaña zen, eta epai mahaia Aranalde, Pello Esnal eta Rufino Iraolak osatzen zuten.

Lehen saioan zortziko nagusian hiruna bertso bota zituzten eta era honetan ihardun zuten: Lehenik Narbarte eta Arbelaitz suertatu ziren lehengoa eleizatik atera eta tabernara joan zena zen, eta bigarrena akolitoa zen tabernan tragaperra batetan txanpona sartu eta sartu ari zena. Hurrengo bikotean Eizmendi aitaginarreba zen eta Izeta suhia, eta biak diskoteka batetan topo egiten dute goiz aldera. Hirugarren bikotean Arantzazu Loidi eta Sorozabal senar emazte ezkonberriak ziren heuren ezkontz bidaia egitera zihoaztenak, baina senarrak ez zuen abioiean sartu nahi. Dударik gabe saio hau gertatu zen gehien txalotu zena Sorozabalek ematen zituen arrazoi zorrotzengatik. Lauga

Zarautzen Irailaren zazpian ospatu zen bertsolari gazteen IX. txapelketa. Euskal jaietan zehar jokatu diren lehiaketetan bat gehiago izan dugu. Hala ere hamabi bertsolari gazte aurkeztu ziren zein baino zein trebeagoa.

rreren bikotean Mujika «Anatx» irakaslea zen, eta Aristorena ikaslea. Azterketa egiten ari zela ikasleak «txuleta» gonapean ezkututzen du, baina irakasleak ikusi egiten dio eta beregana joaten da. Boskarren bikotean Izazelaiak neskaren papera egiten zuen eta Aitor Sarasuak mutilarena, biak dantzan ari direla mutila neskari behin eta berriz hanka zapaltzen ari zaio. Eta azkenengo bikotean Felix Iñurrate g jotake lanean ari zen langilea zen, eta Oiartzabal ha-

maiketakoa egin eta bertso kantari ari zen langilea.

Hurrengo saioan bina bertso bota behar zituzten: bata lau oinak emanda eta bestea lehen puntua emanda.

Ondoren zortziko txikian bina bertso bota zituzten berriro ofiziok. Lehen bikotean Oiartzabal Tarzan zen eta Narbarte Superman. Bigarren bikotean Arbelaitz gaiso zegoen emaztea eta Iñurrategi senarra eta honek arroz zuria eramaten dio jan dezan, baina zeharo

beltz dago. Hirugarren bikotean A. Sarasua bertsolari zaharra zen eta Eizmendi bertsolari gaztea, biak plaza batetan bertsotan ari dira eta gaztea berderatzi puntukoetan hasten da bat-batean. Laugarren bikotean Izetak Migel Muñozen papera egiten zuen, eta Izazelaiak Arkonadarena. Boskarren bikotean Aristorena Santurtzi-koen patroia zen eta A. Loidi Zumaia-koena. Eta azkenik Sorozabal txarolezko zapata parearen eta Mujika «Anatx» al-pargata parean.

Eta lanak bukatzeko kartzelako gaia deritzana izan zen: lehen puntu bat bertsoa osatzeko eta gaia bina bertso botatzeko «Hire lehi nengo muxua» zen.

Lehengengo saria Pablo Jose Aristorenarentzat izan zen eta bigarrena Mujika «Anatx»-entzat bere ateraldi zorrotz eta egokiengatik.

ZALDUBI

Pablo Jose Aristorenak Kartzelako gaian «Lehen emandako musuari» botatako bertsoak:

Maitasun batek zinez darama,
bihotzarentzat pena ta zama,
lehen muxua eman niona
izango zen nere ama, (bis)
baina biziak bide berritan
aspaldi hontan narama,
dio: zuk lehen laztana,
aspalditikan zai nago baina
inoiz iristen ez dana.

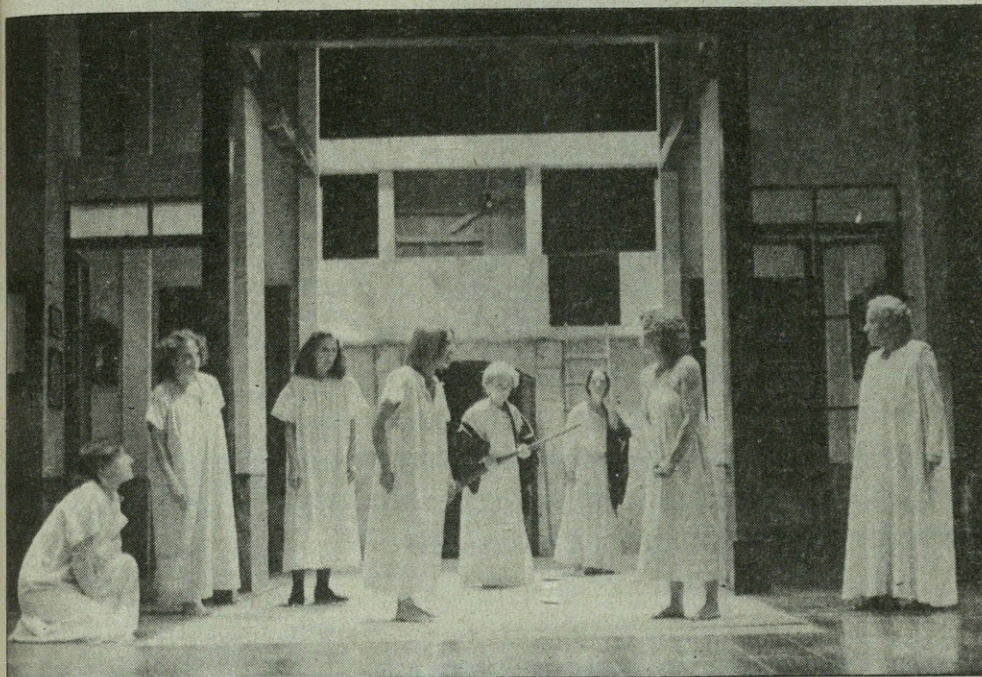
Hesi triste hau hautsi baledi,
nere ametsa bihurtu egi,
ezinezkoa dela deritzat,
beraz triste behar segi, (bis)
esperantzarik badaukat baina
bihotza ordea eri,
maitasuna da zilegi,
baina lotsati geranontzako
gertatu ohi da gehiegi. (bis).

J.M. Mujika «Anatx» i jarritako puntuaren erantzuna:

— Nora aldegin dezu
aurten oporretan?

— Hori ere al nago
esan beharretan,
oporrikan ez dago
baserri zaharretan,
han jardun naiz sorooan
eta belarretan.

Kultur gertakari inportante hau
baliapide ugariez eta kontu handiz burutu da

García Lorcaren La casa de Bernarda Alba Bilbon

Are pozgarriagoa kontu handiz eta baliapide ugariez eskenaratu dela ikustea: ez da alferrikakoa «Teatro Español» horrek daukan laguntza ofiziala eta, beraz, dirua ez da oztopoa aktoreak edozein lekutatik ekarri ahal izateko.

Tramoia, bestalde, gustatu zaigu: kritika batetan irakurri genuenez, oraingo bertsioan folklorkeriak alde batetara utziak izan dira, obra unibertsalduz posible izan den neurrian, noski, jakina bait da Granadakoak ia konturatzeke isurtzen zituela bere inguruko elemen-

Zaila litzaiguke poza izkutatzea kultur gertakari honen aurrean. Hainbeste denboran zehar mirestutako obra, García Lorca handiaren «La casa de Bernarda Alba» azkenean Euskal Herrian, «Teatro Español» deritzanaren eskutik, Jose Carlos Plazaren zuzendaritzapean.

tuak «koplak, andaluziatarren kosmo-ikuspegi berezia, soinu beltzak, porte oneko ijitoak, heriotza...» Begibistan dago,

halere, «La casa de Bernarda Alba» ez dagoela aipatutako zentzuan «Yerma» edo «Bodas de sangre»ren maila berean.

Askoz ere orokorragoa da oraingoa eta, hortaz, nahita jarritako azpititulua: «Drama de mujeres en los pueblos de España.»

Hogei emakumek eskenarutako obra honen trajikotasuna dastatu nahi genuen, sentitu. Ezinezkoa, ordea, lehenengo ekitaldian eta bigarrenaren zati batean. Izan ere, bi eratako faktoreak nahastu ziren helburu oker batetara iristeko: bata ikusleagoak ez omen zekiela zer zihuan ikustera (agian Aste Nagusian zehar ikusitako «bodebil»en eraginez), eta bestea Mari Carmen Prendes-en interpretazio desegokia Poncia, morroi nagusia, haragiztatzeko orduan. Dramatikotasunaren indarra erabat galtzen zen Komedia nagusiki egin duen andre honen ahotsez eta keinuez: dena zitzaion barregarria eta Jardiel Poncela-ren obraren bat egiten ari zela zirudien. Ez zitzaion besterik falta Bilboko ikusleagoari, trajikoago ezin izan daitekeen obra honetan parreka hasteko.

Besteen paperak egokiak eta zuzenak izan ziren: Berta Riaza Bernarda Albaren paperean oso ondo egon zen (baina honekin berriro ere parrak ezin serioago esan zuenean «Presta zaitezte zortzi urtetako dolua igarotzera» hura); Amaia Lasa paper nagusian, Ana Belenen ordeztu ari da orain Adelaren papera betetzen eta, egia esan, heldutasun pixka bat falta zaio; hala ere, gustatu zitzaigun. Aurora Redondo ere aipatu beharko genuke amona eroaren paperean (eta hau bai, barregarria zen), beste guztiak ahaztu gabe, noski.

Orohar esperientzia positiboa izan da klasikoaren berreskuratze honetan (are positiboagoa Lorca baldin bada), eta baita jiran hastea, madrildar narzisistek diotenez, probintziatara.

Ez genuke bukatu nahi, bestalde, Bilboko «Antzerki Iraunkorra»ren lana aipatu gabe, zeinaren bidez aukera izan dugun ikusteko urte honetan «Lucas de Bohemia», «Gabinete Libermann», «Antaviana» mailako antzerki lanak, oraingo honetan prezioarekin bestetan bezain herritarrak izan ez diren arren.

Manu LOPEZ

Teatropolitan, profesionaltasunaren bidea urratu nahian

«Uste baino muntaia handiagoa izan da Nekrassov»

ARGIA.— Zer da Teatropolitan?

TEATROPOLITAN.— Teatropolitan bi antzerki talde dira izen horren azpian. «Sargori» izeneko taldeak subentzio bat jaso zuen iaz obra hau egiteko baina ez dute izan egiterik orain arte. «Bederez 1»eko jendea kontratatzeke asmoa zeukaten aktore modura. Guk bilerak egin eta produzioen sartzea erabaki genuen. Bi taldeen el-karketa izan duk Teatropolitan.

A.— Nahiko muntaia haundia Nekrassov-ena...

T.— Guk uste baino haundia azkenerako, batez ere eskenografia aldetik. Hasiera batetan beste asmo bat zegoen, askoz ere sinpleagoa. Baina obra berez da konplikatu eta eskatzen du muntaia handiago bat.

A.— Nekrassov egiteko baka-
rrik elkartu zarete Teatropoli-
tan-en...

T.— Bai, printzipioz bai. Gu-
retzat esperientzia modura da.
Oraindik ez dugu baloraziorik
egin, prueba bat da. Funtziona-
tuko balu eta bi parteak gustora
bageunde ekingo genioke agian
beste zerbaiti.

A.— Zenbat lagun zabilzate
muntaia honetan?

T.— Aktore bezala bederatzia.
Produzioan hiru lagun. Zuzen-
daria bi; eskenara eramatea
bien artean egin dute: drama-
turgia lana Manuel Lillo-k egin
du eta espazioarena eta Jorge
Vera-k. Argiak eta eramaten
dituena... Eta azkenengo egun
hauetan beste bost bat sei lagun
izan ditugu eskenografia pre-
statzeko laguntzen.

A.— Dirutan ere nahiko pre-
supostu handiarekin atera zare-
te...

T.— Lau milioi terdiko pre-
supostua. Bi kilo subentzioetan
eta beste bi terdiak kreditotan.

A.— Gero diru hori berresku-

Jean Paul Sartreren «Nekrassov»
komedia estrenatu berri dute
Teatropolitan taldekoek. Donostiako
Euskal Jaien barruan bntoli tutako
emanaldiak Principe antzokian jokatu
ziren. Lau milioi tj rdiko muntaia eta
lagun mordoa obra aurrera ateratzeko
asmotan, antzerkia bizimodu duten
hauek bizibide ere izan dezaten.
Estrenoa baino pittin bat lehenago
hitzegin genuen beraiekin.

ratzen joateko...

T.— Bai, noski... aktuazio
mordo bat beharko dugu. Hor
zirkuitoarekin daukagu proble-
ma. Hain cachet bajua pagatzen
dutelarik konpentsatzen digu-
na aktuazio pilo bat egitea da.
Baina horrek eragozpenak ditu
gero. Asko hartu... bai, baina

muntaia honekin ezin gara toki
guzitare joan, ezin gara toki as-
kotan sartu. Ikusiko da.

A.— Nekrassov Sartreren ko-
media bat da.

T.— Berak idatzitako kome-
dia bakarra. Obra 1955. urte in-
guruan girotua dago. Gerra
hotza, bi blokeak... PC frantse-

sari pakearen alde ez zuela ezer
egiten arpegiratzen zioten. Hori
zela eta idatzi zuen Sartrek.
Gero prentsaren munduari
egindako satira bat bezala ere
gelditu da. Espiak, botere ha-
rremanak, prentsa... Orain gai-
nera Alemaniako espion mugi-
da honekin...

A.— Aktualago bihurtzen dela
obra...

T.— Nere iritziz bai. Gero
ikusi beharra dago publikoaren
kezkekin konektatzen duen.
Azaltzen den gaia aktuala dq,
ikusi egin behar jendeari
interesatzen zaion. Nik uste ko-
media moduan egonda askoz
irensagarriagoa dela. Gai honek
ez dakit funtzionatuko lukeen
klabe dramatiko batetan.

A.— Obraren euskaratzea no-
la joan da?

T.— Itzulpena Xabier Ola-
rrak egin du. Dramaturgia er-
daraz landu behar zuen Manuel
Lillok eta aurrengo hama-
bost egunetan erdaraz bakarrik
egin genuen. Horren gainean
joan duk gero euskarazkoa
sartzen. Hilabetez bietara egin
eta azken hilabete terdian eus-
karaz bakarrik. Estrenoa
pentsatuz batez ere.

Gero funtzioa bi hizkuntze-
tan emango dugu.

A.— Euskaraz ala erdaraz
joateak zer suposatzen du?

T.— Guk portzentai handia-
goak eskatu ditugu euskaraz eta
beraiei ere interesatzen zaie. Ze
ez dago gaur egun «Maskara-
da»rena kenduta beste especta-
kulatorik. Horrek ekarriko digu
askoz ere funtzio gehiago izate-
ra euskaraz, ze beraiek ez dau-
kate euskaraz spektakulorik
eskaintzen duen talderik kon-
tratatu ahal izateko, ipinitako
maila hipotetiko batetan...

A.— Zer da hori? Zer da ipini-
tako maila hipotetiko hori?

T.— Profesionalak eta ama-
teurrak bereiztea. Ba ote da-
goen euskal obrarik zirkuitatu

daitekeena Euskadi osoan.

A.— Noren zirkuitoa da hori? Diputazioarena?

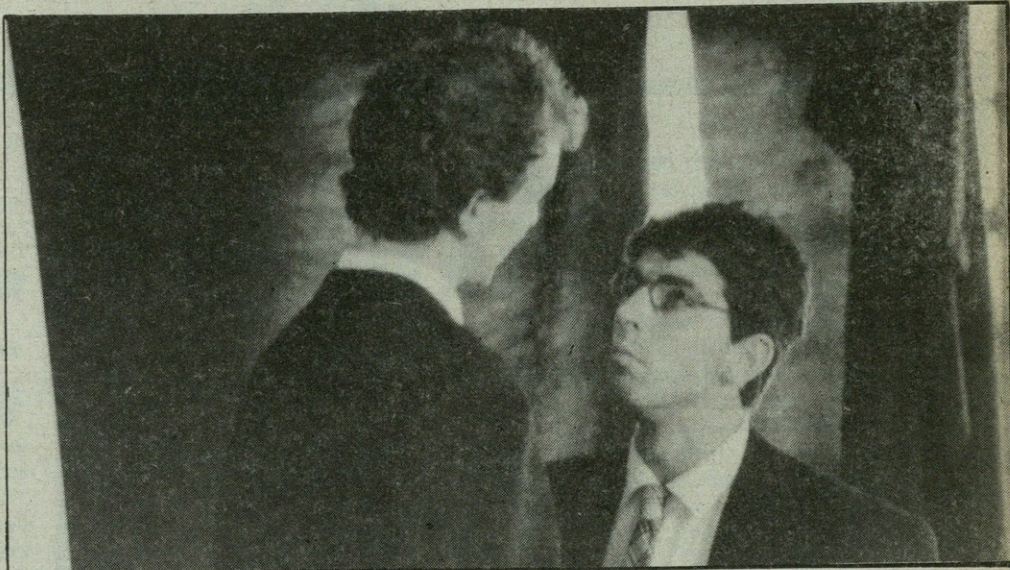
T.— Ez, Jaurilaritzarena...

A.— Beraz, Jaurilaritzak zirkuito bat antolatu du eta esijentzia maila bat jarri du...

**T.— Bai, hori nolabait be-
raiekin egindako kontratu bat da. Guk hasieran pentsatzen genuen erdiak eta erdiak izango genituela, baina ba dirudi euskaraz emanaldi gehiago izango ditugula beste espektakulorik ez daukatelako kontratatuturik.**

A.— Orduan zer gertatzen da, Euskal Herrian dagoen antzerki talde pilo horiek ez dituztela kontratatu nahi?

T.— Batzuk ez dira zirkuitoan sartuko. Beraiek diotenez espe-

Farre egiteko jokua

Obra on bat ikusteko aukera izan dugu oraingo honetan. Dudarik ez. Sartre-ren komedia honek ematen du jokua farre egiteko eta zenbait gauza esateko. Ez dugu uste ordea obrak eskaintzen dituen posibilitateak behar bezala dastatzeko aukerarik izan zuenik ikusleak.

Euskarazko itzulpena oso lotua ikusi genuen, literarioegia. Zenbait kasutan aktoreak trabatzeko modukoa ere bai. «Toki honetan, non... bait...» moduko esaldiak estuegi gertatu ziren zenbait unetan.

Antzezkitunak ez zuen obraren maila eman

Orohar lan frango egin dela ikusten da. Eskenografi aeta dramaturgia aldetik bereziki.

Gelditzen dira ordea lantzeko gauzak.

Horien artean deklamazioa aipatuko genuke. «Maila» profesional bat pretenditzen duen antzerki talde batentzat esijitzeko modukoa da ondo entzun ahal izatea.

Bestetik zera, aktore gehienak adin berekoak izateak sortu dezake hau, pertsonaiak karakterizatu beharrean gehiago jo zen karikatutara. Egia da komedia ez dela jenerorik errazena baina...

Pertsonai nagusiena testuarekin behin baino gehiagotan trabatzea arazo larria da. Azkenerako gainontzeko aktoreak eta publiko osoa jartzen du urduri. Aktore izateko ez da bakarrik gimnasia, dramatizazioa eta gorputz espresioa landu behar. Memorizatzen ere ikasi behar da.

Gauza hauek lan gehiago eginda konponduko dira agian. Zuzendariak gogor eginda. Garbi dagoena da Teatropolitan-ek hortik bizi nahi badu konpondu beharko dituela. Bestela antzerki talde profesional baten pretentsioa eta talde amateur baten emaitzak izango lituzke Teatropolitan-ek. Eta ez dugu uste hori oso bidezkoa denik.

Beste eztabaida litzateke Teatropolitan-ek aukeratutako bide hau, muntaia garesti eta antzerki profesionalarena, egokiena den ala ez Euskal Herriko antzerkigintzarako. Ezezkotan gaude gu, baina hori beste eztabaida bat da.

I.U.

rientzia mailakatua izango da. Lehendabizi bost talde eta herri kopuru bat. Handik hiru hilabetetara talde gehiago eta herri gehiago. Horrela osatuko da zirkuitoa.

A.— Zein izan da zuen arazorik larriena Nekrassov montatzeko?

T.— Uste diat udan montatua izatea. Jende guztia oporretan dagoelarik ezin da ezer egin. Abuztuan, zerbait behar genuen dendarra joan eta denda itxita. Horrela ibili gara.

A.— Hilabete egin zenuten Bartzelonan obra prestatzen...

T.— Bai, hilabete pasa genuen Bartzelonan baina lana ez genuen han egin. Ez genuen denbora behar bezala aprobetxatu. Han ez geneukan ez in-fraegiturik ez dirurik. Donostiarako uzten genituen gauza asko. Hango eguraldiarekin gainera... Uztailan lan egin behar izatea 30tik gora denean... Suspenditu eta dena egin behar izan genituen ensaio batzuk egiten zuen beroa zela eta.

A.— Zuek profesionaltasunaren bidea hautatu duzue edo bultzatzen duzue edo hor zabiltzate. Zer suposatzen du profesionaltasunak hemengo antzerkigintzan?

T.— Guri gaur egun suposatzen digu gauza asko horretara sakrifikatzea. Jende bat zure antzerki horren pendiente eduki nahi baduzu denbora guztian horrek dirua eskatzen dizu. Tip bat fijo nahi baduzu argiak edo sonidoa eramateko, eta na-

hi baduzu, «Hi bihar hara joan behar diagu» eta hara joan... horrek dirua balio du. Horrek garestitu egiten du cachet-a. Eta gaur egungo antolatzaileek ulertzen ez duten cachet bat gelditzen da horrelako kondi-
-uoetan lan egin ahal izateko. Orduan zer gertatzen zaigu? Oso leku gutxitan pagatu ditzatekela 150.000 pezeta antzerki obra bat egiteko.

A.— Hori al da toki batetara joategatik eskatzen duzuen?

T.— Horixe da gutxigorabehera. Guk ez dugu oraindik kalkulorik egin norabaitera ateratzea zenbat kostatzen zaigun. Baina horren inguruan ibiliko da. «Maskarada» ere prezio horietan dabil.

A.— Hemen zabiltzaten aktore eta gainontzekoak honetatik bizi zarete, ez?

T.— Orain arte ez. Beste gauza batzutan ere ibili behar izan diagu. Baina hemendik aurrera hori eskatuko digu, hemendik bizitzea. Guk jarri dugun epea hiru hilabetetakoa da. Estrenatu eta Abendua bitartean ea ateratzen den historia hau. Gu a tope sartu gaituk horretan. «Gure Herria»ren esperientzia baliogarria izan zaigu alde horretatik. Orduan ere asmo berberak geneuzkan baina ez genituen gauzak behar bezala neur-tu. Orduko akatsak orain konpondu beharko ditugu hiru hilabete hauetan; bestela...

Iñaki URÍA

liburuak

● Asun Balzolak sari bat eskuratu du Bratislavan.--

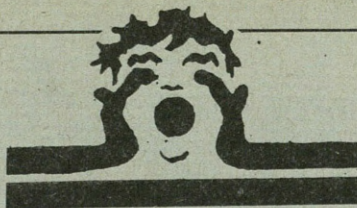
Bratislava Txekoslovakiako hiria da eta bertan ospatu berri da ospe handia duen nazioarteko lehiaketa bat, zeinek haur literaturaren alorrean han-hemenka hobekien ilustraturik kaleratzen diren liburuak saritzen dituen. Bernardo Atxagaren "Txitoen istorioa" deritzon ipuinaren ilustrazio-lana izan da lehiaketa horretan saritu dena, "urrezko sagarra" izeneko saria jasoz. Lehiaketa horretan Grand Prix delakoa egon ohi da, bestela ere beste bost "urrezko sagar" banatzen direlarik. Bost horietako bat izan da Balzola-Atxaga bikoteak berreskuratu berri duena.

● Michel Tournier-en itzulpena Mikel Lasaren arabera.--

"Erein" argitaletxeak gaztetxoentzako itzulpen egokitua argitaratzen hastekoak zirela iragarria genuen dagoeneko, baina oraingoan zehaztasun gehiago emateko moduan ere bagaude. "Auskalo" sailaren barruan joango dira itzulpen horiek eta sailaren lehenengo titulua Michel Tournier egile frantsesaren obra baten itzulpena izango da, Mikel Lasak aurrera eramane eta burututakoa hain zuzen ere: Lanak Ostirale edo bizitza basatia edo, eramango du izenburutzat. Sail horri obra horren bidez hasiera eman, hurrengo titulua La Fontaine-ren alegiei egokituko zaie.

● "Joanak joan"en birrargitalpena aurki.--

Jon Etxaide azkeneko urteotan lan nagusi eta inportante batetan murgildua ikusi dugu: bere obra guztien birrargitalpenean. Dagoeneko zenbait antzerki-lanek eta nobelak argia ikusi dute, eta badirudi ekite horretan segitzeko ahalegin finkoari eustiko diola donostiar idazle zaharrak. Hurrengo txanda "Joanak joan" nobela mardulari tokatuko zaio, aurten bertan argitaratuko bait da "Erein"en eskutik. Kasu honetan orain artekoetan segitutako erizpi-deak eta lan-sistema mantentzen badira, seguru aski kontu haundiz egindako lan berri eta egokitu batetaz gozatu ahal izango dugu.

TXU TXU MU TXU KA

musika

● Kantagintza eskoletara eramateko proiektua.--

"Euskal kantagintza Gipuzkoako eskoletara" izenarekin, kanpaina berri bat asmatu du aurtengoz Gipuzkoako Foru Diputazioak izenak berak adierazten duen xedea betetzen ahalegintzeko asmoz. Duela urte batzutatik hona Imanol eta J.A. Artze hortxe ibili dira eskolaz eskola literatura klaseen osagarri gisa kantagintzaren alorra landuz, eta oraingo honek horren jarraipen eta finkatzea suposatuko lukeela diote Diputaziokoek. Pentsatzekoa da datorren hilabetetik aurrera beharrezko mekanismoek funtzionatzen hasteko moduan egongo direla, eta ahalik eta eskola gehienetan ahalik eta kantari gehienek parte hartzea litzateke helburua. Baldintza bakarra testuen inportantziagatik literaturazkko klaseen osagarri gisa erabili ahal izatea da.

● Miren Aranburu, berri ere kantatzen hastekotan.--

Gogoan izango duzue agian duela hiruzpalau urte Euskal Herriko herrietan zehar nola Miren Aranburu izeneko neska bat kantari ibiltzen zen, normalean Iñaki Eizmendiren kitarra lagungarri zuela. Gogoan izango duzue ere zelan iraupen luzeko disko bat ere kaleratu zuen.

Beno, Lazkaokoa den baina Bilbon urtetan bizi izan den kantariak oraingoan berriro ere kantatzeari ekingo ote diola zurrumurruek dabilta hortik. Grabaketa asmo fin korik gabe, oraingo kantatze soilari ekitea izango omen litzateke berri pozgarri hori. Bai, benetan pozgarria.

antzerkia

● "Kukubiltxo" k urte amaierarako prestatuko hurrengo muntaia.--

Panpinen bitartez antzerkia egitera dedikatzen den "Kukubiltxo" taldeko partaideek beren hurrengo muntaiaaren prestaketa kasik burutzekotan daude, prestaketa aldia duela urte eta piko hasi zelarik. "Troglo bat, troglo bi, hiru troglo aski da" izango da berorren izena eta esan beharra dago obra horrek izugarritzko aurrerapausua markatuko du euskal talde profesional honen ibileretan: antzokietan egiteko espreski muntatutako lehen obra izango da, panpinen eta erraldoiek antzoki barnera-ko zein posibilitate ematen dituzten aztertzeko baliagarria izango delarik. Talde honek orain arte bere kale-ekitaldi ugarietan bildutako esperientzia eta profesionaltasuna antzoki konbentzional baten gunera pasata ikusi ahal izatea ez da Nolanahiko desafioa izango. Urte bukaerarako edo, izango omen da zita.

arte plastikoak

● Iparraldeko artistak Kanbon bilduko dira.--

Iparraldean, hainbat idazle, eskultore, pintore, bertsolari etabarreko, orain ez dela asko sortutako batasun baten inguruan bildu dira. Batasun horretako arduradunek hile honetako 20tik hasita eta hurrengo bi egunetan ere ihardunaldi interesgarri batzu antolatzekotan dabilta, bertan mahai-inguruak, erakusketak eta kantaldiak izango direlarik. Peio eta Pantxoa, Etxamendi eta Larralde, Martikorena, Maite Idirin eta Pipas dira bertan parte hartuko duten kantarietako batzuren izenak. Artegileak Jesus Etxebarria, Laureandeu de Juniac, Terexa Seguin, Trini, Pasacaline Régnier izango dira, besteak beste. Telebistako profesionalak eta zinemagileak ere izango omen dira, bertsolari saio bat ezezik.

ZIENTZI-TEKNIKETAKO ALDIZKARIA
HIRUHILABETEROKOA

Helbidea: Urbieta, 7-3.a
Posta Kutxa, 361
Telf. 42.99.45
20006-DONOSTIA

aldizkariaren harpidedun izan nahi dut

Izena	
Nombre	
Bizilekua	
Domicilio	
Herria	
Población	
Bazkuna	
Entidad	
Bulegoa	
Sucursal	
Herria	
Población	
k/k Z ^a	
N ^o cta./cte.	
Harpide saria	
Precio suscripción	1.750 pta.

AITA ZUHURRA

Amezketako ikastaroan kontatu zidaten bezegoela aita zuhur-zuhur bat. Pentsa ezazue zein zuhurra zen hiltzera zihoala egun batetan familia guztia deitu zuela bere ohe ondora:

- Emazte Joxepa! Hor al zaude?
- Bai, zure ondoan nago Fermin.
- Eta Bittor, seme, hor al zaude?
- Bai, aita, hemen nago, zure ondoan.

—Eta Miren, alaba maitea, hor al zaude?

- Bai aita, hemen nago.
- Denok hemen al zaudete beraz?
- Bai, aita, hemen gaituzu.
- Eta orduan zer egiten du sukaldeko argiak piztuta?

ASPIRINAK

Kimika ikasten ari den lagun despistatu bat, sartu zen aurreko batetan botika batetara eta eskatzen dio bertakoari:

—Emango al zenidake azido azetil salizilikoa?

- Aizu, baina hori aspirina da!
- †No! Sekula ez naiz izenaz oroitzen!

EZ ZEUKAN DIRURIK

Gure lagun bat sartu da tabernara eta:

—Whiski bat emaidazu borroka hasi baino lehen.

Jarri dio besteek, edan du gureak, eta handik piska batera:

—Aizu, beste whisky bat emaidazu borroka-hasi baino lehen.

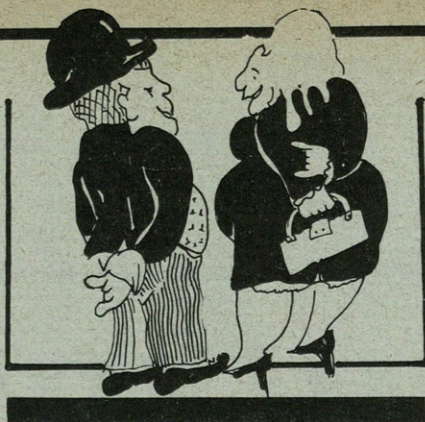
—Ze borroka hasiko da ba?

—Ez daukat dirurik.

JENDE POTEA

Sardina gazte betek urpekuntzi bat ikusi du eta korrika beldurrez joan zaio amatxori.

—Lasaitu zaitez —esaten dio amak—; ikusi duzun hori jende pote bat besterik ez da eta.

EZ JAN PLATANORIK

Hau Indian aditu du han izandako gure lagun batek. Bazihoazen hango bi baserritar trenean lehenbiziko aldiz. Estazio batetan platano saltzaile bat igo da trenera eta gure bi lagunek, probatzeagatik, platano bana erosi dute. Batek jaten du eta momentu horretan tunelera sartu dira.

—Jed —esaten du horrek—, jan al duzu zure platanoa?

—Ez, oraindik ez.

—Ba etzazula jan, nik nirea jan dut eta itsu gelditu naiz.

UME BAI ITSUSIA-

Emakume bat igo da autobusera haurra besotan duela.

—Ene! —esaten du txoferrak— Hori haur itsusia! Ez dut holakorik ikusi!

Ami haserretu da eta denuntzia at jarri behar diola, esaten dio. Gero inspektorea etorri da, eta emakumeak:

—Txoferra salatu behar dut, insultatu nauelako.

—Ongi dago; idatzi paper honetan zure denuntzia.

—Ezin dut, ez daukat lapitzik.

—Tori ezazu lapitza, eta papera ere bai; eta ekarri, zuk idatzi bitartean nik jasoko dizut tximinoa eta.

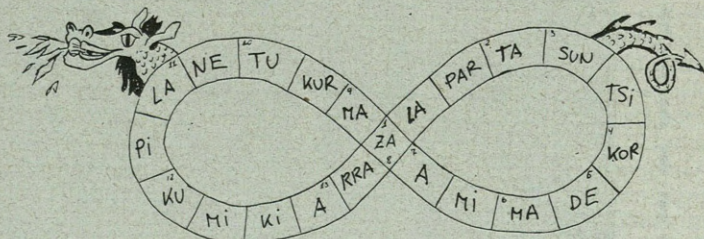
ERREGELA OSATZEKO SAIOA:

$$\frac{42 \times 6}{3} = 84$$

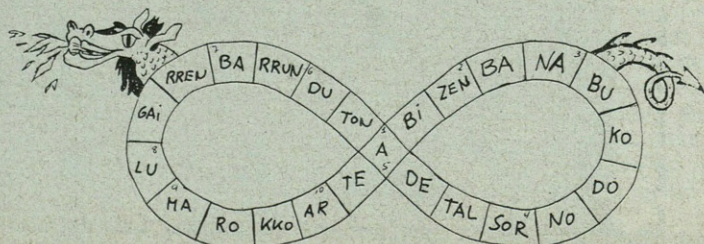
ERAGIKETAK KONBINATUZ:

$$\begin{aligned} 27 \times 5 &= 135; \\ 135 + 21 &= 156; \\ 156 : 4 &= 39; \\ 39 + 11 &= 50. \end{aligned}$$

HERENSUGE SILABIKOA I:

HERENSUGE SILABIKOA II:

Txakurra mintzo

Joxe AIERBE

Doiñua: Nere aipamenak egingo dira beste larogei urtian... (TXIRRITA)

Ondo pentsaten jartzen ba gera
zer da gure izakera,
kulpa aundirik gabe gorriak
ikusteko jaio gera.
Orain edonor mintza daiteke,
orra etorri aukera,
zuek bezela naiz ez itzezin
badegu gure izkera.

Txakur jaioak gera ta ala
izanez nai degu bizi,
begien bixtan, ordea, askok
ezin gaituzte ikusi.
Atzekaldetik egiten degun
ori ain zaie itxusi,
baiña egin gabe egoten iñork
oraindik eztu ikasi.

Ain da gauz zaharra horrela
egin oi da orain arte,
utsa litzake gañontzekoak
deus egingo ezpalute.
Aurrera ere, pilla galantak,
egiten jarraiko dute
atzeko ate itxusi ori
baldin ixten ezpadute!

Jabeak: kontuz orrelakorik
ez gero egin etxean,
itxogiteko astia nola
izan kaleratutzean.
Etxean uzten ezpadigute
egin-naia etortzean,
kale guztiak zikindu r ear
irtenaldi bakoitzean.

Kalte haundia egingo degu
horrela kastigatzeko?
Arrazoi ori nahikoa al da
neurri oiek artzeko?
Zergatik ezin izan gaitezke
beste guztien antzeko?
Hainbeste beldur al daukazute
zapatillak zikintzeko?

Estu ta larri ari zerala
norbait etorriko zaizu,
zer ari zeran galdetu gabe
ostikoz ekingo dizu.
Bearrezko ta atsegin dana
egiterik ezpadezu,
beste gauzqrik geientsuenak
alper-alperrik dituzu.

Badakigu, bai, bearrak asko
erakutsi izan dula,
eta guk ere, berari esker,
zerbait ikasi dugula.
Baiña ezkendun uste hontara
iritxitzerik sekula:
gure bearrak guk egitera
ortzak bixtan ditugula!

Motiborikan aski badegu
aserrea agertzeko,
eta agiñak erakutsiaz
eskarmentua sartzeko.
Ez dezala iñork tentaziorik
izan ostikoz jotzeko,
eta alakorik balu aurretik
iru aldiz pentsatzeko.

Askok eduki nai gaitu beti
etxean katez lotuta,
ondasun denak ugon ditezen
ahal dan ondoen zainduta.
Orain artean ala egiten,
zaudete gaizki oituta,
gauzak aldatu ezean galdu
liteke gure konduta.

Ala ta guztiz denak berdiñak
diranik ezazu uste,
alde daudenak izango dira
aurka daudenak hainbeste.
Danetik dago: ezkon, ezkongai,
senarra eta emazte,
beuren arteko edozein baiño
geiago maite gaituzte.

CATALUNYA

MURUMENDI

MAIZ eman izan dira gure artean Catalunya-ko berriak eta catalunyarrenak. Gauza ugari adierazi izan da eta zehaztzen eskaini ere bai. Ez dut beraz itxaro gauza berri asko eskaintzerik. Halere ordea, han ikusiak eta entzunak zereait esatera bultzatzen naute geure Euskal Herri honetan eta zilegi bekik besterik ez bada ere, sentitutako zirrarak adieraztea.

Aurtengo oporretan, Gironako itsasertzean ibiltzeko aukera izan dut. Itsasertz hori, Costa Brava izeneko turismo-lurralde sonatua da. Turismoa bestalde, guztiz europarra da, hots, penintsulaz goitikoa: alemaniar, holandar, frantziar, italiar, belgiar, suitzar, etab. ugari ageri dira eta ageri ezezik, hango mendisketan eta ibaiarroetako lautadetan eraikitako etxetxo zuri mediterraneoak polit eta dorretako apartamenturik gehien jabe ere badira.

Katalarrekin, ongi mantentzen dituzte Ampurias-ko hondakinak (greziar eta erromatarrenak), Romania herriskako antzinako eliza eta inguruneak eta Pals-ko Erdi Arotik datorkeen hiribildua eta beste, nahiz ongi probetxatzen Begur eta Cadaques-en kokapen bereziak turismo-hirigune berrien sorkuntzarako (itsasertzeko mendiska guztiak etxetox beteta bait daude), edo eta Ampuriabrava-ko hirigintza, hogeitabost urtetik hona kapital europarrak bere atsedenera prestatutako «Venezia» berria; zer esanik ez Palamos, La Escala edo L'Estartit bezala lehenaz gain haziz doazen herri puztuak eta biderkatuak, edo eta Platja d'Aro-ko «Manhattan» airea, kilometro gutxitara dagoen Solius-ko elizan fraileek eskaintako elizkizun gregoriarrekin kontrastatuz.

EUSKAL probintzietako matrikulak, banaka eta noizpehinka ikusten direlarik ere, ez dira maiztasun handiagoz agertzen madrilarrak, zaragozar eta gainerakoak. Normala denez, katalunyarrek ikusten dira ugariena, baina gironarrak eta bartzelonarrak nagusiki. Turismoarekin batera, merkataritza ageri da nagusi; industriallorrean zeremika eta gisakoak bide-ertz

guztiak saltoki bihurtuta eta nekazaritza zertxobait barnerago ikus daiteke. Arrantzak ez du indar handirik. Pinua eta artea dira ugariena, ibai inguruetan, makal, kainabera eta beste batzuren laguntza dutelarik. Mendisketako etxetxoak, kanpinak eta beste, pinuz erdieskalita daude gehienak itzalaren beharrez. giroa eguzkitsua egunero (bolada honetan behintzat) eta euririk ez, behin edo beste tontan batzu eskainiarren, baina «la tramontana» haizeak pirinio aldetik jotzean pinuak ipurditik atera ere egiten ditu lautada haietan.

Urte guztian lehiatuarren, apiriletik urrira da turismoaldirik beroena eta ekain-uztail-abuztu hirukoteak iristen du gailurra honetan. Goizeko zortzietatik gaueko hamarretara, irekirik dituztu zerbaiten saltoki diren dendamota guztiak. Astegun ala jaiegun, igande ala ostegun, han ez da nabari atsedenerik! Dendaren edo kale estu ete ia espaloigabekoak hartuz instalatua duzu, pasa hala zerbait hel diezaiozun. Agian, sei hila-betean atera behar dute hamabirakoa...

HAU da begien aurrean jarri zaidan irudia, baina irudi honekin batera, soinu etengabe bat: catalar hizkuntza. Bazter guztietan eta maila guztietako etengabe mintzatzen dute. Berdin da edonor aurrean izatea; espainieraz eskatu eta catalar erantzuten dizute lasai asko. Ulertuarema egiten baduzu, han ez duzu espainierarik entzungo! Askotan frantsesa bera gehiago mintzo dute nolabait, espainiera baino eta snack eta gisako establezimenduetan, ingelesa da nagusi zenbait lekutan.

Euskaldunok estimutan gaituzte eta geure artean euskaraz hitzeginez gero, laster somatzen dute gure jatorria. Merkataritzako izen guztiak, catalaz idatzita daude eta ez dauden bakarrak ingelesez, multinazionalei dagokienez. Honek ez du kentzen ordea, gero oharrak, propaganda eta beste, lau edo bost hizkuntzetan jartzea, beste hainbat fundera edo gehiagok lagundurik. Edozein ohar edo eskuizkribu ere, beti catalaz irakur daiteke eta sarritan espainieraz azpian edo

alboan. Noiznahi lauzpabost hizkuntzetan (jaialdien propaganda adibidez), baina lehenik catalaz beti beren senyera alboan ipinita. Zenbait mailatako establezimendu edo hirigune udatiarretan bakarrik ikusten dira espainiera hutsezko edo catala gabeko idazkiak, gehienetan frantsesez, ingelesez, alemanez, nederlanderaz, etab. egon arren.

Autoestrata nagusian ere, catalaz beti dituzu adierazpenak, gero batzutan eta bakanago espainieraz dituzuyarik, baina ez beti. Errepideetan ere, berriro hala, dena catalaz, ez bietara, catala hutsez baizik, nahiz eta oraindik espainiera hutsezko adierazpen zaharrak ere ikusi ahal izan. Kale-izenak zer esanik ez, catala hutsez! Udaltaldeko aktak, catala hutsez idazkari jak sinatuta. Elizeetan ez dago espainierazko mezen adierazpenik. Denak catalaz ematen dira parroquia normaletan bederen, nahiz eta latinezko kantu ospetsuak sartzeko usarioa izan. Hori bai, zentzu ofizial guztietan, bandera espainiarra, senyerarekin batera eskegita ikusiko duzu. Era berean baita ere edozein saltokitan, kanpinetan, hoteletan edo atentzioa deitu nahi duten lekutan.

«Radio Nacional de España, Radio 1» deituak berak, hemen Loiola irratiak euskara hainbat erabiltzen du catalaz hizkuntza, baina diferentzia pare bat nabari zaizkio: Bata, hemen euskara baino gai garrantzitsuagoetan darabiltela han catala, hots, berrien parteak, politika, kirolak, Barca-ren berriak etab. Estatuko konexioak espainieraz dira noski eta elkarrizketak hizkuntza batean zein beste edo eta nahasian, beti ere catalaz galdetzen dute eta. Bestea, ikusmolde espainiarra ematen dietela beti...

Espainieraren presentzia ugariena, Gobernu Zibiletatik eta Ministraritzetatik iritsitako idazkietan bakarrik nabari da edo eta posta eta gisako zerbitzu estatizatueta.

Ikusentzunak bada, europarren bilkurari zerbitzen dion herri katalunyarren irudia eskaintzen du. Agian multinazionalei eta kapital handi europarrari (edo eta atzean dagoen amerikarrari), baina herri honen nortasun nagusia, beti bistan eta gainean dago, nabari da eta edonork ere ikusi eta entzun beharra dauka hala nahi badu eta nahi ez badu: catalar hizkuntzaren erabilpena alegia.

LURRALDE hartan eta jende haien artean, neure burua europarren artean sentitzeaz gainera, Euskal Herrian euskaldunok eta erdaldunek halako nortasuna hain agerian noiz jarriko dugun edo eta inoiz jartzeko gai izango ote garen galdetu diot neure buruari.

GAZTEA.
BIZIA.
ZIURRA.

25 urte Elkar Lanean

CAJA LABORAL

CREDITOS

CAP

"Problema Resuelto"

Para todo, para todos.

La Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa le ofrece una amplia gama de Créditos. Créditos para todo. Y para todos.

Para resolver pequeñas y grandes necesidades. Para hacer realidad muchas ilusiones. Y hasta para salir de algún apuro.

Téngalo en cuenta. Y cuando tenga un problema consulte a la Caja de Guipúzcoa. Y problema resuelto.

Gipuzkoako Aurrezki Kutxa Probintzialak Kreditu-aukera handi bat eskaintzen dizu. Gauza guztietarako kredituak. Eta guztientzat.

Kredituak, beharizan handi eta txikiei erantzuteko. Ilusio asko bete ahal izateko. Apuroren batetik ateratzeko ere bai.

Badakizu ba. Arazoren bat daukazunean, zatoz Gipuzkoako Kutxara. Zure arazoa erabakita geratuko da.

Para comprar muebles, electrodomésticos y cualquier otro bien de consumo y pagar hasta en 36 meses.

Para comprarse un coche y pagarlo sobre la marcha, hasta en 48 meses.

Para comprar una vivienda o para hacer reformas en su vivienda actual.

INFÓRMESE EN CUALQUIERA DE NUESTRAS SUCURSALES.

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA
GIPUZKOAKO AURREZKI KUTXA PROBINTZIALA